

OPENBARE VERGADERING VAN 25 januari 2017

Voorzitter: de heer P.E.J. den Oudsten

Aanwezig: de dames K.W. van Doesen-Dijkstra (D66), W. Paulusma (D66), F. Woudstra (D66), M. van Duin (SP), L.R. van Gijlswijk (SP), C. Bloemhoff (PvdA), S.M. Brouwer (PvdA), P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), F.T. Folkerts (GroenLinks), S.A. Koebrugge (VVD), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie), A.M.J. Riemersma (Stadspartij), A.K. Kuik (CDA), M.E. Woldhuis (100% Groningen) en de heren B.N. Benjamins (D66), K.D.J. Castelein (D66), J.H. Luhoff (D66), C. Schimmel (D66), A.J. Wonink (D66), D. Brandenburg (SP), J.P. Dijk (SP), B. de Greef (SP), W.H. Koks (SP), M. van der Laan (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D.J. van der Meide (PvdA), D.S. Ruddijs (PvdA), M. van der Glas (GroenLinks), M.D. Blom (VVD), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stadspartij), M. Bolle (CDA), H.P. Ubbens (CDA), E.B. Koopmans (ChristenUnie), A.P.M. Banach (Student en Stad), R.J. Lammers (Student en Stad) en G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Afwezig m.k.: de heer E. Zirkzee (D66)

Griffier: de heer P.A. Kommerij

Secretaris: de heer P. Teesink

Wethouders: de heren P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66), J.M. van Keulen (VVD), R. van der Schaaf (PvdA) en M.T. Gijsbertsen (GroenLinks)

1. Opening, mededelingen, vaststelling agenda en verslagen

De VOORZITTER: De vergadering is geopend. Er is bericht van verhindering van de heer Zirkzee. We hebben de vergadering gesplitst in twee gedeelten. Wij hebben zo meteen de officiële vergadering met alle normale agendapunten. Vanavond om 20.00 uur gaan wij door met een specifiek agendapunt, uitmondend in besprekingen over een aantal experimenten. Wij gaan ervan uit dat het eerste gedeelte voor zessen kan worden afgewikkeld. Het kan misschien iets langer duren of iets korter maar u krijgt in ruil voor een tijdige afwikkeling van de eerste agendapunten ook nog een maaltijd van ons, op de bekende plek. Er is wel wat meer tijd tussen de beide vergaderdelen dan normaal en dat heeft te maken met het feit dat een aantal sprekers zich op vanavond 20.00 uur heeft geprepareerd en wij dus niet de vrijheid hebben genomen om die vergadering eerder te laten beginnen. Zullen wij starten?

1.a: Vaststelling agenda

De VOORZITTER: Dat begint met de vaststelling van de agenda. Wil iemand daarover nog het woord? Niemand?

1.b: Vaststelling verslagen

De VOORZITTER: Dan ga ik naar het vaststellen van de raadsvergadering van 21 december 2016. Iemand daarover het woord?

2. Benoemingen (n.v.t.)

3. Rondvraag en interpellaties (n.v.t.)

4. Initiatiefvoorstellen (n.v.t.)

5. Ingekomen stukken

5.a: Lijst van ingekomen collegebrieven

Nr. raad	Onderwerp	Ontvangen d.d.	afhandeling	cie. datum
1	Ontwerp bestemmingsplan Herziening bestemmingsregels wonen	21-12-2016	via cie. R&W	18-1-2017
2	Bestemming binnenstad Definitief ontwerp Bussen over West-gewijzigd	21-12-2016	via cie. B&V	18-1-2017
3	Ontwikkeling GAK UWV locatie Paddepoel (Atlas & Pleione)	22-12-2016	via cie. R&W	18-1-2017
4	Colleggebrief inzake Rekenkamercommissie vragen Huishoudelijke Hulp	22-12-2016	via cie. O&W	1-2-2017
5	Uitkomsten Veranderlabs	22-12-2016	via cie. F&V	1-2-2017
6	Stand van zaken Stadaadviseert	22-12-2016	via cie. O&W	1-2-2017
7	Evaluatie 1e fase transformatie-opdracht Beschermd wonen en opvang	22-12-2016	via cie. O&W	1-2-2017
8	Stand van zaken biobased economy	22-12-2016	via cie. B&V	18-1-2017
9	Participatie Oosterhamrikzone	22-12-2016	via cie. B&V	18-1-2017
10	Locatieonderzoek watersportbaan en roeisport	22-12-2016	via cie. O&W	1-2-2017
11	Instemmen MJP aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen 2017-2021	23-12-2016	via cie. F&V	1-2-2017
12	Preadvis initiatiefvoorstel PvdD en Groen Links over grote ideeën voor kleine huisjes, Tiny Houses in Groningen	27-12-2017	via cie. R&W	1-2-2017
13	Inzet Participatiebudget 2017	11-1-2017	via cie. W&I	8-2-2017
14	Verloop Jaarwisseling 2016-2017, eerste bevindingen	11-1-2017	via cie. F&V	1-2-2017
15	Kentekenparkeren	11-1-2017	via cie. B&V	8-2-2017
16	Participatiebanen	12-1-2017	via cie. W&I	8-2-2017
17	Parkeermaatregelen schilwijken (wensen en bedenkingen)	12-1-2017	via cie. B&V	18-1-2017
18	Ondertekening cultuurconvenant 2017-2020 ministerie OCW-landsdeel Noord	12-1-2017	via cie. O&W	1-2-2017
19	Voortgang actieplan de Groningse opgave vluchtelingen 2016-2017	12-1-2017	via cie. O&W	1-2-2017
20	Jaarverslag leerplicht en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) Groningen 2015-2016	12-1-2017	via cie. O&W	1-2-2017
21	Bomen effect analyse (BEA) Paddepoel zuidoost ZON 3 (Noordzijde Grote Beerstraat)	18-1-2017	via cie. B&V	22-3-2017
22	Besteding mantelzorgcomplimentgelden 2017	19-1-2017	via cie. O&W	8-3-2017
23	Evaluatie Doorstromingsmaatregelen Martiniziekenhuis e.o.	19-1-2017	via cie. B&V	22-3-2017
24	Vaststelling Bomen Effect Analyse Aanpak Ring Zuid	19-1-2017	via cie. B&V	22-3-2017
25	Openbaar subsidieregister	19-1-2017	via cie. F&V	8-3-2017
26	De ontwikkelingen en resultaten van het social returnbeleid 2015 en 2016	19-1-2017	via cie. W&I	8-2-2017
27	Aanbiedingsbrief RKC bij onderzoek passend onderwijs	20-1-2017	via cie. O&W	8-3-2017
28	Inkoop sociaal domein	20-1-2017	via cie. O&W	8-3-2017
29	Boekje gebiedsgericht werken Als de wijk de ruimte pakt	20-1-2017	via cie. F&V	8-3-2017

5.b: Lijst van ingekomen overige stukken

Nr.	Afzender	Onderwerp	Dagmail d.d.	Advies/ afhandeling
1.	Burger	Hoe Groningen wordt ingepakt door NAM en overheid	23-12-2016	Tkn.
2.	Gedeputeerde Staten Provincie Groningen	Begroting 2017, repressief toezicht	23-12-2016	Tkn.
3.	Gedeputeerde Staten Provincie Groningen	Reactie op zienswijze gemeenteraad Groningen op het herindelingsontwerp Groningen, Haren en Ten Boer	23-12-2016	cie. F&V
4.	Burger	Pleinen	23-12-2016	Tkn.
5.	Gemeente Rheden	Motie vreemd aan de orde van de dag 'Minister beperk je tot het wat'	28-12-2016	Tkn.
6.	Woonschepenhaven	Aannemer is klaar, problemen niet opgelost	30-12-2016	cie. R&W
7.	Burger	Woningen 60+	30-12-2016	cie. R&W
8.	Burger	Waarom is het opzeggen van je bijstandsuitkering zo verdomd ingewikkeld	30-12-2016	cie. W&I
9.	Stichting Freedom of Mobility	OV verbinding Noord Nederland met Randstad en Noord Duitsland via spoor en Eelde	9-1-2017	cie. B&V
10.	Gemeente Zoetermeer	Motie geen dubbel werk accountants	9-1-2017	Tkn.
11.	FNV Zorg & Welzijn	WMO checklist	9-1-2017	cie. O&W
12.	Burger	Gronigen-Emmen case study TU/Twente	13-1-2017	cie. B&V
13.	Bewonersorganisatie Binnenstad Oost	Busverkeer omgeving Damsterdiep, Oostersingel – Bewonersorganisatie Binnenstad oost	13-1-2017	Tkn., ter afhandeling college
14.	Burger	Overlast door fietsers op voetpaden	16-1-2017	Tkn., ter afhandeling college
15.	Clëntenraad Groningen	Afschrift van advies aan college van B&W aangaande verlening van Bijzondere Bijstand voor huishoudelijke hulp	16-1-2017	cie. W&I
16.	Federatie Industrieel Erfgoed Nederland (FIEN)	Conrad-Stork kranen voormalige Hunzehaven, thans Bornholmstraat 4 te Groningen	17-1-2017	Tkn.
17.	Burgercomité Haren	Informatie m.b.t. besluitvorming herindelingsadvies Groningen, Haren, Ten Boer	19-1-2017	cie. F&V
18.	College B&W	Afschrift van brief aan cliëntenraad Participatie Werk en Inkomen	20-1-2017	cie. W&I
19.	Gedeputeerde Staten Provincie Groningen	Interbestuurlijk toezicht – hoofdstuk IBT bij Begroting 2017	23-1-2017	Tkn.
20.	Bewoners langs fietspad Esserhaag	Fietsroute Plus Helperzoom scootervrij	24-1-2017	Te betrekken bij raad 25-1, punt 7c
21.	Buurt Commissie Woonschepen Oosterhamrikkanaal	Inspraak reactie bij commissie Beheer & Verkeer 18-1-2017 m.b.t. Parkeermaatregelen Schilwijken	18-1-2017	cie. B&V 18-1-2017, punt B2
22.	Bewonersorganisatie Oosterpark (BO)	Democratiseringsplannen	25-1-2017	Te betrekken bij raad 25-1, punt 9a

De VOORZITTER: Wil iemand daarover het woord? Niemand? Dan stel ik voor om conform te besluiten.

6. Conformstukken

De VOORZITTER: Voordat ik ze allemaal opsom: is er een fractie of een lid van de raad die daar nog een stemverklaring over wil afleggen? Niet? Dan gaat het over de volgende stukken:

- 6.a: Verklaring van geen bedenkingen zonnepanelen (raadsvoorstel 9 dec 2016, 6074694)
- 6.b: Vaststelling best. Plan Polaris (raadsvoorstel 16 dec 2016, 6086055)
- 6.c: Aanstelling gemeentelijke jongerenombudsman (raadsvoorstel 9 dec 2016, 6074689)
- 6.d: Kaders Gelijk Speelveld (raadsvoorstel 16 dec 2016, 6086036)
- 6.e: Exploitatiebegroting Uitvaartcentrum Crematorium Hoendiep (raadsvoorstel 16 dec 2016)
+ Ontwerpbestemmingsplan Uitvaartfaciliteit Hoendiep (collegebrief 15 dec2016)

De VOORZITTER: Dat zijn ze. Voordat ik naar de besluitvorming ga, wilt u nog iets zeggen? Gaat uw gang, mevrouw Chakor.

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Ja, inderdaad. Of u gaat te snel of ik lag te dromen, maar ik had een stemverklaring willen doen bij de jongerenombudsman.

De VOORZITTER: Nou, ik zou zeggen: doe het nu.

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): GroenLinks is uiteraard blij met de komst van de jongerenombudsman. Kris van der Veen heeft zich hier ook heel erg sterk voor gemaakt. Ik wil even wat zeggen zoals hij dat heeft gezegd: jongerenombudsman, het is iets kleins maar ook iets groots. Dank u.

De VOORZITTER: Ik dank u. Ik stel u voor conform te besluiten op alle voorstellen. Dank u.

7. 1-minuut interventies

7.a: De Wandeling - wensen en bedenkingen (collegebrief 14 dec 2016)

De VOORZITTER: De heer Honkoop.

De heer HONKOOP (VVD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, om niet alles over te doen wat in de commissie is besproken, zal ik het kort houden. Het college wil onder andere meewerken aan het initiatief van De Wandeling door niet tien jaar lang grond aan te bieden, inning van lokale heffingen achterwege te laten en investeringen in nutsvoorzieningen en bereikbaarheid op zich te nemen. Het is de VVD onduidelijk waarom het initiatief van deze an sich sympathieke stichting bij voorbaat ontheffing krijgt van heffingen. Juist bij het principe van zelfredzaamheid, dat de stichting huldigt, past het dat de stichting ook financieel zelfredzaam is en kan bijdragen aan onze gemeenschappelijke voorzieningen. Het streven van de stichting om een geldloze samenleving te realiseren door de kosten van collectieve voorzieningen op anderen af te wentelen lijkt ons niet wenselijk. Maar bovenal blijft er toch de zorg dat er een beeld van willekeur kan ontstaan, waar het college veelal streeft naar juist een gelijk speelveld. Waar het goed is een open houding aan te nemen naar alle initiatieven uit de stad, waarschuwen wij om te waken voor dit beeld van inconsistentie of willekeur. Daarom deze motie met de PvdA.

Mevrouw VAN DOESEN (D66): Voorzitter, ik had nog een vraag aan de heer Honkoop.

De VOORZITTER: Ja, gaat uw gang.

Mevrouw VAN DOESEN (D66): Mijn vraag is eigenlijk: als er sprake is van een tijdelijke opstal en een tijdelijk gebruik van grond, dan had ik eigenlijk gedacht dat de VVD het wel een prima voorstel zou vinden om de lasten voor deze onderneming wat laag te houden.

De heer HONKOOP (VVD): Wij constateren nog los van de vraag hoe tijdelijk deze tijdelijkheid gaat blijken, maar dat is iets waar wij het wel vaker over hebben gehad in deze raad, dat deze stichting in principe een geldloze samenleving nastreeft, maar dit uiteindelijk doet door de financiële lasten neer te leggen bij de stad. Op verschillende manieren wil de stad meewerken aan dit initiatief. Het is goed dat de stad meedenkt en mee wil werken maar wij denken dat de lasten van een geldloos initiatief vervolgens

neerleggen bij de rest van de stad niet de manier is om het te doen. Eenzijdig, zonder een duidelijk beeld te krijgen van wat nou overall de houding is tegenover dit soort initiatieven.

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u wel, voorzitter. Waar haalt de VVD vandaan dat de stichting een geldloze samenleving nastreeft? Volgens mij wil de stichting juist de drempel, die geld soms vormt in relaties met mensen, opheffen. U zegt: “Ze streven naar een geldloze samenleving.” Waar ziet u dat, want dan moet ik misschien mijn standpunt nog heroverwegen?

De heer HONKOOP (VVD): Ik begreep uit de presentatie en de stukken dat deze stichting een geldloze samenleving nastreeft en dat ze dit wil beginnen door een geldloze omgeving te creëren rondom de plaats van de stichting zelf. Omdat zij geld inderdaad als een drempel ziet. Vervolgens die geldloze samenleving realiseren door de kosten bij de rest van de stad neer te leggen, zonder dat overall duidelijk is wat nu het gelijke speelveld is dat wij nastreven met dit soort initiatieven, lijkt ons niet de manier.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Doesen.

Mevrouw VAN DOESEN (D66): Ja, voorzitter, ik ben eigenlijk wel benieuwd hoe de heer Honkoop dat ziet. Hij heeft het erover dat de kosten eenzijdig bij de samenleving worden neergelegd, terwijl ik toch de indruk van de planbeschrijving krijg dat de samenleving er ook heel wat voor terugkrijgt. Het stadspark krijgt er wat voor terug en mensen krijgen er wat voor terug. Dus zo eenzijdig is het natuurlijk niet.

De heer HONKOOP (VVD): Nou ja, kijk, op dit moment heb ik de zekerheid van wat wij als stad ervoor gaan laten en ik heb niet de zekerheid van het resultaat. Mooi dat u alvast zegt dat de stad er heel wat voor terugkrijgt. Ik zie dat wij een deel van het Stadspark gaan reserveren voor dit initiatief. Ik zie dat er goede intenties zijn maar ik zie ook dat de stad er wel degelijk een prijs voor gaat betalen, terwijl er natuurlijk ook heel veel andere ideeën zijn, ook heel veel andere initiatieven, waarbij wij niet bij voorbaat zeggen: “Laten wij die heffingen maar achterwege laten.” Dat gelijke speelveld, daar ben ik wel heel erg naar aan het zoeken.

De VOORZITTER: Mevrouw Chakor.

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de VVD eigenlijk zeggen: “De Wandeling moet een bankrekeningnummer gaan openen om aan de ene kant subsidie te ontvangen en om aan de andere kant de heffingen te kunnen betalen.” Hoe worden Groningers daar nu beter van? Creëren we daar nu niet gewoon bureaucratie mee?

De heer HONKOOP (VVD): Nou ja, hoe worden Groningers er beter van? Op het moment dat wij bij sommige initiatieven zeggen: “U bent ons in het oog gekomen en wij laten de heffingen achterwege” zonder dat duidelijk is op welke gronden wij dat doen bij die initiatieven en je bij andere initiatieven ...

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Graag een antwoord op ‘bureaucratie’.

De VOORZITTER: Nou, ik stel voor dat wij langzamerhand tot een afronding van dit interruptiedebatje gaan. De heer Bolle nog als het nodig is? U twijfelt zelf? Dan verklaar ik het als niet nodig. U hebt nog een motie die u wilt indienen, begreep ik. Daarna krijgt de heer Loopstra het woord.

Motie 1: Gelijk speelveld; ook voor De Wandeling lokale heffingen (VVD, PvdA)

De raad van de gemeente Groningen in vergadering bijeen op woensdag 25 januari 2017, besprekende de collegebrief De Wandeling,

constaterende dat:

- de gemeente wil meewerken aan het verwezenlijken van de droom van stichting De Wandeling in het Stadspark;
- het college onder andere hieraan wil meewerken door inning van lokale heffingen achterwege te laten en door investeringen in nutsvoorzieningen en bereikbaarheid op zich te nemen;

overwegende dat:

- onduidelijk is waarom stichting De Wandeling bij voorbaat ontheffing krijgt van heffingen;
- bij ontheffing van heffingen willekeur onwenselijk is en een gelijk speelveld wenselijk;
- De Wandeling desgewenst achteraf een verzoek voor kwijtschelding kan indienen;
- collectieve voorzieningen nooit gratis zijn en dat de stichting door niet mee te betalen aan lokale heffingen, niet meebetaalt aan deze voorzieningen;
- het streven naar een geldloze samenleving de stichting niet ontslaat van haar betalingsplicht voor de collectieve voorzieningen waar ook deze stichting gebruikt van maakt;

verzoekt het college:

- het verzoek om inning van lokale heffingen achterwege te laten niet te honoreren, zodat ook deze stichting kan meebetalen aan collectieve voorzieningen;

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De heer Loopstra heeft het woord.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Dank u, voorzitter. De PvdA-fractie steunt in principe het initiatief van De Wandeling. Duurzaamheid en hergebruik zijn de sleutelwoorden bij alle activiteiten van de nieuwe stichting en daar kan onze fractie zich goed in vinden. Alleen hebben wij in ons land bepaalde spelregels afgesproken waar iedereen zich aan dient te houden. Mogelijk gaat hier iets mis met dit initiatief. Onzes inziens is het college als facilitator medeverantwoordelijk voor de voedselveiligheid bij De Wandeling. Alle vrijwilligersorganisaties die structureel voedsel bereiden en verstrekken dienen te voldoen aan de eisen van de Warenwet en de Europese General Food Law. Onduidelijk is op welke manier dit bij De Wandeling is geregeld. Wij willen graag van het college weten op welke manier dat bij De Wandeling geregeld is. Kan het college verder aangeven hoe de initiatiefnemers hier tegenover staan? Graag een commentaar van het college.

De VOORZITTER: Mevrouw Chakor.

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Ja, dank, voorzitter. Ik reageer even op “volgens mij gaat hier iets mis”. Gaat hier echt iets mis of gebeurt hier iets vernieuwend, iets anders? En durft u daar gewoon niet aan mee te doen?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Voorzitter, ik ben altijd voor nieuwe dingen. Alleen hebben wij in Nederland een democratie, een rechtsstaat en we hebben bepaalde zaken met elkaar afgesproken en ik wil ook dat iedereen zich daar in principe aan houdt. De PvdA-fractie heeft er moeite mee dat een stichting bij voorbaat een ontheffing krijgt voor het betalen van gemeentelijke heffingen. De stichting wil uit principe alles via duurzaamheid en hergebruik regelen maar dat ontslaat De Wandeling toch niet van haar betalingsplicht? Iedereen is gelijk voor de wet, vindt onze fractie en een stichting moet dan ook gewoon betalen voor de lokale heffingen. Daarom steunen wij ook de motie van de VVD en dienen haar mede in. Dank u.

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Ik heb even twee vragen aan de PvdA-fractie. Stel dat we die heffingen wel gaan innen. Het college komt met het voorstel: we gaan die heffingen opleggen en we gaan ze ook innen en daartegenover zetten we een subsidie, zoals het in andere relaties ook wel gaat. Zou u daar dan wel mee akkoord gaan? En mijn tweede vraag aan de PvdA-fractie gaat over de voedselveiligheid en dat de gemeente de faciliteiten biedt, zodat ze daar aan de slag zouden kunnen. Wilt u dan ook antwoord hebben op de vraag hoe het in de kantines gaat van de sportclubs, want dat faciliteert de gemeente ook allemaal? Moeten we daar dan ook kijken of het allemaal goed zit volgens de NVWA of moet de NVWA dat gewoon doen?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Om op dat laatste te antwoorden: ja. De kantines van sportverenigingen zijn gewoon horeca. Daar zit gewoon een controle op en ik wil weten hoe het gesteld is met de controle bij De Wandeling.

Wat betreft uw eerste vraag: ja, dat zou kunnen.

De VOORZITTER: De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u, voorzitter. U spreekt over lokale heffingen. Bent u zich bewust van het feit dat de stichting eigenlijk helemaal geen huurder of koper is van het pand? Waarom hebt u het over lokale heffingen?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Bijvoorbeeld als u even kijkt naar de afvalverordening die wij in november afgelopen jaar nog vastgesteld hebben voor 2017, daar staat gewoon bij artikel 3 dat een perceel afvalstoffenheffing betaalt. Die moet gewoon betaald worden. Als je kijkt naar kwijtschelding, zie ik alleen maar dat dat een inkomenszaak is. Dus ik zie dan niet zo dat het anders zit, voorzitter.

De VOORZITTER: De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, dank u wel. Even testen hoe principieel de PvdA hier nou echt in staat, hoor. Als zo meteen uw motie met de VVD niet aangenomen wordt, gaat u dan tegenstemmen?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Ik geloof dat hier iets misgaat want wij hoeven nergens tegen te stemmen.

De heer DIJK (SP): Oké, laat ik het dan anders stellen. Bent u dan tegen dit initiatief?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Zoals u weet zijn wij voor het initiatief. Mocht het zo zijn dat de meerderheid van de raad besluit dat onze motie niet wordt aangenomen, dan accepteren wij gewoon de uitspraak van de raad.

De VOORZITTER: Wij gaan eens even kijken of er nog meer mensen het woord willen voeren. De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Deze keer wel, voorzitter. Om het even helder te hebben: als wij de heffingen wel opleggen en we zetten daar tegenover 1000 euro subsidie, wat dan de heffingen weer opheft, dan zou het probleem voor de PvdA weg zijn. Maar nu zeggen we: "Die heffingen zijn 1000 euro, betaal dat gewoon niet. Onderaan de streep is dat precies hetzelfde." Maar dan zegt u: "Ho, ho, ho, dat gaan we niet doen!"

De VOORZITTER: Ja, u mag antwoorden maar het hoeft niet.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Ik dacht dat de heer Bolle was begonnen met zijn woordvoering maar het bleek dat hij nog een opmerking richting mij maakte.

De VOORZITTER: Anderen nog? De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Mijn woordvoering dan, hè?

De VOORZITTER: Ja, ja, dat is helemaal goed.

De heer KELDER (PvdD): Ik kan nog wel een tijdje doorgaan met hem, hoor.

Allereerst dank aan het college en de wijkteams dat zij dit mooie initiatief hebben opgepakt en de initiatiefnemers hebben ondersteund. Free café was al een project waar we erg enthousiast over waren en nu dus De Wandeling. Van dit soort projecten gaan onze groene harten sneller kloppen.

In de commissie leken wat partijen te vallen over de kosten die gevraagd zouden worden aan de gemeente voor de aanleg van De Wandeling. Het gaat hier echter alleen om een eenmalige investering in de randvoorwaarden en we zien het juist als aangewezen mogelijkheid om als raad ook wat bij te kunnen dragen aan dit idyllische plan. Feit is dat De Wandeling de gemeente op jaarbasis juist geld bespaart aan onderhoud. Neem namelijk het beheer van het terrein binnen de boomsingel van 3600 m². Het project is

opgezet door een groep vrijwilligers, die gebruikmaakt van hergebruikte materialen, waarmee het onmogelijk is om te voldoen aan de veiligheid en hygiëne-eisen van officiële drinkwaterleidingen, waardoor de gemeente dit beter kan aanleggen. Dit legt de wethouder ook duidelijk uit in de commissie; dank daarvoor.

De Wandeling zal wat ons betreft alleen maar positieve effecten hebben op onze samenleving en daarom zijn wij ook voor de gevraagde kosten en ontheffingen. Het initiatief zal zorgen voor saamhorigheid, verschillende mensen die elkaar ontmoeten en het zal mensen leren over voedselverspilling tegengaan en het leven van een duurzaam leven. Kortom, onze enige wens is dat De Wandeling doorgaat. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Banach.

De heer BANACH (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. De Wandeling, een mooi initiatief. Het draagt bij aan de sociale cohesie en duurzaamheid. Het is absoluut een interessant experiment. We kennen aan de andere kant echter ook wel het gevaar van willekeur, wat de VVD even aanhaalde. We hebben er lang over getwijfeld. Wat is dan een verstandige beslissing rondom het experiment? We zijn toch tot de conclusie gekomen dat het de eerste keer is dat zoiets hier plaatsvindt in de stad. We hebben het ook beoordeeld en we erkennen dat dit toch iets is waarvan wij zeggen: "Dat moeten we toch eens een kans geven". Het is net ook al even aangehaald, we kunnen nu die heffingen gaan innen en later een subsidie geven, maar we kunnen ook ervoor kiezen om niet die heffingen te gaan innen. Wat ons betreft heeft het zoveel waarde dat we dat kunnen gaan doen. Wij staan er positief tegenover. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u. Ja, gaat uw gang, mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, dank u wel. De Wandeling, in november gaven ze een bijeenkomst in het buurtcentrum in het Stadspark. Vanaf minuut 1 was ik al superenthousiast over dit idee. Mensen met zoveel inspiratie, en dat ze mij dit allemaal vertelden. Ik zou willen dat er meer mensen waren die in deze stad zo'n belangrijke bijdrage leverden.

Wat betreft de heffingen en de kwaliteit van de voedselveiligheid ben ik het helemaal eens: onderaan de streep verandert er niets, dus waarom al die bureaucratie? Voedselveiligheid is natuurlijk een belangrijk ding. Ik ben nog even benieuwd wat de wethouder daarover te zeggen heeft. Dank u.

De VOORZITTER: De heer Koopmans nog? Gaat uw gang.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. We hebben in de commissie al gezegd dat we De Wandeling een sympathiek idee vinden, een sympathiek initiatief waar het gaat om duurzaamheid en het tegengaan van voedselverspilling, maar dat we moeite hebben met het idee dat het bestaat in een wereld, een minisamenleving waarin geld geen rol speelt. Totdat de gemeentelijke heffingen betaald moeten worden, die dan voor het gemak maar kwijtgescholden moeten worden. De wethouder gaf in de commissie al aan dat, als er zo'n 50.000 euro subsidie verstrekt zou zijn, dit minder vragen opgeworpen zou hebben dan over de circa 10.000 euro die het de gemeente nu zou kosten. Maar daar zit hem nou ook net het punt en mij dunkt ook de reden dat de raad om wensen en bedingen is gevraagd. Wat ons betreft is kwijtschelden van lokale heffingen juist het verkeerde signaal en zou er gekeken moeten worden naar de reguliere subsidievoorwaarden. We kunnen dan ook de motie van de VVD en de PvdA steunen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Doesen.

Mevrouw VAN DOESEN (D66): Ja, voorzitter, ik heb toch nog wel even een vraag aan de ChristenUnie. Het is een experiment. Het zijn mensen die een activiteit willen, zonder dat daar geld mee te maken heeft. Die willen een soort regelvrije activiteiten opzetten. Vindt u niet dat het een beetje makkelijk gezegd is dat wij 'gemakshalve' dan maar deze heffingen niet in rekening brengen? Ik vind dat het juist een positief gebaar is van het college, om zich in de lijn van het experiment zelf ook zo te gedragen.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Ik begrijp de vraag, maar zoals gezegd leven wij niet in een wereld waarin geld geen rol speelt. Ik denk dat dit initiatief ook in dat kader geplaatst kan worden.

De VOORZITTER: Mevrouw Chakor nog? Ja, ga rustig uw gang. Alleen, ik kijk de hele tijd rond en dan meldt zich niemand voor de woordvoering.

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Ja, nee, graag.

De VOORZITTER: U bent op de valreep nog aan de beurt. Gaat uw gang.

Mevrouw CHAKOR (GroenLinks): Dank, voorzitter. Dan even kort: in deze samenleving die steeds meer om geld lijkt te draaien, ziet GroenLinks een groeiende behoefte om het juist anders te doen. GroenLinks is daarom trots dat, wanneer Groningers met een dergelijk initiatief naar de gemeente stappen, zij niet oplopen tegen een muur van bureaucratie maar dat deze gemeente naast haar inwoners gaat staan en met hen meedenkt. Wij krijgen in ieder geval energie van dit doordachte, vernieuwende en vooral zeer mooie plan. Dank.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Doesen.

Mevrouw VAN DOESEN (D66): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik wil nog even bevestigen wat we ook al in de commissie gezegd hebben, dat we heel erg blij zijn dat een dergelijk experiment bij ons in de stad plaatsvindt en dat wij daaraan kunnen meewerken. Wij zijn heel erg benieuwd hoe dit zich verder gaat ontwikkelen. We hebben er heel positieve verwachtingen van. Bovendien zal de uitstraling van het Stadspark op een positieve manier versterkt worden. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan stel ik voor dat we nu spoorlags naar het college gaan.

Wethouder SCHROOR: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik moet zeggen dat deze discussie mij soms ook wel een beetje vreemd aandoet, als wethouder van Financiën met ongeveer een derde van mijn tijd bezig met het heffen van gelden en het nadenken over geld, een pleidooi houden voor een partij die dat niet wil en waarvan wij ook niets willen innen. Dat is voor mij wel een aparte positie maar toch ga ik het proberen vandaag.

Er is een aantal vragen gesteld over de horecaverunning in relatie tot voedselveiligheid, want die staan in verband met elkaar, en de heffingen. Ik zal proberen om heel kort die drie punten even langs te gaan om u dan hopelijk te overtuigen van de aanpak zoals wij die gekozen hebben. De horecaverunning: Ten eerste is het zo dat De Wandeling geen alcohol schenkt en op grond daarvan niet vergunningsplichtig is voor de Drank- en horecawet. In onze verordening staat: "Bedrijven die geen alcohol verstrekken, kunnen toch als horeca worden gekwalificeerd, en hun kan vergunningsplicht worden opgelegd, als er sprake is van een hotel, motel, restaurant, pensioen, café, croissanterie, crêperie, bistro, cafetaria, snackbar, bar, automatisch, afhaal- en bezorgcentrum, coffeeshop, ijssalon, sociëteit, discotheek, waar tegen vergoeding dranken worden geschonken en/of spijzen voor directe consumptie worden bereid en verstrekt." Hieruit volgt dus dat De Wandeling geen horecabedrijf is, omdat drank en spijzen niet worden aangeboden tegen een vergoeding.

De VOORZITTER: De heer Loopstra. Gaat uw gang.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Voorzitter, ik had de horeca niet ter sprake gebracht vanavond tijdens deze setting, maar dan is het misschien wel handig dat de wethouder er zorg voor draagt dat op de gemeentelijke website een en ander veranderd wordt. Daar staat: "Wanneer is een exploitatievergunning horeca nodig?" Bij de tweede bullet: "Als u een vrijwilligersorganisatie runt, waar u eten en/of drinken serveert". Ja, dan worden wij door zo'n bericht op het verkeerde been gezet. Als u dat mogelijk kunt veranderen, vind ik het prima.

Wethouder SCHROOR: Voorzitter, dat is een stukje van de website dat dan niet klopt. Deze tekst komt uit de Algemene Plaatselijke Verordening van Groningen zelf, dus daar zullen we dan even naar kijken. Als het daar niet goed staat of niet volledig staat, moeten we daar even wat aan doen.

Ik bracht het even op, omdat het wel of geen horeca zijn deels verband houdt met de vraag of wij verantwoordelijk zijn voor de voedselveiligheid. Het is namelijk zo dat De Wandeling net als ieder ander maaltijdverstrekking initiatief dient te voldoen aan de eisen en normen die gesteld zijn in de Warenwet, de zogenaamde HACCP-normen. Die zijn dus van toepassing en De Wandeling heeft ook erkend dat deze normen van toepassing zijn en dat ze die ook zal naleven. Het is ook zo dat de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit zelf de controle moet doen op de kwaliteit die daar geleverd gaat worden. Het is niet onze verantwoordelijkheid en verplichting. De Wandeling heeft zelf al aangegeven dat ze daar aan zal voldoen

en moet voldoen en de Voedsel- en Warenautoriteit kan daar dus gewoon te pas en te onpas controleren op de voedselkwaliteit die daar wordt geleverd.

Dan het laatste punt: het innen van gemeentelijke heffingen. Wij stellen voor om de hardheidsclausule voor het innen van belastingen toe te passen. Het gaat om de bouwleges en de toekomstige ozb. Van rioolheffing is al geen sprake want De Wandeling hoeft vanwege het filter dat ze gaat aanleggen geen rioolrecht te betalen. Ze hebben geen aansluiting op het riool. Dus het gaat alleen maar om de toekomstige ozb en de bouw. Dan hebben wij gekeken naar wat dan redelijk is en billijk en dan kom je op een aantal punten: de zelfredzaamheid van De Wandeling en het organisatie-idee achter De Wandeling; ze wil inderdaad opereren op die locatie zonder geld. Zij doet geen beroep op gemeentelijke middelen zoals subsidie. De inzet op duurzaamheid en het tegengaan van voedsel door De Wandeling; de juridische positie van De Wandeling. Ze bouwen geen sterke juridische positie op. Het is tijdelijk. De bouwkosten, de bouwleges: het is van hergebruikt hout en materialen die ze zelf gratis verkrijgen. En ja, mochten ze hier weggaan, dan is de waarde ongeveer, ik bedoel het niet op een lullige manier, maar het is brandhout. De toekomstige ozb-waarde is daarmee ook vrij beperkt, dan wel nihil. Dan heb je twee keuzes als college. Dat zeg ik in alle oprechtheid hoor, niet om negatief te doen hierover. Dit initiatief past dus wel heel goed bij ons coalitieakkoord, waarin ook nog staat dat het belangrijk is dat wij dit soort nieuwe ideeën en initiatieven een kans geven en ook proberen om buiten onze regeltjes en beleid om dit soort kansen te verzilveren. Daar past het heel goed bij en ja, dan moeten we buiten onze regeltjes en beleid kijken of wij die mogelijkheden wettelijk ook hebben. Dan kun je twee dingen doen. We proberen een ozb-waarde vast te stellen, wat dus al heel ingewikkeld is en we proberen bouwlegeskosten vast te stellen, wat ook heel ingewikkeld is. Want ja, als iemand een hut timmert. Ze doen dat hier wel op een heel mooie en goede manier, maar dan is het ook ingewikkeld om bouwleges vast te stellen. Je zou een poging kunnen wagen en dan heb je een bepaald bedrag. Dan zouden we dat bedrag als subsidie, wat zij niet willen, daartegenover kunnen zetten om op die manier op nul te komen. Zij verdienen namelijk helemaal niets. Dus dan zou je het op de persoon bijna moeten gaan afrekenen, want er zit geen verdienmodel achter. Nou, dat had je kunnen doen. Dan heb je het formeel op die manier geregeld. Of, in de geest van het coalitieakkoord, met die argumenten die ik net genoemd heb, wijk je daarvan af met je hardheidsclausule die gewoon beschikbaar is voor het college. Dat hebben wij daarom voorgesteld. Met deze uitleg ontraden we de motie en hopen we ook dat wij de motie-indieners toch nog op andere gedachten brengen. Ik hoor de VVD ook zeggen dat de burger dan opdraait voor de mogelijke kosten van deze ontwikkeling. Ik wil u eraan herinneren dat wij nog een aantal heel grote discussies tegemoet zien, waarbij onze burgers opdraaien voor kosten van een aantal commerciële ontwikkelingen waar we ook in alle eerlijkheid over praten. Dan zou ik nu toch willen vragen om deze motie in te trekken en De Wandeling een goede start te geven. Dank u wel.

De VOORZITTER: De beraadslagingen zijn beëindigd. U krijgt nog ruimte, als dat strikt noodzakelijk is, voor een stemverklaring en daarna gaan we stemmen over de motie. Heeft iemand daar nog nadrukkelijk behoefte aan? De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Voorzitter, deze motie leidt wat ons betreft tot een subsidieaanvraag en extra ambtelijke capaciteit en is daarmee vestzak-broekzak, dus wij zullen deze motie niet steunen.

De VOORZITTER: Anderen nog? Niet? Dan gaan we stemmen.

11 voor, 27 tegen. De motie is verworpen. We hoeven geen besluit te nemen over het voorstel zelf.

7.b: MJOP fase 2 MartiniPlaza (raadsvoorstel 16 dec 2016, 6085720)

De VOORZITTER: De heer Koopmans.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. In de commissie heb ik dit al uitgebreid besproken en ik wil dat debat hier dan ook niet over doen. Wat wij daar hebben aangegeven, is dat deze snelheid van de onderhoudswerkzaamheden en de verbouwing van MartiniPlaza ons enigszins verbaast. Het is natuurlijk mooi dat er doorgepakt kan worden en dat uit het oogpunt van efficiëntie werkzaamheden naar voren getrokken kunnen worden, met name waar het gaat om de luchtbehandeling. Daardoor kan de tweede fase niet in vier jaar maar in drie jaar al uitgevoerd worden. Maar wat de ChristenUnie betreft moeten de zaken wel in de goede volgorde uitgevoerd worden. De totale kosten voor MJOP fase 2 van 5,4 miljoen euro zijn ons destijds al gemeld. Bij het vaststellen van de begroting 2017 hebben we dan ook besloten om voor dit boekjaar, 2017, ruim 900.000 euro opzij te leggen. In het

komend voorjaar gaan we het nog hebben over de governance van MartiniPlaza. De wethouder heeft gezegd dat het weinig uitmaakt van wie het pand is, omdat achterstallig onderhoud sowieso uitgevoerd moet worden. Maar of de uitkomst hiervan invloed heeft op de toekomstige uitgaven weten we niet, dus laten we niet op de zaken vooruitlopen. Daarom dient de ChristenUnie samen met de Stadspartij en de SP een amendement in, waarin wordt voorgesteld het voorliggende besluit in elk geval daar waar het gaat om het naar voren trekken van het budget, uit te stellen totdat de raad zich heeft uitgesproken over de governance.

De VOORZITTER: De heer Van der Laan.

De heer Van der LAAN (PvdA): Ik zou de heer Koopmans willen vragen wat hij hiermee dan wil bereiken. Volgens mij gaat het allemaal om onderhoud. Dat onderhoud moet gedaan worden. Wat verwacht u dan uit die governance-discussie te halen dat de invulling van dit programma zal veranderen?

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Of het onderhoud inderdaad gedaan moet worden, kan nog bij een nadere schouw beoordeeld worden. Het lijkt me zinvol om eerst de governance vast te leggen; van wie is het gebouw, hoe worden de kosten en baten verdeeld, om dan pas uitspraak te doen over de exacte invulling van het MJOP fase 2.

De VOORZITTER: De heer Van der Laan nog.

De heer Van der LAAN (PvdA): Dat ben ik niet helemaal met u eens. Dat onderhoud, daarvoor zijn volgens mij al twee onderzoeken gedaan en second opinions. En ten tweede heeft de gemeente nog een lening van 20 miljoen euro aan MartiniPlaza uitstaan. Dan vraag ik mij af wat er volgens u nog te verwachten valt, qua schuiven in baten en lasten.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Anders gezegd: als dat niet uitmaakt, kunnen we ook eerst de 900.000 euro die we voor 2017 gereserveerd hebben, verbruiken en dan halverwege het jaar praten over de governance en dan kijken of er alsnog budget naar voren getrokken moet worden. Ik sluit het in dit amendement zeker niet uit, ik wil het alleen in de juiste volgorde bespreken.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat we dit debatje even beëindigen. U dient het amendement in en ik ga ondertussen kijken wie er naast u nog het woord wil.

Amendement 1: Knip MartiniPlaza (ChristenUnie, Stadspartij, SP)

De raad van de gemeente Groningen in vergadering bijeen op 25 januari 2017 besprekende MJOP fase 2 MartiniPlaza,

constaterende dat:

- het college voorstelt om de totale kosten voor het tweede deel van het MJOP van MartiniPlaza vast te stellen op 5,4 miljoen euro;
- het college voorstelt om het onderhoudsbudget voor 2017 vast te stellen op 2,5 miljoen euro;
- de raad, met het vaststellen van de gemeentebegroting 2017, voor 2017 een bedrag van 915.000 euro voor het onderhoud van MartiniPlaza heeft gereserveerd;
- de raad, met het vaststellen van de gemeentebegroting 2017, voor de overige jaren (2018-2020) in totaal het resterende bedrag van 4,485 miljoen euro heeft gereserveerd;
- een raadsvoorstel rond de (toekomstige) governance van MartiniPlaza pas in het voorjaar van 2017 besproken gaat worden;

overwegende dat:

- de keuze van de (toekomstige) governance van MartiniPlaza van invloed kan zijn op de inzet van het onderhoudsbudget;

besluit:

- besluitpunten II tot en met V te laten vervallen;
- deze besluitpunten pas aan de raad voor te leggen als de raad zich, op basis van een raadsvoorstel dat voor het voorjaar 2017 is aangekondigd, heeft uitgesproken over de (toekomstige) governance van MartiniPlaza;

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Automatisch doe je dingen vaak in de juiste volgorde. Je doet eerst je sokken aan voordat je aan je schoenen begint en de meeste mensen weten dat het handig is om eerst je onderbroek aan te trekken, voordat je een broek aandoet. Maar in de politiek lijkt het automatisme soms een beetje stuk en wordt die juiste volgorde losgelaten. MartiniPlaza is daar zo'n voorbeeld van. Al in 2014 bleek 6,6 miljoen euro nodig voor achterstallig onderhoud en dat hele bedrag zou pas worden toegekend als de toekomst en de exploitatie onderzocht waren. In 2015, nog voordat de onderzoeken klaar waren, was er toch ineens haast en moest de rest van het geld er alvast komen. In 2016 bespraken we eindelijk de onderzoeken maar de gemeenteraad heeft nog steeds geen keuze gemaakt over belangrijke zaken. Wie wordt straks de eigenaar? Hoe wordt het straks bestuurd? Wel wordt de raad geacht een nieuw bedrag voor onderhoud, nog eens 5,4 miljoen euro, alvast toe te kennen. Voorzitter, mijn fractie loopt niet graag voor gek en kleedt zich daarom in de juiste volgorde aan. Graag besluiten waren ook in de juiste volgorde over MartiniPlaza. Eerst over de toekomst, hoe het bestuurd wordt, wie de eigenaar wordt en daarna pas over wie het onderhoud betaalt. Daarom staan wij op het amendement van de ChristenUnie.

De VOORZITTER: Dank u wel. Anderen nog? De heer Lammers.

De heer LAMMERS (Student en Stad): Ja, dank u, voorzitter. Net als in de commissie blijven we van mening dat we, na onze beslissing dat MartiniPlaza op dezelfde plek blijft, nu dus het resterende achterstallige onderhoud moeten wegwerken. Om over de complete toekomst van MartiniPlaza iets te kunnen zeggen, moet er echter nog over de governancestructuur beslist worden. De strekking van het amendement van onder andere de ChristenUnie is daarmee wel een interessante. Het geld voor het onderhoud van dit jaar wordt vrijgegeven, zodat het onderhoud verder kan gaan. Vervolgens beslissen we in het voorjaar onder andere over de governancestructuur en daarna, wanneer we dit na goedkeuring van de raad besloten hebben, geven we de rest van de onderhoudsgelden vrij. We zijn erg benieuwd naar de reactie van de wethouder op het amendement want wat is erop tegen om de in het amendement voorgestelde constructie toe te passen? Levert dit vertraging op of extra risico's? Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: De heer Van der Laan.

De heer Van der LAAN (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Zoals we in de commissie hebben gezegd, zijn wij ontzettend blij dat MartiniPlaza weer zwarte cijfers schrijft. Complimenten aan de directie ook. En zoals ik in de commissie al heb aangegeven, willen wij niet afwachten met het doen van onderhoud totdat wij over de governance beslissen. Er is volgens ons namelijk een dikke kans dat dit leidt tot uitstel. Uitstel kost tijd en tijd is geld in deze branche. Dat lijkt ons geen goed idee, des te meer omdat dit onderhoud echt onvermijdelijk is.

De VOORZITTER: De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Dank u wel. Stel nou dat uit die governance discussie komt: MartiniPlaza wordt straks een nv met aandeelhouders. Vindt de PvdA het dan gerechtvaardigd dat wij 5,4 miljoen euro aan een aandeelhoudersbedrijf aan onderhoud geven?

De heer Van der LAAN (PvdA): Allereerst lijkt mij dat scenario zeer onwaarschijnlijk. Ten tweede heb ik over die lening, als u goed geluisterd hebt, al genoemd dat de gemeente nog dik in het krijt staat bij MartiniPlaza. Dus dat er wat dat betreft zeer weinig te schuiven zal zijn, qua baten en lasten.

Dan ga ik snel verder. Wat ons betreft komt er zo snel mogelijk een toekomstbestendig MartiniPlaza. Dat betekent dat we snel gaan beslissen over de upgrading maar natuurlijk ook over de governance. Tot slot wil ik het college graag vragen wanneer wij daar de discussie over kunnen verwachten, een datum dus. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Dank u wel, voorzitter. Het bloeden voor MartiniPlaza hebben we eigenlijk in 2014 al meegemaakt. Toen hebben we geconstateerd met zijn allen dat er een hoop was misgegaan en dat er nog een ketel van dertig jaar oud in zat. Inmiddels is die wond een beetje

geheeld. We zijn nu twee, drie jaar verder en wij zijn 100% aandeelhouder. Stel je voor: we gaan MartiniPlaza verkopen of daar afstand van doen. Dan wil je niet dat wij, net zoals bij O2G2, vervolgens geen bruidsschat meegeven en dat daar ook weer van alles misloopt. Wat mij betreft volg ik dus de wethouder. Het onderhoud moet gewoon gedaan worden, in welk scenario dan ook. Laten we dan als gemeente de boel gewoon goed afronden en laten we daar gewoon mee gaan beginnen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u. Ja, de heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u, voorzitter. De Stadspartij kiest graag voor de juiste volgorde der dingen. Het gaat hier om veel belastinggeld en omdat de keuze van de toekomstige governance van MartiniPlaza van invloed kan zijn op de inzet van het onderhoudsbudget, zoals ook in het amendement verwoord is, staan wij dus onder dat amendement. Voor de rest sluit ik mij gewoon aan bij wat de heer Koopmans van de ChristenUnie hierover heeft gezegd.

De VOORZITTER: De heer Honkoop.

De heer HONKOOP (VVD): Kortheidshalve sluiten wij ons aan bij de woordvoering van de PvdA.

De VOORZITTER: Het woord is aan het college.

Wethouder VAN KEULEN: Voorzitter, dank u wel. We hebben hier in de commissie uitgebreid met elkaar over gesproken. Het lijkt mij het handigst om even kort in te gaan op het amendement dat voorligt en dat feitelijk zegt: “Doe dit nou niet. Ga nou eerst praten over de governance en de eigendomssituatie van MartiniPlaza.” Ja, je zou kunnen zeggen dat daar niets op tegen is. Je kunt ook besluiten om het volgend jaar te doen. Dat lijkt mij buitengewoon onverstandig want nogmaals, de enige reden waarom wij nu dit voorstel doen is een verschuiving in de begroting, zodat wij een efficiencyslag kunnen maken, zodat MartiniPlaza eerder het achterstallige onderhoud heeft weggewerkt en dus eerder weer nog beter kan draaien dan op dit moment. Er wordt een verband gelegd met de governance discussie die wij dit voorjaar gaan hebben. Dat verband zie ik niet zo. Laten we wel wezen: op dit moment zijn wij de enige aandeelhouder van MartiniPlaza en MartiniPlaza is nu het gebouw en de exploitatie. Dat is één bedrijf, feitelijk. Die governance gaat erover dat als wij het gebouw uit het bedrijf MartiniPlaza halen en we dat onderbrengen bij de gemeente, wij dan dat vastgoed weer in handen hebben. Dan maakt het in de kern niet zo heel veel uit of wij dan nu dat achterstallige onderhoud wegwerken of dat wij dat doen onder de vlag van de gemeente. Uiteindelijk gaan wij bij een vastgoedovername, als daar sprake van is, altijd uit van een zogenaamd schoon-door-de-poort-scenario, dus dan zal het achterstallige onderhoud toch moeten worden weggewerkt. Dus ik zie het verband tussen die governance structuur en het wegwerken van het achterstallige onderhoud niet zozeer.

Ik verwacht overigens in juni met u te gaan spreken over de governance structuur. Met het amendement wilt u nu uitstellen. Ik had even de hoop dat u had gezegd: “We gaan voor 2017 door met het programma en dan bekijken we het in het najaar”, dat u het op die manier zou op knippen, maar wat u feitelijk doet is zeggen: “Doe dat maar niet, stel het hele verhaal nog maar een jaar uit”, tenminste zo interpreteer ik het, omdat u besluitpunt II tot V laat vallen. Dat lijkt me echt onverstandig. Ik zou zeggen: Tel uw zegeningen. Het wegwerken van het achterstallige onderhoud gaat buitengewoon voorspoedig. We kunnen er in plaats van vier jaar drie jaar over doen. Dat is goed voor MartiniPlaza. We weten dat het moet gebeuren. Ik zou dit amendement van harte willen ontraden.

De VOORZITTER: De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Even over dat ‘voorspoedig’ gaan van het achterstallige onderhoud: ik lees ook uit de voortgangsrapportage 2016 dat er een meevaller à 1,3 miljoen euro was op een bepaald project. Moeten we niet ook even die volledige voortgangsrapportage van wat er in 2016 is geweest, afwachten om te zien of we die 1,3 miljoen euro niet veel beter in kunnen zetten om die 5,4 miljoen euro wat omlaag te brengen?

Wethouder VAN KEULEN: Voorzitter, er liggen meerdere rapporten, onder andere van draaijer+partners en zoals het vaak gaat met verbouwingen heb je meevallers en tegenvallers. U noemt nu een meevaller maar volgens mij kunt u daar een aantal stevige tegenvallers tegenover zetten.

De heer BRANDENBARG (SP): Maar die staan niet in het rapport.

Wethouder VAN KEULEN: Het rapport geeft volgens mij een prima beeld van de manier waarop we dit hebben uitgevoerd. We gaan het ook op dezelfde manier blijven doen zoals we dat hebben afgesproken, met een bouwdepot, dus dat lijkt me geen goede zaak.

De VOORZITTER: Eerst even de heer Koopmans en daarna de heer Bolle.

De heer KOOPMANS (ChristenUnie): Ja, dank u wel, voorzitter. De wethouder noemt een aantal punten, het verband tussen governance en het onderhoudsbudget. De heer Brandenburg heeft zonet in een interruptie aangegeven welk scenario mogelijk zou zijn, waardoor uitgave van de 5,4 miljoen euro wellicht onverstandig zou zijn. Het tweede punt: tel uw zegeningen. Dat doe ik dagelijks. Los daarvan wil ik wel aangeven dat de bedoeling van het amendement niet is om dit een jaar uit te stellen maar na de discussie over de governance in het voorjaar, zoals is aangekondigd. Ik hoor u nu zeggen dat dit pas in juni komt, dat versta ik niet helemaal onder het voorjaar. Het was de bedoeling geweest om in elk geval dit besluit uit te stellen tot in de loop van 2017 en dus niet met een jaar, tot 2018.

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u, voorzitter. Als we het in juni pas over die governance gaan hebben, terwijl de wethouder aan de ene kant zegt: "Wat wij nu met het pand doen maakt in de kern niet uit voor die governancestructuur", waarom moet het dan zo immens lang duren voordat we daar een keer een discussie over hebben? In 2014 is dat begonnen en nu zijn we straks half in 2017 en dan gaan we daar een keer een besluit over nemen. Hoe ingewikkeld is dat proces dan, vraag ik me af.

De VOORZITTER: De wethouder.

Wethouder VAN KEULEN: Voorzitter, ik heb één vraag gehoord en die is van de heer Bolle. Dat is ingewikkeld omdat daar allerlei arbeidstechnische aspecten aan zitten, er zitten juridische aspecten aan, er zitten ook bestuurlijke aspecten aan. Dat willen we gewoon goed uitgezocht hebben. Dat doen we samen met de advocaat, dat doen we samen met onze ambtenaren en wij proberen een goed voorstel bij u neer te leggen. Het hangt ook samen met de toekomstvisie van MartiniPlaza zelf. Je kunt je voorstellen dat de manier waarop MartiniPlaza naar de toekomst kijkt ook van invloed kan zijn op de manier waarop je het wilt aansturen. Dus in die zin is dat behoorlijk ingewikkeld.

De VOORZITTER: Ik stel u voor dat we de beraadslagingen gaan beëindigen en gaan stemmen over het amendement. Is er behoefte aan een stemverklaring? Mevrouw Van Doesen.

Mevrouw VAN DOESEN (D66): Voorzitter, wij zijn het eens met het college dat het een verstandig besluit is om de financiering van het achterstallige onderhoud naar voren te halen, juist ook om MartiniPlaza op een goede wijze richting het publiek te kunnen laten functioneren. Dus we zullen tegen het amendement stemmen.

De VOORZITTER: Dan breng ik het amendement in stemming. 13 voor, 24 tegen. Het amendement is verworpen. Dan brengen wij het voorstel zelf in stemming. Is er behoefte aan een stemverklaring voor het voorstel zelf? De heer Brandenburg.

De heer BRANDENBARG (SP): Ja, dank u, voorzitter. We hebben bij MartiniPlaza te veel spring-of-ik-schiet-scenario's gehad. We hebben hiermee getracht om enige vertraging in te bouwen om dingen zorgvuldiger te doen. Dat is helaas niet mogelijk, dus zullen wij tegen deze MJOP 2 stemmen.

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u, voorzitter. Op zich heeft mijn fractie dezelfde redenatie als de SP, alleen valt het kwartje net de andere kant op en zullen we wel voor het MJOP stemmen.

De VOORZITTER: Ik dank u. We gaan stemmen. 28 voor, 10 tegen. Het voorstel is aanvaard.

7.c: Tracékeuze Fietsroute Plus Helperzoom (raadsvoorstel 27 dec 2016, 6102758)

De VOORZITTER: Wie mag ik daarover het woord geven? De heer Ruddijs.

De heer RUDDIJS (PvdA): Dank u wel, voorzitter. In de commissie heeft mijn fractie al de nadruk gelegd op de verkeersveiligheid bij de discussie over het fietspad op de Helperzoom. We hebben ook geconstateerd dat de fietspaden waar je fietsers in twee richtingen tegen elkaar in laat fietsen, verhoogde risico's met zich meebrengen. Die zijn gewoon minder veilig dan fietspaden waarbij je in één richting fietst. We waren dus ook een beetje teleurgesteld dat de variant waarin juist deze gescheiden optie met twee fietspaden aan beide kanten van de Helperzoom, hoewel hij goed scoorde in de totale ranking, zal ik maar zeggen, toch niet meegaat naar de volgende ronde en tegelijkertijd hebben we daar ook wel een beetje begrip voor. Er spelen natuurlijk veel meer belangen. Het gaat om ecologie, het gaat om inpassing, draagvlak in de buurt en in die zin is die variant toch wat omstreden. Dus wij snappen dat deze variant afvalt en tegelijkertijd zijn wij teleurgesteld en zijn we nog steeds bezorgd over de verkeersveiligheid, de fietsveiligheid op zo'n dubbel fietspad dat nu aan de oostkant van de Helperzoom komt.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u. Ja, fietsveiligheid is belangrijk, dat ben ik met u eens, maar ik ben wel een beetje verbaasd over wat u nu allemaal zegt over fietsers in tegenovergestelde richting op hetzelfde fietstraject. Die afweging maakte u niet toen wij hier over het voorstel Paddepoel-Selwerd spraken. Waar nog een extra gevaarlijke component bij zit, is dat autoverkeer dat kruist. Kunt u mij uitleggen op welk moment het kwartje welke kant opvalt?

De heer RUDDIJS (PvdA): Dank u wel voor die vraag, voorzitter, daar ben ik blij om want dat misverstand kan ik wegnemen. Er zijn verhoogde risico's op dat soort fietspaden maar soms vraagt de ruimtelijke inpassing om zo'n fietspad.

Dat is ook precies de reden dat wij een beetje contrecoeur kunnen instemmen met een fietspad aan de oostkant van de Helperzoom of bijvoorbeeld zijn door het park Selwerd, omdat andere oplossingen nog veel slechter zijn. Dat betekent wel dat wij eisen stellen aan de verkeersveiligheid en dat is precies waar ik mogelijk een amendement over ga indienen. Als je kijkt naar de fietsveiligheid op die dubbele fietspaden, is de breedte een relevant element. Vooral de Helperzoom staat bekend als een zeer intensief befietste route. Dat is hartstikke mooi, maar dat geeft op zo'n dubbel fietspad, een tweerichtingenfietspad, een extra risico. Dat is eigenlijk ons enige zorgpunt. We zouden gerustgesteld zijn als we wisten dat we wat gaan verruimen op dat fietspad, zodat je meer ruimte hebt, zodat die stromen met name in de ochtendspits op de Helperzoom, veel noord-zuid- en veel zuid-noordverkeer iets meer ruimte krijgen. Ik overweeg namens mijn fractie een amendement in te dienen om te kijken of we zoveel mogelijk kunnen streven naar een breedte van 4 m in plaats van 3,5 m op de Helperzoom. Dat hebben we als volgt geformuleerd: "We kunnen doorgaan met die varianten die voorkeursvarianten zijn maar we streven naar een breedte van 4 m op het fietspad", dat is het uitgangspunt. Alleen in uitzonderlijke situaties zou daar gemotiveerd van kunnen worden afgeweken. Ik wacht de reactie van de wethouder af, of hij dit gewoon kan toezeggen, want misschien is daar al eerder ambtelijk over nagedacht. Mocht dit niet zo zijn, dan zou ik dit amendement willen indienen. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Ubbens. Gaat uw gang.

De heer UBBENS (CDA): Voorzitter, ik zou wel willen weten wat u dan voorstelt. Een fietspad dat af en toe 4 m is, dan weer smaller, dan weer breder, dan weer smaller als dat zo uitkomt?

De heer RUDDIJS (PvdA): Nee, dat lijkt mij ook zeer onveilig. Ik heb het misschien niet goed voorgelezen maar het uitgangspunt is 4 m en bij hoge uitzondering kun je daar gemotiveerd op afwijken. Dat zal misschien op twee of drie plekken op dat hele traject voorkomen. Als blijkt dat het inderdaad een soort Barbapapa-vorm wordt, waarin je de hele tijd breed-smal, breed-smal hebt, denk ik dat wij dan opnieuw de discussie aangaan want dat is niet wat ik nastreef met dit amendement.

De VOORZITTER: De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, waar ik nog wel benieuwd naar ben is: het voordeel van de koers die het college nu kiest is dat het fietspad aan de niet-bewonerskant van de Helperzoom komt. Als u gaat splitsen, krijg je toch ook weer de bezwaren van de bewoners die eerder aanleiding hebben gegeven tot allerlei handtekeningenacties? Vindt u dat niet een belangrijk probleem?

De heer RUDDIJS (PvdA): Nou, twee dingen. Ik baseer mij eerst op de objectieve score en dan blijkt dat die variant van de splitsing goed scoort. Tegelijkertijd heb ik al aangegeven dat er ook grote nadelen aan zitten, waaronder de nadelen die u aanreikt. Wij gaan dus ook mee met de gedachte dan toch te kiezen voor de oostzijde. Dat is dan grosso modo politiek gezien misschien de meest wenselijke variant. Daar gaan wij in mee. Alleen het ene punt: let nou wel even op de verkeersveiligheid en neem die nou mee en kijk of je tot een verbreding kunt komen, tot 4 m. Dat is precies ons punt.

De VOORZITTER: Ja, u zorgt ervoor dat het verschil tussen een 1-minuutinterventie en een normaal bespreekpunt geminimaliseerd wordt en ik stel voor om daar toch enig verschil in te blijven hanteren. U bent aan het eind van uw woordvoering? Wie mag ik het woord geven? De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Zoals ook bij de discussie rond Selwerd is ook dit agendapunt toch enigszins een dilemma voor GroenLinks. Aan de ene kant zijn wij zeer blij, als fietspartij, dat er een fietsroute Plus kan worden aangelegd, die mensen vanuit de richting Haren naar het centrum van Groningen kan brengen. Aan de andere kant schrokken wij ook bij de inventarisatie van wat dit zou kunnen betekenen voor bomen en stedelijke ecologische structuur. Daar hebben we in de commissie over gesproken en daar heb ik ook al gezegd dat ik blij was dat het college heeft gekozen om twee varianten uit te zoeken, zodat het dit eigenlijk nog nader kan uitzoeken. Ik heb ook uitgebreid gesproken met de ambtelijke organisatie, waarvoor dank trouwens. In dat gesprek werd mij duidelijk dat er nog voldoende mogelijkheden zijn om die schade voor bomen en stedelijke ecologische structuur dan wel te beperken, dan wel goed te compenseren. Om die reden zal mijn fractie nu wel met dit voorstel instemmen. In de raad gaan wij later nog het definitieve ontwerp bespreken bij dit fietspad en op dat moment zullen wij beoordelen als fractie of die beperking van de schade en die compensatie voldoende uit de verf komen. Mocht dat niet zo zijn, dan kan dat betekenen dat we alsnog tegen het voorstel zullen stemmen. Voor nu steun, omdat we de vooruitzichten zien om het goed te compenseren. Dank u wel, voorzitter.

De VOORZITTER: De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, we sluiten ons aan bij de woordvoering van GroenLinks, met die toevoeging dat we in de uiteindelijke uitwerking ook zullen kijken hoe de veiligheid bij de overgang op de kruising met de Helperzoomtunnel geregeld wordt.

De VOORZITTER: Anderen nog? De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u, voorzitter. Ook wij zijn een fietspartij. Wie niet? Ik heb al eerder gezegd: volgens mij kan elke partij dit onderwerp wel claimen en dat is natuurlijk heel mooi. Ik kan me ook aansluiten bij GroenLinks. Daarnaast wil ik nog een paar dingen zeggen. We hebben in de commissie ook aangegeven dat we dit een lastig onderwerp vinden. Natuurlijk is het gebruik van de fiets belangrijk en willen we dit als partij ook stimuleren, al helemaal wanneer de Helperzoom drukker wordt door de aanleg van die Helperzoomtunnel. Het is belangrijk dat fietsers zich dan prettig kunnen bewegen. Tegelijkertijd moet de functionaliteit van de stedelijke ecologische structuur wel behouden blijven. Wat zien wij nu gebeuren? Natuur en dieren worden wel de dupe van iets moois als het stimuleren van fietsgebruik. Dit kan volgens ons niet de bedoeling zijn. We snappen dat indien bewoners de keuze wordt voorgelegd of ze een fietspad voor hun deur willen of een parkeerplek voor hun auto, veel mensen misschien wel voor het laatste kiezen. Maar is het dan niet juist de taak van een gemeente om verder te kijken dan particuliere belangen? Om te kijken naar overstijgende belangen? Om te kijken wat belangrijk is voor iedereen? Voor ons is het heel duidelijk dat de ecologie van overkoepelende waarde is, die voor de gemeente het zwaarst zou moeten wegen in plannen als deze. Daarom willen we de wethouder vragen of hij kan toezeggen of er in plannen in de toekomst eerder gekeken kan worden naar de impact van de plannen op de ecologie en dat bijvoorbeeld daarna de keuze wordt getoond aan bewoners. Ik wil hier graag een reactie op.

We zijn voor nu benieuwd naar de uitwerking van het voorgestelde tracé en hoe er dan wordt omgegaan met de ecologie. Maar laat duidelijk zijn dat het zeker geen garantie is dat wij vervolgens ook akkoord gaan met de doorzetting van dit plan in de toekomst. Dank u wel.

De VOORZITTER: Ik dank u. Anderen nog? De heer Rustebiel.

De heer RUSTEBIEL (D66): Ja, voorzitter, dank u wel. Zoals ik in de commissie al stelde, denk ik dat het een van de mooiste fietsroutes van Groningen kan worden, ingebed tussen groen en water. Een breder fietspad, zoals de PvdA voorstelt is natuurlijk wenselijk en wij zijn benieuwd of dat kan. We bouwen nu eenmaal binnen een bestaande stad en hebben rekening te houden met de ruimte. We willen geen honderd bomen kappen voor 0,5 m extra pad maar misschien is dit ook niet nodig. Een vrijliggend fietspad van 3,5 m tot 4 m breed is al een forse verbetering en breder dan menig ander fietspad in Groningen en is daarmee wat mijn fractie betreft niet per se onveilig, al kan het natuurlijk altijd beter.

Veder ziet D66 uit naar de onderbouwing van de ecologische compensatie en de uitwerking van de scooterrijke Esserhaag. We doen deze investering natuurlijk voor de fiets maar helaas krijgen we die scooters er nog steeds gratis bij.

De VOORZITTER: Dank u. De heer Blom.

De heer BLOM (VVD): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn blij met het onderzoek naar het fietspad aan de oostkant. Ik heb dat in de commissie ook al gezegd. Wij hadden eerder bezwaren tegen het fietspad dat geprojecteerd was aan de westkant, met name om de kruisende wegen die dit op zal leveren en ook het verdwijnen van parkeerplaatsen. Wij zullen dus instemmen met het voorstel. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Jongman. Gaat uw gang.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel. Het plan wordt steeds doordachter, ook omdat de buurt goed is betrokken en meegenomen. Niet iedereen is het even eens maar ik denk dat het plan wel een uitvloeisel is van al die besprekingen die er geweest zijn. We gingen mee met de vraag van de PvdA van: "Kan het dan niet beter links-rechts van de weg?" Wij snappen een aantal overwegingen waarom we toch tot deze keuze gaan komen voor het definitieve ontwerp, maar willen inderdaad ook nog wel een reactie op het voorstel van een breder pad, waardoor de verkeersveiligheid beter is voor de fietser. En als laatste de compensatie van het groen want dat gaat toch wat betekenen. Als het goed gecompenseerd wordt in het definitieve ontwerp, dan kunnen wij daarmee instemmen.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ik zal het kort houden. Wij kunnen het voorstel van het college volgen en we vragen daarbij nog even extra aandacht voor de onveiligheid en de overlast die de bewoners ondervinden met betrekking tot de scooters, wat D66 net ook al even zei. We willen daar heel graag een reactie op van de wethouder. De bewoners gaven aan dat zij die al een aantal keren bij de gemeente aangekaart hebben. Dus graag even een reactie van de wethouder daarop. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Ubbens.

De heer UBBENS (CDA): Dank u, voorzitter. Ook wij kunnen ons vinden in het voorstel. We hebben goede hoop, na ambtelijke navraag, dat er nog een boel verbeteringen mogelijk zijn in de voorstellen met betrekking tot de ecologie en de bomen. Nog wel een vraag aan de wethouder. De wethouder zei in de commissie dat ernaar werd gestreefd om het fietspad bromfietsvrij te krijgen. Wat betekent dit dan voor de snelle fietsen? Die snelle fietsen, daar wordt onder andere die fietsroute Plus voor aangelegd. Als die dan geweerd worden van het fietspad, is dat dan wel zo verstandig? Misschien is er nog iets anders mogelijk?

De VOORZITTER: Geen anderen meer? Dan stel ik voor dat we naar het college gaan.

Wethouder DE ROOK: Voorzitter, dank u wel. Blij te horen dat er toch wel overeenstemming is in de raad over de tracékeuze van dit fietspad. Een belangrijke schakel in het fietsnetwerk, zowel binnen de stad als ook in verbinding met de regio maakt dit stuk echt deel uit van een veel langere route, die van Groningen

Binnenstad helemaal doorgaat naar Haren, omdat daar eigenlijk de belangrijkste groei zit in het mensen meer verleiden om op de fiets naar het werk te gaan. Die zit niet per se binnen de stad maar vooral bij mensen die van buiten de stad naar de stad toe gaan. Ik ben temeer blij met de steun uit de raad omdat het aanleggen van fietspaden toch wel een hele puzzel blijkt. Dat was bij de fietspaden rondom Selwerd zo maar dat is hier natuurlijk ook zo. Omdat er zoveel verschillende belangen spelen, verkeersveiligheid is aan de orde gekomen maar ook het draagvlak in de omgeving. Groen speelt een rol en ook ecologie, wat ook weer niet altijd hetzelfde is. Dus het is een complexe puzzel maar ik denk dat hier de puzzel op de juiste wijze is gelegd.

Misschien om even in te gaan, allereerst op de vraag van de PvdA. Ik moet eerst onderstrepen dat wij de overtuiging hebben dat dit gewoon een veilig fietspad is. Veiligheid is geen exacte wetenschap en ook niet absoluut. Als je het ultieme veilige fietspad hier zou willen aanleggen, zou je eigenlijk moeten zeggen: “Dan moeten alle zijstraten er maar vanaf”, maar dat heeft natuurlijk weer allemaal andere nadelen, wat ook maar aangeeft dat het toch iets heel relatief is. Hoe wij het willen doen, en dat stond ook zo in de startaanvraag omschreven: in de Esserhaag, dat stukje bij Klein Martijn, is het fietspad 3,5 m en wij kijken verder waar het kan, waar dat mogelijk is en inpasbaar, of het ook 4 m kan worden. Dat staat eigenlijk in die startaanvraag. De heer Ruddijs draait het eigenlijk om, die zegt: “Kun je het nou niet standaard 4 m doen en als dat niet kan, doen we 3,5 m?” Nou, dat zou eigenlijk hetzelfde moeten zijn maar het geeft een iets andere insteek. Volgens mij komt het overeen dus ik kan u dat toezeggen dat wij het op die manier zullen benaderen en dan niet, om de heer Ruddijs maar te herhalen, als een Barbapapa-vorm, maar zo dat het wel een beetje logisch blijft. Dat kunt u als raad gewoon beoordelen als het in definitief ontwerp bij u terugkomt.

Dan nog een aantal specifieke vragen, bijvoorbeeld over de ecologie. Dat is inderdaad echt een aandachtspunt. Dat is ook de reden dat wij twee varianten hebben voorgesteld want het gevoel dat de heer Leemhuis had, die zei: “Die ecologie is toch echt een inbreuk en we hopen toch echt dat daar wat aan te doen is” was ook het gevoel van het college. Vandaar dat we hier ook hebben voorgesteld om twee varianten uit te werken en er moet echt een aantal stappen worden gezet. Laat dat zonneklaar zijn. Maar we hebben nu met dit voorstel de gelegenheid om in het definitieve ontwerp twee varianten naast elkaar te leggen, om met name op dit punt nog verder af te wegen en uiteindelijk de keuze maken als college en ook als raad welk tracé het nu uiteindelijk zal worden. De Partij voor de Dieren vroeg: “Kun je daar niet eerder naar kijken, zodat bewoners dat dan eerder kunnen inzien?” Maar volgens mij was hier niet het probleem dat bewoners die ecologie belangrijk vinden maar, en dat was ook uw pleidooi volgens mij, dat het voornamelijk een stedelijke aangelegenheid is. Ook als bewoners het niet erg vinden dat de ecologie wordt aangetast, dat de gemeente dit nog wel steeds een probleem moet vinden. Dat is eigenlijk ook precies de reden dat wij deze wijze van voortgang hebben gekozen, juist omdat wij heel veel aandacht hebben voor de ecologie. Dus dan hebben we ook de ruimte om goed na te denken over welke compenserende maatregelen er genomen zouden kunnen worden.

Er is nog gevraagd naar de scooters. Liefst scootervrij. Alleen is de discussie denk ik precies zoals de heer Ubbens het stelt: daar waar je maatregelen neemt die het voor scooters minder aantrekkelijk maken, maak je het misschien ook voor snelfietsen minder aantrekkelijk, waar dit juist de route voor is. Dus je kunt ook niet maar zo met allerlei drempels of paaltjes gaan werken, dat is echt een stuk complexer. We kijken in de volle breedte, door er een onverplicht fietspad van te maken bijvoorbeeld of te kijken naar alternatieve handhavingsscenario's. Nou, zo willen we dit eigenlijk een beetje aanvliegen en verder in het definitieve ontwerp daarop terugkomen, omdat je dan echt helemaal in de uitwerking terecht komt.

Voorzitter, volgens mij heb ik zo de meeste dingen gehad. Ik wil in ieder geval zeggen dat ik blij ben dat wij verder kunnen met deze schakel in ons fietsnetwerk.

De VOORZITTER: Ik dank u. De beraadslagingen zijn beëindigd. Ik kijk even naar de heer Ruddijs. Die heeft nog in het vooruitzicht gesteld dat als hij niet tevreden was, hij nog een amendement zou indienen.

De heer RUDDIJS (PvdA): Voorzitter, ik ben tevreden met het antwoord, dus ik dien het amendement niet in.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan gaan wij over tot besluitvorming. Ik stel voor dat wij gaan stemmen over het voorstel. 38 voor, 0 tegen. Het voorstel is aangenomen.

7.d: Ontwerp bestemmingsplan herziening bestemmingsregels wonen (collegebrief 21 dec 2016)

De VOORZITTER: Wie mag daarover ik het woord geven? De heer Banach.

De heer BANACH (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. Met het bestemmingsplan herziening bestemmingsregels wonen gaan we de te ruime bouw- en gebruiksmogelijkheden aanscherpen. Interessant detail in de collegebrief is de volgende zin: “Vanuit de samenleving is er bij uw raad op aangedrongen die ruimte in te perken.” Deze geluiden hebben wij niet gehoord, sterker nog, bij onze fractie zijn er andere geluiden binnengekomen, namelijk dat het ontzettend lastig is voor starters om betaalbare huisvesting te vinden. Daarom dienen wij hierbij een motie in, omtrent de minimale oppervlakte van woningen. Deze wordt nu op 50 m² neergezet en slechts in bijzondere gevallen kan hiervan worden afgeweken naar 40 m². Aan de 50 m² wordt nu vastgehouden, terwijl onduidelijk is waarom. Als je net klaar ben met studeren of je zit in de afrondende fase van je studie, dan heb je geen behoefte aan een appartement van 50 m² met bijbehorende hoge prijs. Dan ben je met 40 m² goed voorzien. Toegegeven, dit is ook een arbitraire norm maar dit is wel een norm die beter past bij de vraag. Het is belangrijk om deze Stadgers te behouden voor de stad.

De VOORZITTER: De heer Van der Laan.

De heer Van der LAAN (PvdA): Voorzitter, dan wil ik de heer Banach toch even vragen waarom hij dit eigenlijk indient. Er kan gemakkelijk worden afgeweken van de norm met een procedure. Waarom dient u die motie eigenlijk in?

De heer BANACH (Student en Stad): Ik zou het ook andersom kunnen vragen. Blijkbaar is er vraag naar die woonruimte en dan stellen wij een norm vast op 50 m², waarvan niet duidelijk is waarom hij nou precies op die 50 m² ligt. Dan zeggen wij: “Ja maar je kunt wel afwijken.” Waarom zetten we hem dan niet op 40 m² neer want juist in die ruimte ligt heel veel vraag?

De VOORZITTER: De heer Van der Laan.

De heer Van der LAAN (PvdA): Ik ben het helemaal met de heer Banach eens dat er vraag is, natuurlijk, maar ik snap aan de andere kant wel dat die norm beetje aan de veilige kant wordt vastgezet, omdat we eerder nare ervaringen hebben gehad met mensen die een groot huis bijvoorbeeld in acht verschillende woningen splitsten. Dat zou ik zeggen: better safe than sorry, want afwijking kan altijd nog en omgekeerd is dat een stuk lastiger. Bent u dat met mij eens?

De heer BANACH (Student en Stad): Nou, niet helemaal want 40 m² is nog steeds een veilige norm, althans in onze visie wel. Dan spreek je echt over een eenkamerappartement met een losse slaapkamer, dus dat is wat ons betreft echt een veilige norm. Juist omdat dit zo voorziet in de vraag, moeten wij niet met een afwijkingsmogelijkheid gaan werken maar dit toe gaan staan, in algemene zin.

Motie 2: Forty, zo hoort-ie (Student en Stad)

De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op 25 januari 2017, besprekende het Ontwerpbestemmingsplan Herziening bestemmingsregels wonen,

constaterende dat:

- te bouwen woningen vanaf nu een minimale oppervlakte van 50 m² dienen te hebben, om te voorkomen dat te kleine appartementen of kamers worden gerealiseerd;
- slechts in bijzondere gevallen van 50 m² kan worden afgeweken en een oppervlakte van minimaal 40 m² kan worden toegestaan;
- er momenteel juist veel vraag is naar deze kleinere zelfstandige woonruimtes;

overwegende dat:

- een woonruimte van minimaal 50 m² een hoge huur- of koopprijs met zich meebrengt;
- het voor de betreffende doelgroep, zoals starters, heel lastig is betaalbare zelfstandige woonruimte te vinden;
- voor het tegengaan van de braindrain belangrijk is dat starters geschikte woonruimte kunnen vinden;

- er geen duidelijke overwegingen zijn om de norm op 50 m² vast te stellen; verzoekt het college:
- in het ontwerpbestemmingsplan en in het vervolg van het traject uit te gaan van een minimaal woonoppervlakte van 40 m² in plaats van 50 m² met eventuele afwijkingsmogelijkheid.

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Willen anderen nog het woord? De heer Schimmel.

De heer SCHIMMEL (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ook mijn fractie had in eerste instantie wel enige bedenkingen bij die voorgestelde grens van 50 m², zeker als het gaat om nieuwbouw. Maar de woorden van de wethouder in de commissie hebben ons wel enigszins gerustgesteld. Wat voor ons van belang is, is dat op het moment dat iemand komt met een goed plan om zelfstandige wooneenheden te realiseren die iets kleiner zijn dan die 50 m², het kan ook om 40 m² gaan en misschien in sommige gevallen zelfs om 35 m², dit dan mogelijk is op het moment dat dit past in de buurt en dat daar ruimte voor is. Bijvoorbeeld voor masterstudenten of PhD's denk ik dat er wel degelijk vraag kan zijn naar dit soort kleinere eenheden. Zolang in het definitieve bestemmingsplan uiteindelijk goed duidelijk wordt dat die ruimte om af te wijken er is, zien wij de noodzaak van die motie niet helemaal in om die arbitraire grens van 50 m², want dat is het, dat heeft de wethouder zelf ook gezegd, te verleggen naar een arbitraire grens van 40 m². Als wij gewoon duidelijk kunnen hebben dat die afwijkingsbevoegdheid er is, dan is wat ons betreft de motie niet nodig. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Duin.

Mevrouw VAN DUIN (SP): Voorzitter, dank u wel. In de raadscommissie heeft de SP al duidelijk gemaakt dat ze volledig achter het plan staat. Sterker nog, de SP vindt eigenlijk dat het plan nog wel uitgebreid kan worden naar een aantal andere buurten, waaronder Vinkhuizen, Selwerd en Paddepoel, omdat wij zien dat de problematiek daar ook speelt en wij bang zijn voor een waterbedeffect. Graag een reactie van het college.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me aan bij de SP en ook bij de vraag over de uitbreiding naar andere wijken.

De VOORZITTER: Mevrouw Kuik.

Mevrouw KUIK (CDA): Voorzitter, daar sluit ik mij ook bij aan.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): En de Stadspartij sluit zich daar ook bij aan.

De VOORZITTER: De heer Van der Laan.

De heer Van der LAAN (PvdA): Ja voorzitter, wij zijn ook groot voorstander van het plan, omdat het bijdraagt aan een gemengde wijk. Daar zijn we al sinds jaar en dag voorstander van. Bovendien omdat het ongewenste kamerverhuur uitsluit, denk daarbij aan constructies zoals de flat in de Balistraat en sloopkoopconstructies in de Kerklaan. We vinden het mooi dat we met dit plan afscheid kunnen nemen van dit soort vormen van kamerverhuur. Dank u wel.

De VOORZITTER: Anderen nog? Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, dank u wel. Als je er even boven gaat staan en je afvraagt: waarom doen we dit eigenlijk, want als gemeente wil je sturen op kwaliteit en leefbaarheid, dan zou je eigenlijk moeten sturen op de beeldkwaliteitsplannen, uitgangspunten van het erfgoed of op doelgroepenbeleid. Dan volg ik de woordvoering van Student en Stad wel, dat vierkante meters eigenlijk niet zoveel zeggen. Als je echt studenten zou willen weren, zou je woningen moeten aanbieden die net

boven de huursubsidiegrens liggen maar daarmee benadeel je eigenlijk ook starters of andere mensen die ook van een sociale huurwoning gebruikmaken. Ik ben heel benieuwd wat de wethouder daarop, die vierkante meters, te zeggen heeft. Dank u wel.

De VOORZITTER: Mevrouw Brouwer.

Mevrouw BROUWER (GroenLinks): Ik sluit me aan bij de woordvoering van D66.

De VOORZITTER: De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Ja, dat wil ik ook wel doen.

De VOORZITTER: Nou, we zijn opgelucht. Ik stel voor dat wij naar het college gaan.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ja, dank u, voorzitter. Dank – dat heb ik in de commissie ook al aangegeven – voor op zich de brede steun vanuit uw raad voor dit bestemmingsplan. Het is nog in ontwerpfase en het definitieve komt uiteraard ook nog naar u toe. Even een reactie op de punten die hier nog expliciet aan de orde zijn gekomen en die denk ik nog wat toelichting vragen.

Om even met mevrouw Woldhuis te beginnen, die expliciet zegt: “Als je studenten wilt weren”, maar ik denk dat we even heel duidelijk moeten zijn dat het plan dat absoluut niet als bedoeling heeft. Wat dit plan als bedoeling heeft is de ongecontroleerde vormen van wonen tegen te gaan. Sommige partijen hebben het over huisjesmelkerij, kamerverhuur, bouwsels in tuinen, optoppingen die de afgelopen tijd onze stad teisterden en waarvan iedereen zei: “Dit zouden we eigenlijk niet moeten willen”, waar ook buurtbewoners tegen te hoop liepen, dat willen we tegengaan. Daarvoor hebben we een instrument gekozen en dat is inderdaad die 50 m² en de heer Schimmel heeft gelijk: het is een arbitraire grens. Dat wil niet zeggen dat hij helemaal willekeurig gekozen is. Dat ook weer niet. We hebben aangesloten bij de 50 m² in een aantal volkshuisvestelijke uitgangspunten, die we ook hebben als het bijvoorbeeld gaat om de parkeernorm en de verplichting tot fietsenberging. En het klopt inderdaad ook dat we dit als principe in het bestemmingsplan hebben opgenomen om juist die ongecontroleerde toevoegingen tegen te gaan. Maar dat wil niet zeggen dat wanneer er goede plannen zijn, bijvoorbeeld kleinere appartementen die op veel draagvlak in de buurt kunnen rekenen – en die zijn er, die zijn afgelopen tijd ook wel degelijk gerealiseerd – wij binnen het bestemmingsplan zoals het er nu ligt, niet de mogelijkheid hebben om binnenplannen af te wijken tot 40 m² en daarnaast nog altijd de mogelijkheid hebben om buitenplannen een procedure te volgen, als het gaat om kleinere appartementen. Die toelichting zal ook zeker in het definitieve bestemmingsplan komen. Het tweede punt waar een aantal partijen op wees is dat het plan met name voor een aantal oudere wijken van de stad is opgesteld. Dat hebben we destijds met elkaar ook afgesproken in de woonvisie, omdat daar de druk en de urgentie het hoogst waren. Niet alleen omdat de druk daar het hoogst was vanuit de kamerverhuurders maar ook vanuit hoe het bestemmingsplan in elkaar zit, de bebouwingsmogelijkheden in die gebieden. Die urgentie speelde minder in andere wijken van de stad. Dat heeft te maken met de bestemmingsplannen, zoals ze daarin elkaar zitten, met de bebouwing zoals die in elkaar zit en, voor alle duidelijkheid en ter geruststelling, het bestemmingsplan woningsplitsing dat wij eerder hebben vastgesteld blijft natuurlijk gewoon van kracht, ook in de rest van de stad en ook de omgevingstoets die wij met betrekking tot kamerverhuur hebben ingevoerd, blijft van kracht. Dat neemt niet weg dat ik het met iedereen eens ben die zegt: “Een waterbedeffect zou buitengewoon onwenselijk zijn.” Dus wij blijven dat goed in de gaten houden. We kijken er ook naar of het risico zich voordoet en dat zullen we op korte termijn met u bespreken en we zullen ook passende maatregelen aan u voorstellen.

De VOORZITTER: We gaan besluitvormen, denk ik. Stemverklaringen? O, het is geen besluit. Kan het stemmen nog even uitgesteld worden?

Wethouder VAN DER SCHAAF: Excuus. Ik ben vergeten op de motie te reageren, op de woordvoering van de heer Banach. Mijn excuus daarvoor. Waarom hebben wij voor 50 m² gekozen? Nou, dat heb ik net al aangegeven in reactie op de woordvoering van de heer Schimmel. U stelt voor om dat 10 m² omlaag te brengen naar 40 m². Ja, nogmaals, die 50 m² is wel arbitrair maar niet willekeurig gekozen. Het sluit aan bij andere regelgeving die wij hebben. Wij zien ook waar u bang voor bent: kan er dan straks niks meer in die grootte gebouwd worden? Omdat er binnen het bestemmingsplan ook uitzonderingen zijn gemaakt met speciale duiding van al lopende plannen, plus vanwege de buitenlandse mogelijkheden, zien wij dit

niet echt als een goede toevoeging aan het plan. Het risico is, als we verder omlaaggaan, dat we dan ongewild weer de oude situatie terugkrijgen die wij juist met dit plan proberen te voorkomen. Dus ik zou de motie willen ontraden.

De VOORZITTER: Zullen we overgaan tot stemming? Is er nog behoefte aan een stemverklaring? Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, de wethouder zei net iets over fietsenberging en het parkeerbeleid. Volgens mij is deze doelgroep juist de doelgroep die nog nauwelijks een auto heeft en bij een fietsenberging heb ik grote vraagtekens. De wethouder heeft mij niet overtuigd waarom die 50 m² nou zo heilig is, dus wij zullen de motie steunen.

De VOORZITTER: De heer Schimmel.

De heer SCHIMMEL (D66): Misschien wel goed om even op te merken dat ondanks onze twijfels, de wethouder ons wel overtuigd heeft. Niet zozeer dat die 50 m² heilig is maar wel dat hij er gewoon in kan blijven staan, dus wij zullen tegenstemmen.

De VOORZITTER: Dank u. wij gaan stemmen. Met 3 voor en 35 tegen is de motie verworpen.

7.e: Maatregelenpakket (sociale) veiligheid openbaar vervoer; cash van de bus (collegebrief dec 2016)

De VOORZITTER: Wie mag ik daarover het woord geven? De heer Koks heeft het woord.

De heer KOKS (SP): Dank u wel, voorzitter. Het afgelopen jaar hebben verschillende onacceptabele voorvallen plaatsgevonden op de bussen. Buschauffeurs zijn beroofd, passagiers bedreigd. Het OV-bureau komt nu met een totaalpakket om chauffeurs en passagiers te beschermen. Dat pakket komt in het voorjaar. Vooruitlopend op dat totaal, komt nu het plan om cash geld op de bus terug te dringen. De prijzen van Eurokaartjes moeten worden verhoogd. Deze maatregelen treffen vooral passagiers uit wijken als Lewenborg, Beijum en De Wijert.

Mensen met een digitaliseringsweerstand worden gedwongen de OV-chipkaart te gebruiken. De SP vindt dat het openbaar vervoer veiliger en goedkoper moet worden. Duurdere Eurokaartjes staan daar haaks op. Met pinnen, een kaartjesautomaat, chauffeurscabines, cameratoezicht en betere beveiliging wordt ook veiligheid bereikt. Voorzitter, laat eerst het OV-bureau in het voorjaar komen met dat totaalpakket. Dan kunnen we beoordelen of het verhogen van de tarieven echt nodig is voor de veiligheid. Wij dienen een motie in om die besluitvorming uit te stellen. Nu riekt het ons te veel naar een verkapt tariefsverhoging, vermomd als veiligheidsmaatregel. Het OV-consumentenplatform heeft een aantal wensen geformuleerd bij het verhogen van die Eurokaartjes. Uitstel geeft het OV-bureau dan ook de mogelijkheid om de wensen van het OV-consumentenplatform op te nemen in de uiteindelijke maatregelen. Dank u wel.

Motie 3: Een veilige bus zonder tariefsverhoging (SP)

De raad van de gemeente Groningen, in vergadering bijeen op woensdag 25 januari 2017, besprekende de collegebrief Maatregelen pakket (sociale) veiligheid openbaar vervoer d.d. 08 dec 2016,

constaterende dat:

- het OV-bureau binnenkort een besluit wil nemen over een voorstel van Qbuzz omtrent het vergroten van de sociale veiligheid op de bussen;
- onderdeel van het voorstel is het verhogen van de prijs van de Eurokaartjes;

overwegende dat:

- een maximaal benut openbaar vervoer van groot belang is en daarom de tarieven laag gehouden moeten worden;
- sociale veiligheid op de bus op onacceptabele wijze onder druk staat;
- het OV-bureau binnenkort komt met meer maatregelen om de veiligheid te vergroten en dit Qbuzz-voorstel daarop vooruitloopt;
- het verhogen van het tarief van de Eurokaartjes een drempel opwerpt voor mensen woonachtig in wijken als Lewenborg, Beijum en De Wijert, incidentele gebruikers van het openbaar vervoer en mensen met moeite met digitalisering;

- cash-op-de bus ook teruggedrongen kan worden door pin- en kaartjesautomaten en veiligheid verder versterkt kan worden door technische maatregelen waardoor mogelijk Eurokaartjes niet duurder hoeven te worden;

verzoekt het college in het bestuur van het OV-bureau in te brengen dat:

- besluitvorming over het nu voorgestelde maatregelenpakket moet worden uitgesteld tot een totaaloverzicht van te ondernemen acties door het ov-bureau beschikbaar is;
- een reactie op de voorstellen van het OV-consumentenplatform (d.d. 18 jan 2017 aan het DB van het OV-bureau) in dat overzicht dient te worden opgenomen;
- dat totaaloverzicht voor wensen en bedenkingen wordt voorgelegd aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, zoals de heer Koks ook al zei in zijn woordvoering komt er een pakket aan maatregelen om de veiligheid van medewerkers in het OV te verbeteren. Nu wordt vooraf de prijs van de Eurokaartjes verhoogd, met als gevolg dat er minder geld op de bus is. Wat mijn fractie betreft is dat een effectieve maatregel om nu al iets te kunnen doen om de veiligheid van buspersoneel te verhogen. Mocht het waar zijn, wat de heer Koks zegt, dat het gaat om een verkapte prijsverhoging, dan moeten we daarbij in ogenschouw nemen dat juist die Eurokaartjes al een tijd niet meer in prijs zijn verhoogd en de prijzen van de OV-buskaart wel. Dus het is in die zin geen verkapte prijsverhoging en als het dat al zou zijn, dan zou die redelijk zijn, gezien de prijsontwikkeling.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): De heer Leemhuis zegt omtrent de veiligheid van de buschauffeurs dat het goed zou zijn om de prijs van het kaartje te verhogen, maar ik zie niet in hoe je dan minder contant geld in de bus krijgt. Je zou dan eigenlijk zeggen dat je op een andere manier gaat betalen. Je houdt nog steeds contant geld in de bus.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Nou, zoals uit de stukken blijkt, is het juist de bedoeling dat er minder geld in de bus komt omdat mensen ervoor kiezen om geen Eurokaartje te gebruiken, maar dat zij ervoor kiezen een OV-chipkaart te gebruiken. De bijzondere eigenschap van een chipkaart is dat daar geen contant geld in zit.

De VOORZITTER: De heer Koks.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Mag ik daar nog heel even op reageren?

De VOORZITTER: Een laatste opmerking even.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Maar de heer Leemhuis gaat aan mijn punt voorbij dat je gewoon contant geld in de bus blijft houden en dat de veiligheid dus niet gegarandeerd wordt door de tarieven omhoog te gooien.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Ik spreek niet van garanties maar ik spreek hier wel van een vergrote veiligheid, omdat er minder geld op de bus is.

De VOORZITTER: De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Ja, voorzitter, de heer Leemhuis zegt dat het geen verkapte prijsverhoging is en als het dit al zou zijn, dan vinden wij dat dit apart aan de orde gesteld zou moeten worden. Wij zijn een partij van het openbare vervoer en voor het groen. Ik hoop dat ook GroenLinks een voorstander is van groen en het openbaar vervoer.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Zeer, en we hebben het nu toch aan de orde en we hebben hier toch een belangenafweging gemaakt? Wij kiezen er daarbij voor een maatregel te nemen die de veiligheid van het buspersoneel verhoogt en dat lijkt mij ook verstandig. Daar zijn we het ook niet met elkaar over oneens, dat dit moet gebeuren.

De VOORZITTER: Anderen nog? De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Wij zien ook wel de nadelen en de onveiligheid van cash geld op de bussen. We vinden het op zich wel een goed plan om in alle bussen een pinapparaat te zetten. We zijn wel benieuwd, omdat uit de pilot blijkt dat er dan sowieso minder cash is als je een pinapparaat hebt, als die mogelijkheid er is. Als dit het geval is, zijn wij eigenlijk wel benieuwd of dan niet beide opties gewoon door kunnen gaan, omdat dit ook de veiligheid van de chauffeurs verbetert. Het verhogen van de tarieven, daar zijn wij sowieso op tegen. Wij zijn zelfs voor gratis OV, maar dat geheel terzijde.

De VOORZITTER: De heer Blom.

De heer BLOM (VVD): Het is wat merkwaardig van de SP dat ze het heeft over dat het college dingen vermomt en spreekt over een verkapte prijsverhoging. Deze maatregelen gaan over het busvervoer veiliger maken en dat staat wat ons betreft voorop. Het klopt wat de heer Leemhuis zegt, dat de Eurokaartjes inderdaad niet in prijs zijn verhoogd, de afgelopen tijd en dat dit nu wel gedaan wordt om daarmee de chipkaart te promoten. Daarom zijn we voor dat voorstel.

De VOORZITTER: De heer Ruddijs.

De heer RUDDIJS (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie is er ook geen voorstander van om allerlei dossiers door elkaar te gaan husselen. Het voorstel van de SP betekent uitstel, het betekent niets doen. We vinden de veiligheid van de buschauffeur en de veiligheid op de bus nu een grote prioriteit, dus we willen geen uitstel en willen zo snel mogelijk aan de slag met deze maatregel.

De VOORZITTER: Anderen nog? Mijnheer Ubbens, gaat uw gang.

De heer UBBENS (CDA): Ja, bedankt, voorzitter. Wij hadden wel wat moeite met het feit dat het hier gaat om een prijsstijging voor de kaartjes. We zagen meer in het invoeren van een pinsysteem op de bus. Dat wordt ook onderzocht en dat is alleen maar goed. Uiteindelijk zijn wij toch ook van mening dat wij het voorstel kunnen steunen en daarmee niet de motie van de SP. We zouden wel graag het tweede punt van de motie, namelijk een reactie op de adviezen van het OV consumentenplatform tegemoetzien, want daar zat een aantal interessante suggesties in.

De VOORZITTER: Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Voorzitter, wij willen het absoluut veiliger hebben in de bus, ook voor de buschauffeurs. We zijn er ook voor om het pinnen te introduceren. Aan de andere kant, om daarmee ook ineens de prijs van de Eurokaartjes omhoog te gooien, gaat ons wel erg ver. We willen graag het hele pakket voor ons zien en daarom zijn wij ook voor de motie van de SP.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Dank u wel. We steunen de motie van de SP om het Eurokaartje niet duurder te maken, omdat wij vinden dat een tariefsverhoging niet past binnen het streven om minder contant geld in de bus te hebben. Dit hoort thuis in een tarievendiscussie. Als je wilt dat meer mensen gaan pinnen of de chipkaart gaan gebruiken, moet je pinautomaten plaatsen of de chipkaart aantrekkelijker maken. Dank u wel.

De VOORZITTER: Niemand meer? Dan gaan we naar het college.

Wethouder DE ROOK: En voorzitter, ik begin eigenlijk met eenzelfde soort inleiding als de heer Koks ook deed. Waar dit over gaat zijn dingen die in andere delen van Nederland tot heel vervelende incidenten hebben geleid. Buschauffeurs beroofd, geïntimideerd, noem het allemaal maar op. In Groningen gelukkig nog niet. Wij willen niet de fout maken om pas in actie te komen als er hier wat misgaat, maar we willen dat echt voor zijn. Een van de redenen dat buschauffeurs worden overvallen, is dat er contant geld op de bus aanwezig is. Dat hebben we bij onze parkeerautomaten in de stad ook gemerkt. Toen we daar het

contant geld uit hebben gehaald, is het aantal kraken daar gereduceerd tot nul. Dat is gewoon een van de belangrijkste prikkels daarvoor. Misschien even ter aanvulling: het debat is met name gegaan over één maatregel maar het is een pakket aan maatregelen. Het zijn vier stuks. De prijsverhoging wordt niet morgen ingevoerd maar pas in het voorjaar, samen met de andere maatregelen die in het voorstel staan. De aanname of de suggestie dat het zou gaan over allerlei dingen die in de toekomst pas gaan gebeuren en één maatregel die morgen gebeurt, namelijk een prijsverhoging van de Eurokaartjes, is niet juist. De maatregelen worden samen ingevoerd, waarschijnlijk pas in april, dus in het voorjaar. Misschien heb ik daar een aantal van de vragen van de SP mee weggenomen.

De VOORZITTER: Maar de heer Koks wil daar toch even op reageren.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, het klopt toch dat het OV-bureau in het voorjaar nog met verdergaande voorstellen komt om de veiligheid op die bus te vergroten? Dus in die zin wordt het een tweetrapsraket. Eerst nu dit en dan in het voorjaar vervolgens nog eens allerlei andere technische maatregelen.

Wethouder DE ROOK: Waar ik op reageer, voorzitter, is dat de suggestie wordt gewekt dat dit vier maatregelen waren, waarvan er één snel zou worden ingevoerd en de andere allemaal pas later. Dit pakket willen we nu gaan vaststellen, zodat we dat in april kunnen invoeren en ondertussen lopen er ook nog onderzoeken naar allerlei andere zaken met iets langere looptijd zoals bodycams en dat soort maatregelen. Maar we hebben het wel belangrijk gevonden om ook snel tot actie over te gaan. De maatregelen die we snel kunnen doen, willen we snel doen en de maatregelen die vanwege landelijke wetgeving en dergelijke iets langer moeten wachten, daar zullen we wel iets langer mee moeten wachten. Ik zou er niet voor zijn om dan maar met alle actie te wachten, want daar is de urgentie wat ons betreft te groot voor.

Dan, voorzitter, over de prijzen. Het is niet zo dat dit een tariefsverhoging is. Wij stellen de tarieven met instemming van uw raad elk jaar vast en dat doen wij door middel van het vaststellen van het OV-chipkaarttarief. Dus de stelling dat dit een verkapte prijsverhoging is, is niet waar. We houden ons gewoon aan het tarief dat we met elkaar hebben afgesproken. Alleen, wat zich in de praktijk voordeed was dat Eurokaartjes eigenlijk een soort verkapte prijsverlaging waren. Dat waren kaartjes die goedkoper waren dan het door ons vastgestelde tarief. Als je nastreeft om minder cash geld op de bus te hebben, moet je natuurlijk geen prikkel inbouwen waarbij mensen gestimuleerd worden om juist met contant geld kaartjes te kopen. Die prikkel hebben wij er nu uitgehaald, temeer om de reden die ook tijdens dit debat genoemd is, dat deze Eurokaartjes al een aantal jaren niet meer in prijs verhoogd zijn, dus dat ons dit ook een logische maatregel leek.

Dan heeft SP nog gevraagd en de heer Ubbens heeft daarop aangesloten, naar het OV-consumentenplatform, dat overigens zegt dat het zich goed kan voorstellen dat deze maatregel genomen wordt maar daarbij ook zegt nog wel een aantal suggesties te hebben om het nog beter te doen. Nou, daar zien we wel wat in en daar willen we ook echt mee aan de slag gaan. Ik stel eigenlijk voor dat als wij de jaarstukken van het OV-bureau weer behandelen, wij daar even terugkomen op de suggesties van het OV-consumentenplatform. Dan hopen we dat we een aantal van die maatregelen al gerealiseerd hebben of u in ieder geval even kunnen meenemen in de stand van zaken. Dus dat zou ik willen doen. Maar, voorzitter, veiligheid voorop en daarom nu actie ondernemen en niet wachten tot er misschien wat misgaat.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, voorzitter, een heel mooi streven van de wethouder, die veiligheid voor buschauffeurs. Maar waarom kunnen we er gewoon niet naar streven dat er in alle bussen een pinautomaat komt en dat er gewoon niet meer met contant geld betaald kan worden? Tegenwoordig heeft iedereen een pinpas, dus dat lijkt mij helemaal geen gekke suggestie.

Wethouder DE ROOK: Voorzitter, ten eerste moeten we nog maar kijken wat de effecten zijn van die pinautomaten in de bus. Worden die dan ook echt gebruikt? Er zijn mensen, daar heeft de heer Koks in de commissie ook op gewezen, die geen pinpas hebben of die liever niet gebruiken of een andere reden hebben. Dus daar willen we eerste een pilot mee doen en daarna kunnen we dat gaan uitrollen. Maar als mevrouw Woldhuis zegt: "We moeten eigenlijk zorgen dat er helemaal geen contant geld meer op de bus is", zou je eigenlijk de Eurokaartjes moeten afschaffen. Maar daar zijn we niet voor als college, dus zo hebben wij een mooie middenweg gevonden, dat ze enerzijds wel beschikbaar blijven maar dat die prijsprikkel voor mensen om maar Eurokaartjes te kopen omdat die goedkoper zijn, er wordt uitgehaald.

Wat ons betreft hebben we de goede balans, maar we blijven zeker kijken naar de doorontwikkeling van die pinautomaten, als blijkt uit de pilot dat het succesvol is.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij de beraadslagingen sluiten. Akkoord? Dan rest ons nog te stemmen over de motie. Is er behoefte aan een stemverklaring? De heer Koks.

De heer KOKS (SP): Voorzitter, we zijn blij met de toezegging van het college over de voorstellen van het OV-consumentenplatform, maar desondanks handhaven wij onze motie om tot uitstel over te gaan.

De VOORZITTER: De heer Rustebiel.

De heer RUSTEBIEL (D66): Volgens mijn fractie gaat er niets mis als wij dit besluit alvast nemen en gaandeweg werken aan de voorstellen uit de brief en die van het OV-consumentenplatform. Wachten gaat waarschijnlijk hetzelfde resultaat opleveren en daarom stemmen wij tegen.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, voorzitter, wij zijn er geen voorstander van om de tarieven te verhogen. Volgens mij krijg je dan alleen nog maar meer geld in de bus want de mensen die een kaartje kopen zijn over het algemeen niet de mensen die een OV-chipkaart gaan kopen. Dus wij zullen voor deze motie stemmen. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Blom.

De heer BLOM (VVD): Voorzitter, wij vinden dat de veiligheid van buschauffeurs beschermd moet worden en daarom zijn we tegen uitstel en dus ook tegen deze motie.

De VOORZITTER: We gaan stemmen. 10 voor, 28 tegen. De motie is verworpen.

Dit was het laatste agendapunt voor de pauze. Ik wil, voordat u zo meteen gaat opstaan nog aandacht besteden aan en feitje en dat is het feit dat Henk van Gaans vanavond voor het laatst bij ons is. *(Applaus)* Dat stemt ons natuurlijk diep bedroefd want hij heeft zijn werk voor de gemeente, ik geloof 31 jaar vanuit het stadhuis verricht. Hij verlaat overigens de gemeente niet, dat is weer de positieve kant van dit nieuws. Hij heeft de eerste 20 jaar vooral op de auto gezeten. Ik heb begrepen dat het aantal kilometers meer dan 1 miljoen is, dat verreden is met iemand op de achterbank. Dat kunt u zich ook voorstellen. De laatste 11 jaar heeft hij ervoor gezorgd dat wij hier in een goede en ontspannen sfeer, voorzien van onze natjes en droogjes, op tijd verspreide moties en amendementen, onze vergaderingen hebben doorgebracht. Hartelijk dank voor alle diensten die je voor ons verricht hebt en heel veel succes in je nieuwe werkkring bij Stadsbeheer als teamleider. Ik bied je namens de raad een bos bloemen aan.

(Applaus)

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering tot 20.00 uur.

(Schorsing 18.05 uur – 20.00 uur)

8. Discussiestukken (n.v.t.)

9. Raadsdebat Lokale democratie

De VOORZITTER: De vergadering is heropend. Ik attendeer u erop dat wij een delegatie van de raad van de gemeente Ten Boer in ons midden hebben, hartelijk welkom, dus we moeten wel een beetje een goede indruk maken.

Wij hebben besloten, al een tijd geleden, om een debat te organiseren waarin de raadsfracties hun opvattingen kunnen geven over hoe de lokale democratie zich in Groningen zou moeten ontwikkelen, naar hun idee. Wij hebben daarnaast een aantal uitwerkingen aan u voorgelegd van experimenten, die vanavond ook voorliggen. Het debat is derhalve gesplitst in twee gedeelten. Eerst is er een algemeen gedeelte waarin de fracties in een minuut of vijf maar wel met toegestane interrupties – waarvan ik hoop

dat u zich beperkt tot de interrupties die echt noodzakelijk zijn, u kent dat wel van mij – hun opvattingen neerleggen, zodat we daar mogelijk aan het eind van het eerste gedeelte een aantal lijnen uit kunnen trekken. U hebt aan mij gevraagd om dat te doen en ik wens mijzelf daar veel geluk bij om te zien of dat een beetje goed kan. Als u de leidraad een beetje volgt zoals hij is aangegeven, denk ik dat dit mogelijk moet zijn. Dan pauzeren we even en daarna spreken we over een vijftal experimenten. Er ligt ook een stuk voor waarover u een besluit moet nemen. De bedoeling is, dan kunt u zich vast een beetje voorbereiden, zo hebben wij vanmiddag in het presidium besproken, dat wij dat stuk in een keer aan de orde stellen. Dus niet een kwartier per experiment, maar in een keer kunt u over al die experimenten uw opvatting geven en dan kijken we wel in de tweede ronde of gaande de eerste ronde waar precies de gevoeligheden en de verschilpunten liggen. Wij hopen dat geheel rond half elf te kunnen beëindigen, met uw hulp. Ik dank u. Wie wil voor dat eerste gedeelte in de eerste termijn het woord? De heer Leemhuis. Ach ja, u hebt helemaal gelijk. We hebben drie sprekers. Zij krijgen alle drie de drie minuten die ervoor staan, maximaal. Ik zou de heer Den Boer willen vragen, niet Ten Boer maar Den Boer, om als eerste het woord te voeren.

De heer DEN BOER: Dank u wel. Dames en heren, ik kom maar weer eens even met een bericht uit de samenleving. We gaan vanavond praten over experimenten in gebiedsgericht werken en over lokale democratie. Ik moet u zeggen, ik spreek namens de wijkraad Paddepoel, voor ons zijn het geen experimenten meer maar is het een heel serieuze kwestie. Wij zijn twee jaar bezig met gebiedsgericht werken in de vorm van co-creatie. Daar wordt door een aantal mensen buitengewoon hard en met heel veel inzet van tijd en energie aan gewerkt. Dat gaat voor ons het experiment voorbij. Ik heb ongeveer anderhalf jaar geleden voor u voor de raadscommissie Cultuurverandering ingesproken. Toen lagen daar aan het eind van een heel proces van cultuurverandering een paar heel mooie rapporten, die raadsbreed gedragen werden en ik heb u gewaarschuwd en gezegd: “Als u niet uitkijkt, hebt u daar papieren tijgers.” De werkelijkheid is weerbarstiger, want de plannen zijn mooi, maar wij worden in wat wij graag willen, vanuit de bewoners, geconfronteerd met een buitengewoon weerbarstige en nog niet beweeglijke uitvoeringsorganisatie, uw gemeentelijke organisatie. Ik heb gesproken over buitengewoon vriendelijke ambtenaren, stuk voor stuk, die met elkaar een systeem in stand houden van beheer en controle. Inmiddels is dat een beetje veranderd. Wij hebben te maken in Paddepoel met een gebiedsteam, Gebiedsteam West en daar zit een aantal mensen in dat buitengewoon consensus met ons werkt aan de plannen en ideeën om Paddepoel in de vaart der volkeren te vernieuwen en te veranderen. Daar is dus beweging ontstaan. Laat ik daar heel eerlijk en open over zijn. Vorige week heb ik onze burgervader horen praten over hoe hij op een bijeenkomst de mensen die achter in de zaal schreeuwden en negatief waren, tegemoet trad en op een zaterdagmorgen bij ze koffiedronk. Mijn indruk is dat in het college zo langzamerhand ook wel de stemming en ook de houding is veranderd.

Nu gaat het even tussen ons, tussen de raad en de bewoners. Ik weet dat u plannen hebt om dat ook anders te gaan doen en veel directer contact te hebben met de bewoners en de burgers van de stad. En nou moet ik u zeggen dat onze ervaringen op dat gebied ook nog niet zo heel erg goed zijn als wij naar u toekomen. Dat is een maand of twee geleden gebeurd door drie vertegenwoordigers van buurtorganisaties, wijkraden en wijkorganisaties van Paddepoel, Selwerd en Tuinwijk. Die zijn de verschillende raadsfracties langs geweest en die hadden een alternatief structuurplan voor de fietspaden. Dat hebben zij u uitgelegd en daar is buitengewoon hard aan gewerkt en daar is ook heel veel energie in gestoken. Dat hebt u gehoord en u hebt desondanks besloten om voor het fietspadenplan van de gemeentelijke organisatie te stemmen. Ik moet daar een opmerking bij maken. De verkeerskundigen zitten nog in een ivoren toren, ik wil het niet verkeerd noemen maar ze zitten in een ivoren toren. Die werken nog het minste mee. U hebt u kennelijk laten adviseren en informeren door die verkeerskundigen en u hebt dus niet gekozen voor het wijkplan maar voor het plan vanuit de gemeentelijke organisatie. Daar zal ik verder niets over zeggen maar op het moment dat wij naar u toekomen werkt het kennelijk nog niet. Dus nou is de vraag: komt u naar ons toe? Wij zijn verschrikkelijk hard bezig. Er wordt, door mensen die zelfs bereid zijn om hun werk achter te stellen en zich volop in te zetten voor gebiedsgericht werken, gevraagd: “Raad, kom alstublieft naar ons toe. Kom met ons praten over wat er bij ons leeft en doe met ons mee, kijk met ons mee en werk met ons mee.” En dat zou ik heel graag willen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan de heer Hoogeboom.

De heer HOOGEBOOM: Goedendag. Mijn naam is Mark C. Hoogenboom. Ik ben ondernemer in het Oosterpark. Ik woon daar ook, in de Oosterparkwijk, vlak bij de Oostersluis. Ik woon aan het Pioenpark,

wat vroeger de ringweg rond Groningen zou worden, maar dat is niet gebeurd en daar zijn wij heel tevreden over als bewoners van het Pioenpark.

Ik wil graag wat zeggen over experimenteren. Als ondernemer experimenteer je eigenlijk altijd want van experimenteren kun je leren. Van studeren ook maar als ondernemer ben je meer van het experimenteren. Een van de experimenten waarbij ik betrokken ben, is het wijkbedrijf OosterparkBOOM. Misschien hebt u daar wel eens van gehoord. Dat is ook een interessant experiment. Retemoeilijk maar dan is het extra leuk. Het hoeft niet goed te gaan als je maar wel gaat, dat is eigenlijk het idee erachter. Dan wil ik eigenlijk refereren aan het idee van de wijkraad die nu loopt, wijkraad Oosterpark. Misschien in de andere wijken ook maar dat vind ik dan minder belangrijk. Laten we het even hebben over die in het Oosterpark. Marktonderzoek is als ondernemer eigenlijk een beetje zonde van je tijd. Je probeert gewoon dingen en de dingen die het doen, die houd je vol. Lucas de Man, daar waren we laatst op uitnodiging van de gemeente. Daar waren we aan het luisteren en hij zei ook: "Weten hoe het moet, dat het beter gaat, dat lukt je helemaal niet." Ten eerste weet je niet zeker hoe het moet, ten tweede weet je niet wat beter is. Het is belangrijk dat je experimenteert of creatief innoveert. Het was een Belg dus af en toe waren de woorden wat vreemd. Het is belangrijk dat je creatief innoveert, zodat het anders wordt. Anders was beter. Nou, daar ben ik eigenlijk ook wel van. Met het idee van de wijkraad is in ieder geval heel veel anders. Aan zo'n experiment kleven heel veel voordelen. Ik wil er maar drie noemen. Een ervan is: je wilt met dit experiment wat van de democratie verplaatsen naar de wijk. Nou, dat doen wij als burger elke vier jaar ongeveer naar u toe, waarbij u wat democratie van ons krijgt om namens ons te besluiten. Doe het eens de andere kant op, dat wordt vast heel erg interessant. Een erg goede eigenschap van het voorstel is: raadsleden erin. Je wilt niet elf buurbewoners hun gang laten gaan, je wilt ze juist met ervaring ondersteunen, denk ik. Plus, de raadsleden weten beter dan de meeste buurtbewoners hoe je breed moet kijken. Niet alleen in je eigen belang maar ook in het belang van de straten verderop. Dat lijkt mij een fantastische coöperatie, echt een hybride democratische structuur, waarbij je een kleine groep raadsleden een grote groep buurtbewoners, zes of elf begreep ik was het idee, laat ondersteunen. Dat kan zelfs in de stemverhoudingen niet misgaan. Die elf buurtbewoners worden geloot. Een beter idee kun je niet hebben. In plaats van een heel circus rondom verkiezingen zeg je: "Jullie elf worden uitgenodigd om mee te doen." Ik weet niet eens of ze daar alle elf ja tegen zeggen maar dat is dan weer wat anders. Wat er dan gebeurt is dat er elf burgers ontdekken hoe democratie werkt als je eraan meedoet. Dat is anders onmogelijk. U kunt wat mij betreft tot u blauw in het gezicht bent uitleggen hoe democratie werkt; een burger snapt het pas als hij het doet. Achter die elf gelote burgers zit een heel gezin. Naast dat hele gezin zit een hele zwik burens. Ik gok zo even slordig: als er elf buurbewoners in de wijkraad hebben gezeten voor een jaar of twee, snappen driehonderd buurtbewoners hoe het werkelijk werkt als je besluiten mag nemen. Ook als die besluiten niet altijd in jouw voordeel uitvallen. Dat lijkt mij een prachtige leerschool voor burgers, om op die manier te ontdekken hoe democratie echt werkt. Ze gaan dan beter begrijpen met welke dilemma's en worstelingen jullie als politici normaal gesproken proberen te werken. Ik probeer me dat ook wel eens voor te stellen, maar het lukt eigenlijk niet. Wat dat betreft benijd ik jullie niet. Maar goed, jullie hebben er zelf voor gekozen. Nee, eigenlijk zijn jullie door ons gekozen, het is maar hoe je het bekijkt.

Zo'n experiment wordt alleen maar leuk want het is spannend. Spannend is leuk. Het is anders, dat is heel erg belangrijk. Om een experiment te durven doen, heb je eigenlijk maar één ding nodig, maar het is wel een lange zin: je hebt lef nodig, waarbij het niet uitmaakt dat iedereen kan zien dat jij dat lef hebt maar niet zeker weet dat het lukt. Dat heb je nodig om een experiment te doen. Mijn vraag is: zijn jullie van almaar hetzelfde doen of zijn jullie van het soms anders willen doen? Alsjeblieft.

De VOORZITTER: Ik dank u wel. We gaan naar de heer Naafs.

De heer NAAFS: Ik ben voorzitter geweest van de bewonersorganisatie Oosterpark en ik ben nu nog steeds nieuwsgierig naar wat er in mijn wijk en andere wijken gebeurt, vandaar dat ik hier sta. Ik durf het niet uit de losse pols.

Mijn dochter zat op turnen. Ze zat in de selectie. Dat is hard werken. Week na week werken aan nieuwe kunstjes op vloer, brug ongelijk, sprong en balk. Weken met plezier ploeteren voor een paar wedstrijden per jaar. Spannend ook, niet alleen voor de sporters zelf maar ook voor ouders. Lukt die oefening of lazert ze weer eens van die brug ongelijk met alle tranen en pijn van dien? Ga ik helpen of niet? De evenwichtsbalk werd uiteindelijk bijna haar ondergang. Nou ja, ondergang is een groot woord. Ze wilde eigenlijk niet meer. Wekenlang probeerde de trainer haar hetzelfde nieuwe ding te leren: de salto voorover de balk af. Wat ze ook deed, welke aanwijzing ze ook kreeg, het lukte niet. Teleurstelling op teleurstelling leidde tot angst. Angst om weer te vallen, angst om weer af te gaan. Anderen lukte het wel. Tot de trainer

zei: “We gaan het anders doen. Die salto voorover doen we achterover.” En twee trainingen later, jawel: succes. Ze had succes. Het lukte. En het moet ons ook lukken. U vraagt zich af waarom dit verhaal, maar ik ben een groot liefhebber van heel rare metaforen. Ik ben een groot voorstander van alle pogingen om te proberen bewoners mee te laten beslissen over zaken bij hen in de buurt, dus ook voorstander van dit idee van een wijkraad met gelote bewoners en raadsleden. En ik hoop dat het lukt. Maar Nederland heeft heel veel buitenland. Groningen heeft heel veel ommeland en een wijk heeft heel veel wijken eromheen. Het moet duidelijk zijn waarover je wel en waarover je niet kunt beslissen. Ik ben ruim vijf jaar voorzitter geweest van die bewonersorganisatie Oosterpark en te vaak mocht ik meepraten over dingen en heb ik mij ingezet voor zaken waarover bewoners uiteindelijk niets te zeggen bleken te hebben. Hoe voorkomen we met zijn allen, bewoners, u als raad en college maar zeker ook de ambtenarij, dat wij in die valkuil stappen? Neem vooral de tijd om dit goed af te bakenen. De Tweede Kamer neemt relatief makkelijk beslissingen die bijvoorbeeld de hele stad Groningen raken en mogelijk nadelig voor ons zijn. We pruttelen misschien wel, we protesteren maar als het besluit is genomen, is het toch: de meerderheid heeft beslist. Uw raad neemt relatief makkelijk besluiten die soms een woonwijk of een buurt aangaan. Dan wordt er ook geprutteld. Soms wat meer, soms wat minder, maar uiteindelijk beslist de meerderheid. En is iets eenmaal besloten, dan leggen wij ons erbij neer, ook al bestaat die meerderheid maar uit een stem. En dat is ook uw taak. Dat allemaal omdat in genoemde gevallen de afstand tot de onderwerpen en de personen waarover het gaat groot genoeg is. Als het eigenbelang op die niveaus in het geding is, zijn er in de politiek altijd nog fractiegenoten om dat weg te filteren. Tenminste, dat mag je hopen. Drie dingen zijn straks in de wijkraad wezenlijk anders. De afstand tot hetgeen over degenen waarover besloten gaat worden, de individuele deelname van bewoners en ook van die raadsleden en het ruim aanwezig zijn van andere wijken met een eigenbelang. De vraag is echter: gaan die zaken alleen die straat, die buurt of die wijk aan? Laat ik maar een actueel heet hangijzer nemen, waar ik de laatste jaren ook mee bezig geweest ben. Als de wijkraad van de Oosterparkwijk in de toekomst zou mogen besluiten om in de wijk betaald parkeren in te voeren, dan weet ik wel zeker dat de omliggende wijken de geldigheid van dit besluit luidruchtig zullen aanvechten. Gewoon omdat die auto's dan in hun wijk komen. Dit moet u bekend voorkomen.

En nou ja, die metafoor. De trainer met de salto voorover zijn de te ver gaande onhaalbare voorstellen. De trainer met de salto achterover zijn de voorstellen die wel kunnen en die tot succes kunnen leiden. En die dochter van mij staat ervoor dat je moet doorzetten om succes te hebben. Lukt het niet op die manier, dan op de andere. Maar ze had wel het doorzettingsvermogen van de jeugd. Over volwassen bewoners als deze turnvader heb ik zo mijn twijfels. Ik dank u, dit was vergezocht.

De VOORZITTER: Ik dank u alle drie voor drie inspirerende bijdragen, denk ik, die vanavond nog wel een rol zullen spelen. Sommige in het eerste deel al en zeker de bijdragen over de experimenten ook in het tweede deel. Ik ga er ook van uit dat u in uw bijdrage daar nog aan zult refereren. Ik stel voor dat wij het debat starten. Ik gaf net al de heer Leemhuis het woord en hij krijgt het nu.

Eerste termijn

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen wil ik even reageren op de sprekers. Hoewel ik niet direct in zal gaan op de voorbeelden, heb ik ze wel gehoord en ik heb ze ook ter harte genomen. Ik hoop dat de dingen die ik ga zeggen een beetje overeenkomen met waar u zich voor inzet en zorgen over maakt.

Voorzitter, om een antwoord te geven op de vraag hoe het ervoor staat in de lokale democratie, moet je eerst de vraag beantwoorden wat democratie is. Het lijkt me belangrijk om te constateren dat democratie een breed begrip is en moet zijn. Het gaat om meer dan mensen kiezen die bij meerderheid beslissen. Zo is er bijvoorbeeld geen democratie zonder rechtstaat en ook andersom. Dus ik gebruik graag die brede definitie van democratie. Er is een volksvertegenwoordiging, er zijn vrije, eerlijke, geheime verkiezingen, er is sprake van een scheiding van machten. Er wordt gestreefd naar politieke gelijkheid voor iedereen. Er is een Grondwet, waardoor er geen willekeur is. Het recht van de sterkste is niet leidend en de bescherming van minderheden wordt gewaarborgd. Er is bescherming van de vrijheid van burgers en er is ruimte voor het maatschappelijke middenveld, die zogenaamde civil society. En er zijn vrije media, waarmee het recht op informatie verzekerd wordt. Zonder twijfel voldoet de Nederlandse democratie aan al die eisen en dat geldt ook, waar van toepassing, voor de lokale democratie. De raad is gelegitimeerd want die voldoet aan deze formele eisen en daaruit voortvloeiend dus straks ook alle experimenten die wij gaan bespreken hier. Die functioneren namelijk straks allemaal onder democratische legitimering van deze raad. De instituties zijn in stand en legitiem maar er is zeker wat aan de hand. De instituties worden

door te grote delen van de samenleving in twijfel getrokken. Ze worden niet altijd meer als vanzelfsprekend gezien en staan daarmee onder druk. Een recent internationaal voorbeeld is natuurlijk de verkiezing van Trump, die door 27% van de Amerikaanse stemgerechtigden is gekozen en door een minderheid van de kiezers. Maar ook wij hier allemaal, wij raadsleden bij elkaar, zijn door maar net de helft van de Groninger kiesbevolking gekozen. Dat wij al geruime tijd grote groepen mensen kwijt zijn geraakt in het democratische proces, is ernstig. Zelfs van de mensen die wel gestemd hebben bij de gemeenteraadsverkiezingen zegt meer dan 70% van de ondervraagden in het onderzoek Stad en Raad, zich niet voldoende of zelfs helemaal niet gehoord te voelen door de gemeenteraad. Hoewel een kleine meerderheid van de ondervraagden zegt dat wij voldoende betrokken zijn bij de stad, zegt de meerderheid geen vertrouwen te hebben in de besluiten van de gemeenteraad. Dat zijn ernstige cijfers en die dwingen ons tot nadenken wat wij daaraan kunnen doen. In elk geval geven ze de urgentie aan.

De VOORZITTER: Mevrouw Bloemhoff.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Voorzitter, de heer Leemhuis noemt een aantal cijfers en vergelijkt ons ook internationaal. Maar er blijkt ook uit een aantal cijfers dat Nederland naast Scandinavië en Zwitserland het land is waar het hoogste vertrouwen is in de democratie. Dat blijkt uit het recent verschenen boek van politicoloog Tom van der Meer 'Niet de kiezer is gek'. Wat vindt u daarvan?

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Ik ben het met u eens. Beide zijn namelijk waar en ik heb denk ik ook in een eerder debat hier in de raad, ik dacht dat het bij het voorjaarsdebat was, geciteerd uit het rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau, dat er nog steeds veel vertrouwen is in het democratische systeem. Maar toch ontkomen we er niet aan om beide onder ogen te hebben. Ja, beide zijn waar.

De VOORZITTER: Mevrouw Bloemhoff.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Voorzitter, dat betekent natuurlijk niet dat je dingen niet hoeft te veranderen, maar u zegt eigenlijk: "Het is urgent en het is nu nodig en het is zo erg" maar vindt u niet dat u zelf aan het beeld meewerkt, terwijl er eigenlijk een heel genuanceerd beeld is?

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Nou, ik heb natuurlijk een bepaalde opbouw in mijn verhaal, dus je kunt verwachten van mij en ik denk dat u mij ook wel zo kent, dat er ook wel enig optimisme zal zijn. Desalniettemin moeten beide genoemd worden en ook zeker die cijfers die ik net noemde want die staan wel ergens voor, ook voor een vraagstuk dat wij hier in de stad hebben. Ik ga nog heel even door.

De VOORZITTER: Moment. De heer Honkoop.

De heer HONKOOP (VVD): In het verlengde hiervan: is er in de ogen van GroenLinks, voorzitter, met name sprake van onvrede met het democratisch stelsel of is het onvrede met politieke partijen?

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Ik ga graag even door want dan gaat u, denk ik, het antwoord krijgen. Als u vindt dat u het antwoord niet hebt gekregen in mijn verhaal, dan hoor ik uw vraag vast en zeker aan het eind nog een keer, want ik ga daar wel op in.

Nog een ander voorbeeld. Als aan zo'n 3500 geënquêteerden gevraagd wordt of ze namen van raadsleden kennen, dan blijkt dat vrijwel geen naam meer dan 100 keer genoemd wordt. En dat ik persoonlijk met Jimmy Dijk en Rosita van Gijlswijk in de top 3 van bekendste raadsleden zou staan, is voor mij wel leuk maar van zo'n geringe bekendheid word ik niet blij. Het gaat niet om de persoonlijke bekendheid maar wel om de mate waarin wij in gesprek kunnen komen met de stad. Als de inwoners van Groningen ons al bijna niet kennen, dan wordt het ook lastig om met hen in gesprek te komen. Volgens mij kom ik daar bij de kern van lokale democratie. Zijn wij in staat in Groningen om met elkaar in gesprek te komen? Is er een dialoog? Worden mensen gehoord? Weten wij van hun noden en wensen? Hoe kunnen ze deelnemen aan het maatschappelijke debat? Dus als ik de vraag moet beantwoorden hoe het ervoor staat met de lokale democratie of met de algemene democratie, dan moet ik bekennen dat ik dat een heel moeilijke vraag vind. Ik wil niet alarmistisch zijn en meedoen aan een beeld van hel en verdoemenis; dat is ook het antwoord op uw vraag, mevrouw Bloemhoff. Dat wil ik niet, omdat het niet klopt maar ook omdat we er dan sowieso met zijn allen wel meteen mee op kunnen houden. Noem dat dan maar optimisme uit noodzaak, ik kan en wil niet anders.

Ik wil dus niet paniekerig en fatalistisch doen maar aan de andere kant wil ik er in ieder geval ook voor waken dat wij de situatie niet zelfgenoegzaam beoordelen. Dat we het allemaal keurig doen volgens de criteria die je kunt stellen voor een formele, goed georganiseerde democratie, betekent nog niet dat het allemaal goed is. Het democratische systeem is intact maar dat systeem is een randvoorwaarde en niet het sluitstuk van de lokale democratie. Als we de dialoog, het gesprek, als de kern van de lokale democratie zien, dan vind ik dat we veel meer in gesprek moeten met alle inwoners van de stad. Kunnen wij dat als raad? 39 mensen van wie verwacht wordt dat wij het raadswerk naast andere maatschappelijke activiteiten doen? Nee, natuurlijk kunnen wij dat niet. Wij spreken veel met de stad. Wij betrekken groepen uit de stad bij onze oordeelsvorming en we komen voort uit politieke partijen met een worteling in de Groninger maatschappij maar zelf kunnen wij niet met de hele stad praten. Zelfs niet als wij met meer raadsleden zouden zijn, grotere fractieondersteuning zouden hebben of een grotere griffie. Duizenden medewerkers van de stad en het college, die doen dat voor ons. Hun legitimiteit ontlene zij aan de rechtsstaat en aan onze democratische controle en zo benadert mijn fractie ook de discussie over het gebiedsgericht werken. Het gaat er vooral om dat wij het college en de gemeentelijke organisatie, samen met het maatschappelijke middenveld, ondernemers en welzijnsinstellingen, in staat stellen en legitimiteit geven om hun maatschappelijke debat te voeren, van mens tot mensen door naar elkaar te luisteren, door samen voorstellen te formuleren en vorm te geven aan hun eigen straat, buurt of wijk. Niet door van tevoren al een vastomlijnd plan te hebben voor de hele gemeente maar in dialoog en toegesneden op de noden en wensen per straat, buurt, dorp of wijk. Dat met de overtuiging dat mensen in de straat, buurt, wijk of dorp, zaken vanuit hun eigen perspectief anders benaderen en andere keuzes maken dan een gemeentelijke organisatie, die uit gewoonte of bedrijfsvoeringslogica werkt met een gemeentebrede benadering.

Ik sluit af. Wat mij betreft doen we als raad enthousiast mee aan dat gesprek. Laten wij ruimte geven aan het experiment, gezamenlijk de zoektocht doen en met al onze twijfels over en bezwaren tegen de verschillende uitwerkingen maar met één doel voor ogen: het vergroten van de deelname aan het democratische proces van de inwoners van Groningen. Achteraf of gaandeweg kunnen wij indien nodig beoordelen of alles aan de eisen van democratie en rechtsstaat voldoet. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Dijk. O, ik dacht dat u nog wilde interrumpen. Ik ga eerst naar de heer Luhoff en daarna naar de heer Dijk.

De heer BOLLE (CDA): Voorzitter, mag ik dan eerst nog de heer Leemhuis interrumpen?

De VOORZITTER: Maar natuurlijk, gaat uw gang. De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Ik kan mij voor een groot deel wel vinden in het verhaal van de heer Leemhuis maar de vraag die bij mij opkomt is dan: gaat dat het vertrouwen in de politiek terugbrengen?

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Ja, ik zit even te zoeken waar ik de aansluiting vind bij mijn gedachtegang. Ik denk het wel. Kijk, ik ben ook niet zo zwartgallig dat ik denk dat er geen vertrouwen is in de politiek. Ik denk wel dat het vertrouwen beter kan, zeker als wij laten zien dat wij dingen proberen in de stad. Ja, ik weet het eigenlijk niet. Het is gewoon een open reis die wij aangaan met zijn allen. Ik hoop het wel natuurlijk en ik denk ook dat er goede kansen voor zijn.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik vind dit misschien wel het moeilijkste onderwerp om met elkaar een debat over te voeren. Ik vind het een moeilijk debat. Normaal is bij een debat het eerste en belangrijkste doel toch wel om elkaars verschillen te benadrukken, zodat je laat zien waar je voor staat en hoe je tot een bepaald standpunt bent gekomen. Terwijl, als wij een gesprek hebben over de lokale democratie, die veel meer is dan wat hier in dit huis gebeurt, dan moet het doel van dat debat juist zijn een gesprek dat samenbrengt, een gesprek waardoor we met elkaar praten en met elkaar oplossingen verzinnen. Want, voorzitter, in eerste instantie denk je bij de term lokale democratie al snel aan verkiezingen en aan de gemeenteraad en aan dit stadhuis en als je dan een debat georganiseerd hebt, hier in dit stadhuis, met de gemeenteraad waar ook nog eens een aantal zaken als het gaat om de werkwijze van de gemeenteraad aan bod komt, lijkt dit het idee te geven van een avondje navelstaren. Maar, voorzitter, de publieke tribune bewijst het tegendeel. De belangstelling bij het debat vorig jaar in maart, of de Open Raad afgelopen november, bewijzen het tegendeel. Het enthousiasme van

gemeentelijke ambtenaren om initiatieven te ondersteunen bewijzen het tegendeel. De betrokkenheid van vele Stadters bij allerlei onderwerpen, vaak als initiatiefnemer, bewijst het tegendeel. Voorzitter, ook het college, dat openstaat, dat met een open houding bewoners tegemoet gaat bewijst het tegendeel. De openheid en benaderbaarheid van dat college bewijzen het tegendeel.

Voorzitter, drie jaar geleden hebben wij ons allemaal verkiesbaar gesteld voor deze gemeenteraad. Met passie voor de publieke zaak en bovenal een hart voor de stad. Met dat hart voor de stad zijn wij aan de slag gegaan. Vanaf het begin is bij ons allemaal bewonersparticipatie een breed gedragen standpunt geweest. Bewonersparticipatie is al lang niet meer een speerpunt van een enkele partij. Alle fracties delen de opvatting dat bewoners betrokken horen te worden bij beleidsvorming, dat bewoners gehoord moeten worden, zeker als beleid en voorstellen de directe levenssfeer raken.

De VOORZITTER: De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Ja, voorzitter, de heer Luhoff doet het net voorkomen alsof dit iets totaal nieuws is van de afgelopen twee, drie, vier jaar maar volgens mij is dit ongeveer de kern van waarom politieke partijen zijn opgericht, zodat zij zich verkiesbaar kunnen stellen zodat mensen op hen kunnen stemmen en ze vervolgens naar die mensen kunnen gaan luisteren om taken uit te voeren.

De heer LUHOFF (D66): Dat klopt, u hebt helemaal gelijk. Ik zeg ook niet dat het daarvoor geen onderwerp was. Ik zeg alleen wel dat, toen wij drie jaar geleden met elkaar een start maakten als nieuwe raad, wij dat prominent op de agenda hebben gezet, dat we de afgelopen periode verschillende debatten en gesprekken daarover hebben gevoerd en dat we allemaal die urgentie voelen en dat het belangrijk is om dat goed te organiseren. Dat doet niets af aan de ontstaansgeschiedenis van al onze partijen, die uiteindelijk natuurlijk ook een burgerinitiatief zijn geweest.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, wat ik eigenlijk probeer te zeggen is: het is niets nieuws. Tien jaar geleden was participatie van bewoners betrekken ook gewoon een hot issue en dat is het eigenlijk altijd geweest, ook hier.

De heer LUHOFF (D66): Dat klopt. Dat maakt het ook een lastig debat hè? Je denkt, we gaan het verschil met elkaar maken maar dat verschil is eigenlijk niet zo sterk, volgens mij.

Voorzitter, we zijn dus in deze periode eendrachtig bezig en delen de constatering dat bewonersparticipatie verbetering verdient en dat de lokale democratie nooit af is. Tegelijkertijd, en dat is ook bijzonder mooi, zien we ook steeds meer initiatieven vanuit de stad. Vluchtelingen worden door bewoners een warm welkom geheten, er worden jassen ingezameld, er wordt samengewerkt om een autofabrikant naar het noorden te halen en ook vandaag staat er, en dat is niet voor het eerst, een burgerinitiatief op de agenda van deze gemeenteraad. Samenwerking is niet het sleutelwoord in het coalitieakkoord maar samenwerking is steeds meer een breed gedragen praktijk in de stad.

Maar, voorzitter, de verschillende rapporten over het functioneren van de lokale democratie, die ook aan deze agenda zijn toegevoegd en in het bijzonder natuurlijk de uitkomsten uit het stadspanelonderzoek Stad en Raad, laten een groot vertrouwensprobleem zien. Dat hadden we natuurlijk wel een beetje kunnen verwachten. Maar, voorzitter, ik weet niet hoe het met u zit en ik weet niet hoe het met de andere raadsleden zit, maar dit raakt mij wel. Het toont ook de urgentie aan, natuurlijk. De urgentie om met elkaar te blijven werken aan een betere lokale democratie. De urgentie om samen met elkaar in gesprek te blijven. De urgentie om samen te werken. De urgentie om samen te experimenteren.

Voorzitter, ik sluit af met een bekende Oosterparker, de heer Hoogeboom, te citeren. De keuze die vanavond voorligt is, een vrij citaat moet ik zeggen: laten we het bij hetzelfde, of willen wij het anders doen? Voorzitter, ik wil het graag anders doen, maar wel samen. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Dank u wel, voorzitter. Ons wordt gevraagd een beoordeling te geven van onze democratie en de lokale democratie in het bijzonder. U vraagt het een socialist, dus de kans dat deze beoordeling fundamenteel verschilt met die van andere partijen hier is levensgroot. Mensen in beweging brengen, ze mobiliseren en organiseren, dat zijn kerntaken van socialisten en van de SP in het bijzonder. Zo laten wij mensen voelen dat zij zelf macht hebben als zij samenkomen en zich organiseren. Een ware democratiseringsslag vindt pas plaats als wij ook onze economie hebben gedemocratiseerd en dus het kapitalisme in zijn huidige vorm hebben afgeschaft. Maar laten we eerst eens beginnen bij zeggenschap

van mensen over hun eigen leef-, woon- en werkomgeving. Stadjsers zijn meer dan passieve consumenten van politieke beslissingen. Een keer in de vier jaar stemmen is een te gebrekkige vorm van democratie. Verandering ontstaat door mensen te betrekken, te emanciperen en niet alleen door de hoogopgeleide middenklasse te betrekken en uit te dagen. Zij zijn al betrokken en weten de deuren van de samenleving en de democratie beter te vinden. Het gaat om het betrekken van iedereen. Werkende mensen, zij die het moeilijk hebben en zij die buiten de boot vallen en zij die zich niet of nauwelijks gehoord of betrokken voelen. Het neoliberale project van de afgelopen decennia heeft het kapitalisme vrij spel gegeven. Door steeds meer taken die van maatschappelijk nut zijn te vermarkten, is niet alleen de ongelijkheid toegenomen maar heeft er ook een uitholling van de democratie plaatsgevonden. Ook van de lokale democratie. Te vaak horen we nu van bestuurders: “Daar gaan wij niet over.” Maar we moeten er wel over gaan. We moeten juist die terreinen veroveren en dat kan ook. Enkele voorbeelden hiervan zijn hoopgevend. Als thuiszorgorganisaties failliet gaan, voeren werkers actie, zodat zij het voor elkaar krijgen dat zij door de nieuwe thuiszorgorganisatie worden overgenomen. De schoonmakers die op het stadhuis en bij O2G2 demonstreren, omdat ze geen werkzekerheid hebben en bij het schoonmaken van onze gemeentelijke panden en onze scholen te veel werkdruk ervaren. Grote investeerders en huisjesmelkers, die onze buurten en straten proberen op te kopen om hier zoveel mogelijk geld uit te persen, worden tegengehouden door bewoners die zich organiseren in ‘Verzet tegen de flat’ en verschillende Schilderskwartieren. Huurders van driehonderd sociale huurwoningen aan de Westindischekade die al jaren in de kou zitten, organiseren zich, voorkomen sloop en dwingen renovatie zonder huurverhoging af. Voetballende jongeren uit Beijum verzamelen steunbetuigingen bij hun buurtgenoten voor verlichting van hun voetbalveldje, zodat zij in de winter ook in de namiddag en avond kunnen voetballen. Als de SP het heeft over mensen meer zeggenschap geven over hun eigen leef-, woon- en werkomgeving, hebben we het exact hierover. Mensen in beweging brengen, ze mobiliseren en organiseren en zelf verandering laten afdwingen. Voorstellen over institutionele veranderingen lossen de aangenomen kloof tussen Stadjsers en politiek niet op. Dat is democratisch wensdenken. Bovendien kaarten nieuwe structuren vaak de reële problemen van mensen niet aan, laat staan dat ze een oplossing bieden voor deze reële problemen. Sterker nog, ze verhullen veel van deze reële problemen van mensen. Ze dringen de politieke gebruiken van de gevestigde orde op aan Stadjsers, met een bijbehorende mentaliteit en taalgebruik.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik heb toch een vraag aan de heer Dijk. Ik hoor dit betoog nu een tijdje aan. We hebben een gesprek hier, of een debat maar ik noem het liever een gesprek, over de lokale democratie en u komt met een aantal ideologische stokpaardjes voorbij, het kapitalisme enzovoort. Dat laat ik even terzijde. Maar u hebt het heel erg over actie en afdwingen en dat soort zaken, terwijl volgens mij democratie ook heel erg gaat over het gesprek met elkaar om de beste oplossingen te verzinnen voor problemen of kansen te kunnen pakken.

De heer DIJK (SP): Ja, en ook vooral om emancipatie. Ik heb het hier vaker gehoord, de inspreker hier noemde het ook. Als wij met mensen actievoeren, dan leren wij ze automatisch hoe de wereld in elkaar zit. Dan leren we ze tegelijkertijd over hoe democratie werkt, over hoe zij bijvoorbeeld voor hun eigen belangen kunnen opkomen, over hoe zij hun eigen leef-, woon- en werkomgeving kunnen veranderen en dat is volgens mij een enorm grote emanciperende factor die democratie ook in zich heeft.

De VOORZITTER: Gaat uw gang.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, ik wou nog een vervolgvraag stellen met betrekking tot uw antwoord. Wat u zegt over actievoeren, snap ik wanneer het gaat over aandacht vragen voor een bepaald probleem of aandacht vragen voor een bepaalde zaak. Maar u hebt het ook over ‘de macht pakken’ en dat klinkt zo revolutionair.

De heer DIJK (SP): Heerlijk. Klopt. Het gaat inderdaad exact om de macht pakken. Ja, daar gaat het inderdaad exact om. Om een voorbeeld te noemen: ik zou u niet verhullen dat bij de driehonderd sociale huurwoningen aan de Westindischekade, wij als partij een grote rol hebben gespeeld. Wij hebben die mensen opgezocht, we zijn met hen naar de woningbouwcorporatie getrokken. We hebben ze laten zien dat de corporatiedirecteur geen enkele boodschap aan ze had, in eerste instantie. Dat de directeur zei: “Ja sorry, maar jullie moeten nu even niet komen want daar hebben we niet zoveel geld voor.” Toen hebben we laten zien hoe dat werkt, hoe dat in elkaar steekt. Dat je, door je te organiseren en te verenigen, het

inderdaad kunt afdwingen. En ja, daar zit een ideologisch sausje over, dat klopt. Dat is waarom ik inderdaad zeg dat dit wezenlijk zal verschillen van uw woordvoering en uw blik op democratie. Wij willen door inderdaad mensen te emanciperen hen de macht laten pakken en veranderingen afdwingen. Dat willen wij heel graag.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, ik hoor het betoog van de heer Dijk ook aan. Mensen organiseren. Maar de besluiten worden echt daadwerkelijk hier genomen. Hoe gaat u ervoor zorgen dat mensen zich gaan organiseren maar juist zich meer bij de politiek gaan betrekken? Hoe wilt u dat doen?

De heer DIJK (SP): Door hen op te zoeken. Het voorbeeld dat de heer Leemhuis net gaf, hij zei: "Het gaat ons niet lukken om al die mensen te bezoeken", maar ik ga proberen om u aan te tonen dat dit best kan. Het zal moeilijk zijn om inderdaad alle 200.000 mensen te spreken maar het kan wel. Ik vervolg ook even mijn woordvoering, als u het goedvindt.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): En hoe gaat u er dan ook voor zorgen dat er daadwerkelijk meer mensen hier komen te zitten, dat er meer mensen bij de partijen terechtkomen? Hoe gaat u dat doen?

De VOORZITTER: Ja, uw punt is duidelijk. De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Heel simpel, mevrouw Woldhuis, door ze op te zoeken. Door op die manier te werken. Bijvoorbeeld in buurtonderzoeken over optoppingen spreken wij per buurtonderzoek zo'n 200 of 250 mensen. Die stapel je allemaal bij elkaar op en dan heb je zo'n 1000 mensen gesproken, in minder dan een halfjaar. Ja, dat zijn heel veel mensen, dat klopt en daar krijg je ook volle tribunes van. Die mensen gaan zich ook bemoeien met het democratische proces. Dat zien wij ook als onze taak als volksvertegenwoordiger.

Voorzitter, ik ga even verder. Ik zei net dat andere institutionele veranderingen vooral de reële problemen van mensen verhullen. Ze dringen ook politieke gebruiken van de gevestigde orde op aan Stadjsers, met bijbehorende mentaliteit en taalgebruik. Ze sluiten te weinig aan op de leefwereld van de meerderheid van de Stadjsers en dat leidt tot een eenzijdige deelname. Voorzitter, uit de enquête Stad en Raad komt naar voren dat raadsleden te veel op het stadhuis en te weinig in de stad zijn. De SP-fractie is het hier volledig mee eens. De afgelopen jaren zijn er meerdere bijeenkomsten geweest over de werkwijze van de raad en lokale politiek. Laten we voor het gemak zeggen dat we bij elkaar zo'n 10 bijeenkomsten van 2,5 uur hebben gehad, inclusief het lezen van de bijbehorende stukken. Dat betekent dat ik hier in totaal 25 uur aan heb besteed. Dat is nog zonder dit debat. Mijn mede SP-raadsleden hebben ook een groot aantal van deze bijeenkomsten bezocht. Enkele hebben ze weloverwogen overgeslagen. Laten we nu zeggen dat alle 5, inclusief het lezen van bijbehorende stukken hier zo'n 15 uur aan hebben besteed. Tel dat op bij die 25 uur die ik eraan heb besteed, dan komen we uit op 100 uur. Wanneer wij als SP'ers de buurt ingaan en bij mensen aanbellen en hen spreken in hun eigen directe leef- en woonomgeving, dan spreken wij zo'n 10 mensen per uur. Nou, doe dat keer 100 en op die manier hadden wij in die 100 uur die wij hier hebben besteed, ook 1000 Stadjsers kunnen spreken en het met hen over de lokale democratie kunnen hebben en hoe zij invloed op hun eigen woon-, leef- werkomgeving kunnen uitoefenen.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Voorzitter, de heer Dijk zei net iets interessants. Hij refereerde aan het onderzoek waar ik ook aan refereerde, namelijk dat veel mensen vinden dat de raadsleden en de raad niet zichtbaar zijn. Maar realiseert de heer Dijk zich dat dit ondanks die ongetwijfeld brede en ook bekende inzet van de SP, ook over de SP-fractie gaat en dat dus we juist hier moeten kijken hoe wij die door u verafschuwde gevestigde orde gaan aanpakken en open gaan breken? Juist door die experimenten die we gaan doen. U ontkomt er niet aan om ook over uw eigen rol te constateren dat ondanks uw inzet, misschien wel de grootste inzet in deze raad, dit het niet wordt. Dat dit niet voldoende is.

De heer DIJK (SP): Ja, daar verschillen wij wezenlijk van mening, mijnheer Leemhuis. Ik vind heel eerlijk gezegd dat als wij met zijn allen volksvertegenwoordigers zijn, wij misschien onze taak niet serieus genoeg nemen. Dat wij die mensen meer moeten gaan opzoeken en dat we er minder over moeten

praten. Ik kaart constant overall aan, bij agendacommissies, het presidium, bij werkwijze raad: laten we hier alsjeblieft mee stoppen. De bijeenkomst met Lucas de Man: vast een fantastische spreker, echt waar. Daar geloof ik echt in. Maar het heeft jullie 5 uur gekost. Die 5 uur hadden we ook kunnen steken in met zijn 39'en de buurt ingaan en we hadden op die manier duizenden mensen kunnen spreken. Dat was voor mij een wezenlijk verschil geweest, wat ik een stuk democratischer vind en ook een stuk verheffender vind voor bewoners.

De VOORZITTER: Eerst de heer Leemhuis en daarna de heer Bolle.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Ja, de heer Dijk windt zich nogal op maar wat hij ook weet is het feit dat hij, zonder dat hij het zelf door heeft, eigenlijk zelf onderdeel is geworden van die gevestigde orde. Die inflexibiliteit die hij hier tentoonspreidt is wel jammer. Juist door die inzet die de SP normaal heeft, door met zijn allen iets te proberen en iets te doen.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, er zit een groot verschil in dat u bijvoorbeeld vindt dat wij 'als raad' dingen anders moeten doen. Daar zit een groot verschil van mening in. Wij moeten niet dingen als raad anders gaan doen, we moeten ons als volksvertegenwoordigers, en dat heb ik u net in uw woordvoering ook horen zeggen, serieus achter de oren krabben over wat er aan de hand is, waarom die mensen zich niet voldoende gehoord voelen. Ik kan hier een grote ideologische beschouwing geven over het uitkleden van de samenleving en de toenemende ongelijkheid. Ik kan u zo op een briefje geven waar er minder gestemd wordt in de stad of waar de politieke betrokkenheid minder is. Daar zit een heel grote overlap in.

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Ja, voorzitter, ik wilde eigenlijk alleen maar even opmerken dat wij hier zitten met 39 man keer 2,5 uur: 97,5 uur dankzij de SP.

De heer DIJK (SP): Ja, die voelde ik natuurlijk aankomen, mijnheer Bolle, en daar hebt u een terecht punt. Ik heb inderdaad gezegd, na een aantal jaren Werkwijze raad en commissies die we moeten veranderen: zullen we hier alsjeblieft mee stoppen? Laten we één debat doen over de lokale democratie en ik zal hier in het slot van mijn woordvoering ook zeker nog even op terugkomen.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, het is een openbaar debat, dus de heer Dijk is er zich vast van bewust dat er mensen op de publieke tribune zitten. Mensen die veel werken in het gebiedsgericht, bewoners die zelf met initiatieven komen. We zagen ze afgelopen woensdag ook bij bijvoorbeeld Lucas de Man. We hebben daar heel veel interessante gesprekken kunnen hebben met al die mensen. Wat is eigenlijk uw verhaal tegen al die mensen die zo actief zijn en die samen met ons willen werken om deze stad een beetje mooier te maken?

De heer DIJK (SP): Heel goed bezig.

De VOORZITTER: Mevrouw Jongman en daarna wil ik de interrupties stoppen. Dan kan het betoog worden afgemaakt en dan kunnen we naar de volgende, anders kost het te veel tijd. Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Voorzitter, ik heb waardering voor wat de SP in de stad doet, maar wat ik heel erg jammer vind is dat de heer Dijk suggereert dat met die uren die wij hier vergaderd hebben, we vervolgens niks in die stad hebben gedaan. U kunt voor zichzelf spreken wat u doet in de stad. U betekent daar veel maar u legt daarbij ook een claim op ons, dat wij dus in die uren niks gedaan hebben. Dat vind ik jammer want ik denk dat wij met zijn 39'en ervoor gaan om in de stads iets te betekenen, ieder op onze eigen wijze. Zou u dat willen bevestigen?

De heer DIJK (SP): Ja. Ja, het spijt me, het is ook niet de bedoeling om jullie allemaal in het ootje te nemen of zo. Dat helemaal niet. Ik snap alleen dat er een heel groot verschil is in werkwijze tussen verschillende politieke partijen. Dat vind ik ook niet per se heel erg maar wat ik wel vervelend vind is als het grote delen van onze tijd opslokt om het daar met elkaar veel over te hebben. Daar heb ik een

probleem mee en dat zou ik graag willen doorbreken. En ik hoop dat dit met dit debat in elk geval gaat gebeuren.

Voorzitter, de enquête Stad en Raad heeft als andere belangrijke uitkomst dat Stadgers aangeven dat er meer en vooral beter geluisterd moet worden, dat er meer fysieke ontmoetingen moeten plaatsvinden. Dat raakt wat de SP-fractie betreft de kern van het volksvertegenwoordiger zijn. Wij moeten onder de mensen zijn, naar hen luisteren en daar politiek naar handelen. Om af te sluiten, ik had het al een beetje aangekondigd: zullen we vanaf nu ook afspreken dat we er alles aan gaan doen om die vermeende kloof tussen Stadgers en bestuur te gaan dichten en op te houden met onszelf op te sluiten in het stadhuis en dit soort bijeenkomsten te organiseren?

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, nog even een afsluitende interruptie aan de heer Dijk. U gaat er volledig aan voorbij dat er slechts 53% in Groningen stemt en dat wij dus bijna onder die psychologische, symbolische 50% komen. Ondanks uw ontzettend grote inzet en dat u uw achterban spreekt, stemt bijna de helft niet meer. Wat gaat u daaraan doen?

De heer DIJK (SP): Ik kan mijn woordvoering misschien wel gaan herhalen, maar dat zou een beetje zonde zijn. Ik deel met u de zorg over lage verkiezingsopkomsten. Wat ik niet denk, is dat wij daardoor als raad een totaal andere werkwijze moeten gaan invoeren. Wat ik wel denk is dat wij misschien ons op een andere manier als volksvertegenwoordiger moeten opstellen. Ik heb u uitgelegd hoe wij dat doen. Misschien mag u het zo interpreteren dat wij daar ontzettend blij en trots op zijn. Voor ons is dat in ieder geval de manier waarvan wij denken dat we veel mensen kunnen bereiken. Is de wereld af? Nee. Is onze partij qua groei en werkwijze af? Nee, totaal niet maar wij werken daar iedere dag op deze manier aan en wij denken dat dit de juiste wijze is.

De VOORZITTER: Wij stoppen de interrupties in ieder geval. Dat was ook uw bedoeling niet, denk ik, om te interrumperen? U wilt gewoon naar uw woordvoering? Dan stel ik voor dat de heer Banach nu het woord krijgt en daarna mevrouw Bloemhoff.

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, dank u wel, voorzitter. De cijfers zijn bekend. Een groot gedeelte van de bevolking heeft geen vertrouwen in de politiek en dit komt grotendeels doordat deze burgers zich niet gehoord voelen. Een nare constatering. Maar is dit iets van de laatste jaren? Nou nee, dit is bijna, zo zou je kunnen stellen, politiek eigen. Moeten wij ons daarbij dan neerleggen? Nee. Het is natuurlijk goed om te zoeken naar oplossingen die eraan bijdragen het vertrouwen in de politiek terug te winnen maar een belangrijke overtuiging als basis is hiervoor essentieel. En wat is die overtuiging dan? Wat ons betreft de acceptatie dat wij dit probleem niet in Groningen even gaan oplossen. Het is te groot, te omvangrijk en het speelt te lang. Vanuit die acceptatie dat wij niet alles op alles moeten zetten om maar dat vertrouwen per se terug te winnen, kunnen we langzaam kijken naar wat we wel kunnen doen om mondjesmaat stappen te zetten.

Vorige week werden wij als raad uitgenodigd bij een thema-avond lokale democratie. Vergaderingen werden verplaatst, zodat wij raadsleden hierbij aanwezig konden zijn. Behalve de SP. Die ging de wijken in. Laat ik hier nu met de kennis van wat er woensdag is gebeurd in de Stadsschouwburg zeggen dat de SP een heel goede keuze heeft gemaakt. Los van dat ik totaal geen chocola kon maken van de warrige voordracht, is de hele kwestie lokale democratie politiek. Bepaalde partijen willen hier verder in gaan dan andere en dat is oké. Maar nu wordt wel voor een bepaald politiek onderwerp de agenda flink overhoop gegooid en dat hoort niet. We moeten te allen tijde hierin objectief zijn. Laat ik dan nog een keer teruggaan naar de SP. Zij ging de wijken in en hadden wij dat ook maar gedaan, want volgens mij zit daar veel meer de oplossing in dan met zijn allen naar een theaterstuk gaan. Wij staan hier als volksvertegenwoordigers. Er is een doelgroep die op mij heeft gestemd en zo is dat bij alle raadsleden hier gegaan. Als er te weinig vertrouwen is in de politiek, dan is het jouw taak als volksvertegenwoordiger om dat vertrouwen weer een beetje terug te winnen bij jouw doelgroep. Dan moet je niet in eerste instantie oplossingen gaan creëren door te experimenteren maar dan moet je met jouw doelgroep, met de mensen die jij vertegenwoordigt in gesprek gaan, want zo krijgen ze weer een beetje vertrouwen. Kortom, het vertrouwen terugwinnen is een rol voor de volksvertegenwoordiging en niet voor de raad. En als je dat vertrouwen wilt terugwinnen, zie ik in het gebiedsgericht werken niet de heilige graal. Sterker nog, het kan tot meer verdeeldheid leiden. Wij dragen zeggenschap, macht en zelfs geld over naar niet verkozen burgers want je moet tijd en zin hebben om dit te willen doen. Er zijn hier

ontzettend veel mensen die eens in de vier jaar naar de stembus gaan om een mandaat te geven aan ons om voor hun belangen op te komen. Ik vind dat wij het niet kunnen maken tegenover die mensen om nu klakkeloos dit mandaat aan een andere groep burgers te geven, zonder enige vorm van legitimiteit.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, Student en Stad heeft het over doelgroepen en de eigen achterban en zorgen dat die het vertrouwen terugwint. Vooral je richten op je eigen achterban. Betekent dit dat wij Student en Stad niet meer serieus hoeven te nemen bij onderwerpen die de belangen van studenten niet raken?

De heer BANACH (Student en Stad): Nee, die conclusie zou ik absoluut niet willen trekken. Wat ik wel mee wil geven, is dat ik ook hand in eigen boezem wil steken, omdat het juist wel de jongeren zijn die wij vertegenwoordigen in de raad, die maar mondjesmaat aanwezig zijn. Dan kijk ik ook onze partij aan. Hoe kunnen wij daar nou stappen in zetten om dat beter te doen? Dat is een belangrijke taak voor ons.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, maar voelt Student en Stad geen verantwoordelijkheid om ook andere mensen in deze stad te vertegenwoordigen?

De heer BANACH (Student en Stad): Absoluut voel ik die verantwoordelijkheid maar ik merk dat een bepaalde doelgroep geen vertrouwen meer heeft in de politiek. Dan moet je toch met name gaan kijken naar jouw kiezers? Je moet hun vertrouwen terugwinnen, want voor hen zit je hier in de raad. Dan moet je met die mensen in gesprek gaan om te zorgen dat zij weer een beetje vertrouwen kunnen krijgen. Dat betekent niet dat een experiment niet kan maar in eerste instantie moet je gaan kijken naar wie zorgt dat jij hier in de raad zit. Wie vertegenwoordigt jij hier? Zorg dat die mensen het vertrouwen terugkrijgen, dat is wat ons betreft de kortste klap.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis voor een laatste interruptie en dan kunt u even verder.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, de heer Banach zegt: “uw eigen doelgroep” maar als u het vertrouwen van uw doelgroep verliest, verliest u gewoon zetels, zo werkt dat. Volgens mij moet u heel goed gaan kijken hoe u andere mensen, die 47% die niet meer stemt, naar de stembus kunt krijgen. Bent u het daarmee eens?

De heer BANACH (Student en Stad): Nou nee, sterker nog, wij hebben een zetel gewonnen dus blijkbaar gaat het wat dat betreft nog wel goed met hoe wij ervoor staan bij onze doelgroep. Maar we willen graag nog wat groter groeien dus wij zullen ons best doen om nog meer vertrouwen te winnen. En wat betreft die 47%, ja dat zijn mensen die niet naar de stembus gaan. Dat heeft misschien niet altijd te maken met vertrouwen hebben ja of nee. Dat zeg ik al, dit probleem is niet van vandaag de dag, dat speelt al jaren. Dat is politiek eigen. Vandaar ook het begin van mijn betoog, de acceptatie dat wij misschien niet alles op alles moeten zetten om maar te zorgen dat die 47% ook naar de stembus gaat. Zorg gewoon dat je in ieder geval bij de doelgroep die jij vertegenwoordigt het luisterend oor neerlegt en dat die groep in ieder geval vertrouwen in je heeft. Volgens mij is dat het belangrijkste.

En om mijn betoog af te maken, had ik nog één zin, dat wat mij betreft het gebiedsgericht werken niet altijd hoeft bij te dragen aan het vergroten van het vertrouwen.

De VOORZITTER: Ik dank u. Mevrouw Bloemhoff.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Hoe is het eigenlijk gesteld met de lokale democratie? De centrale vraag van dit debat vandaag. Het antwoord van mijn fractie luidt: helemaal nog niet zo slecht. Kan het beter dan? Ja, het kan altijd beter. Moeten we vernieuwen? Ja, we moeten altijd vernieuwen want stilstand is immers achteruitgang. Deze discussie is op zichzelf niet nieuw, de heer Dijk heeft dat ook al in een interruptie bij de heer Luhoff aangegeven. Tien jaar geleden hadden we het Nieuw Lokaal Akkoord met wijkactieplannen waar hele buurten in overlegden. Bijvoorbeeld het toenmalige nieuwe experiment de wijkstemdag in de Korrewegwijk. Voorzitter, wij zien ook totaal geen urgentie voor een loterijdemocratie in plaats van ons huidige stelsel. De echte kloof zit niet tussen politiek en de samenleving, de echte kloof zit in de samenleving. In het rapport Gescheiden werelden constateert het Sociaal Cultureel Planbureau het volgende: vooral in steden gaan hoogopgeleiden en laagopgeleiden

nauwelijks met elkaar om. Mensen met een hoge opleiding kiezen een partner met een hoge opleiding, krijgen kinderen met een zeer grote kans op een hoge opleiding en begeven zich in kringen van mensen met een hoge opleiding. Mensen met een lage opleiding kiezen een partner met een lagere opleiding, begeven zich in laagopgeleide kringen en hebben een kleinere kans op een goede opleiding. Dit verschil in perspectief gaat niet alleen over opleiding en het gaat niet alleen over inkomen. Het gaat om arbeidsmarktpositie, het gaat om gezondheid, het gaat om maatschappelijke status. En die scheidslijn, voorzitter, gaat dwars door onze stad heen, die gaat dwars door de wijk, die gaat dwars door straten heen. Ik zie dat niet alleen in mijn eigen straat, waar dit letterlijk zichtbaar is, maar we zien het als PvdA in verschillende wijken die wij bezoeken. Iedere maand bezoeken wij een andere wijk voor een gesprek met bewoners over het wel en wee in de buurt. Wij canvassen, dat is een ingewikkeld woord voor gewoon deurtje bellen. We canvassen er op zaterdag. We horen het van onze leden, we horen het van de vele mensen die ons benaderen en die wij benaderen tijdens die wijkgesprekken. De echte kloof, voorzitter, is de tweedeling in de stad. Dat aanpakken is de werkelijke opgave voor ons allen, voor de politiek in dit huis. Juist daarom zijn wij als PvdA groot voorstander van wijkgericht werken om bijvoorbeeld armoede aan te pakken, zorg en welzijn dicht bij mensen te organiseren in hun eigen omgeving, om voor meer verbinding en zeggenschap te zorgen. Als wijkbewoner weet je bovendien veel beter wat de beste aanpak is, als het bijvoorbeeld gaat om het gebruik van een speeltuintje waar een stukje groen nodig is of waar extra controle van de politie nodig is. Als wij dan kijken naar het wijkgesprek in Vinkhuizen vonden we dat een heel mooi voorbeeld van hoe dit kan werken. Ik mocht ooit zo'n bijeenkomst bijwonen in Rotterdam, onder leiding van Aboutaleb. Ik was natuurlijk ook in Vinkhuizen maar in Rotterdam was het nog verder doorontwikkeld. Ik zag dat er ongelooflijk veel bewoners op afkwamen en ze brachten ook heel concrete punten in en daar werd meteen actie op ondernomen. De burgemeester zei: "Goh, corporatie, kun je daar niet wat aan doen?" "Kun je daar als politie niet wat aan doen?" "Kunnen wij als gemeentelijke dienst daar niet wat aan doen?" En actiepunten die werden ingebracht, werden meteen opgepakt en uitgevoerd. Zo zagen de inwoners van die wijk dat het direct effect had wat ze inbrachten. Deze manier van het inrichten van wijkgericht werken kan op grote steun van de PvdA rekenen.

Voorzitter, we gaan experimenteren en experimenteren is natuurlijk altijd goed. Maar aan die nieuwe experimenten die wij straks gaan bespreken, verbinden wij in algemene zin drie voorwaarden.

Ten eerste: er mag geen participatie-elite ontstaan. Dat gevaar dreigt wel als je bijvoorbeeld naar de experimenten met loting kijkt. 'Niet de kiezer is gek' heet het vorige week verschenen boek van Tom van der Meer, hoogleraar politicologie aan de UvA, die precies op dit gevaar wijst van de loterijdemocratie. We zagen dit al bij de G1000. Veel usual suspects, veelal hoogopgeleiden die al jaren actief zijn. Hartstikke goed dat die mensen actief zijn en dat ze zich willen inzetten, alleen ze zijn niet representatief. Het blijkt veel lastiger om mensen met een lagere opleiding en migranten te betrekken bij dit soort experimenten. Het grote gevaar is dat er een leuk projectje als een buurtbarbecue wordt gefinancierd door mensen die toch wel goed voor zichzelf kunnen zorgen, terwijl noden van anderen in de wijk niet gezien worden, als het gaat om armoede, eenzaamheid of bijvoorbeeld veiligheid. Waar leggen gelote mensen eigenlijk verantwoording af?

Ten tweede: willekeur moet worden voorkomen.

De VOORZITTER: De heer Luhoff. Gaat uw gang.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, voordat mevrouw Bloemhoff naar de tweede voorwaarde gaat: u hebt het erover dat u het ontstaan van een participatie-elite wilt tegengaan. En u houdt een verhaal alsof u al weet wat de uitslag van de loting is. Is het idee van die loting nou juist niet dat je willekeurige mensen, dat wordt ook nog gespecificeerd, organiseert om ervoor te zorgen dat er een divers publiek is? Het is juist een manier en het is maar één experiment in één wijk, dus het is ook niet zo dat er een loterijdemocratie gaat ontstaan, om eens te kijken of dit nu voor een betere spreiding zorgt, ook qua inkomen, enzovoort.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Het grote gevaar is dus, dat heeft de heer Tom van der Meer onderzocht en ook beschreven en we hebben het zelf gezien bij de G1000, dat er toch heel veel mensen kwamen die wij al kenden, die al actief waren en dat het heel moeilijk bleek om ook anderen te betrekken. Als je loot is het jouw keuze en als je bijvoorbeeld al niet goed een brief kunt lezen, is het bijvoorbeeld al heel moeilijk. Je ziet gewoon dat hoogopgeleiden eerder deelnemen. Dat blijkt uit onderzoek. Daar kunnen we het over hebben straks, wat we daaraan kunnen doen.

De VOORZITTER: Ik vind het prima dat u antwoordt maar zullen we het onderwerp even verplaatsen naar het tweede deel straks? Vindt u dat goed?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Ja. Maar goed, wij waarschuwen dus voor dat verhaal.

Willekeur voorkomen is een tweede voorwaarde. Dat betekent dus dat we een duidelijk kader met spelregels hebben. Waar beslissen wijkraden decentraal over en waar niet? Als het gaat om studentenhuisvesting bijvoorbeeld, dan vindt de buurt daar heel veel van. Maar stel dat er besloten wordt dat er geen studentenhuisvesting meer komt. Die studenten moeten toch ergens gehuisvest worden. Als het bijvoorbeeld in het Oosterpark niet mag, dan moet het naar Vinkhuizen en wat betekent dit dan voor de bewoners van Vinkhuizen?

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Een punt van de orde: u stelt toch net voor om de experimenten straks te behandelen?

De VOORZITTER: Dat gaan we dus ook doen.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Volgens mij gaan we het straks inhoudelijk hebben over de experimenten. Ik geef nu drie voorwaarden aan, beargumenteerd, waaraan alles wat we zo gaan bespreken, moet voldoen.

De VOORZITTER: Ik beschouw het maar een beetje als een schot voor de boeg. Dan kunnen ze er straks op reageren in het tweede deel.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Precies. Dus geen participatie-elite, geen willekeur en het derde is dat wij vinden dat het aanvullend moet zijn op hetgeen wat wij hier in de gemeenteraad doen, dus op de representatieve democratie. En niet zwart maken van het huidige systeem. Ik heb net al in de interruptie aangegeven dat na de Scandinavische landen en Zwitserland, Nederland het hoogst scoort qua vertrouwen in de democratie. Hoger dan de ons omringende landen zoals Duitsland, België en het Verenigd Koninkrijk. Kijk eens wat er laatst in Gambia gebeurde. Kijk dichterbij, naar Turkije, Polen, Hongarije. Laten wij eens trots zijn op onze rechtsstaat en democratie.

Voorzitter, u hoort het, onze voorwaarden zijn: geen participatie-elite, geen willekeur en niet zwart maken van het huidige systeem. Ik kan het positief formuleren: iedereen doet mee, gelijkheid op basis van duidelijke spelregels en een aanvulling op de huidige representatieve democratie en niet in de plaats van. Aan de hand van deze criteria zullen wij straks ingaan op de experimenten. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja, ik heb nog een vraag en daar zitten wij een beetje mee. U begon uw verhaal met de tweedeling in de samenleving, de kloof tussen arm en rijk. Begrijp ik nu eigenlijk, en dat is u in zestig jaar regeren als PvdA niet gelukt, dat uw verwachting van gebiedsgericht werken zo hoog is dat u die daarmee gaat terugdringen?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): U constateert dat dit zestig jaar geleden ook zo was. Nee, zestig jaar geleden was er veel meer verbinding in de samenleving. We zien juist de afgelopen tien jaar, zeg maar sinds de liberalisering, dat die tweedeling is toegenomen en wij willen zeker maatregelen om die terug te dringen.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, dank u wel. "We leven niet in een tijdperk van verandering maar in een verandering van tijdperk", wat mij betreft rake woorden van hoogleraar Jan Rotmans. De vraag die vanavond centraal staat is: hoe organiseren we de zeggenschap van onze burgers, ook na de decentralisaties? Hoe kunnen vertrouwen en draagvlak gewaarborgd blijven? De gemeenteraad voldoet niet meer, dat blijkt uit veel onderzoeken die door de VNG, onszelf, hoogleraren van diverse universiteiten gedaan zijn naar ons huidige stelsel. Maar het betekent niet dat we direct de gemeenteraad moeten afschaffen. We zouden opnieuw moeten kijken naar hoe ons stelsel zo gegroeid is. Het verschil

tussen nu en vroeger is dat men niet meer vanzelfsprekend hoort bij een groep. Als je het negatief wilt zeggen, shoppen mensen veel meer. Als je het positief wilt brengen, willen mensen zich niet langer in een hokje laten stoppen en maken ze vooral hun eigen keuzes. Anno nu blijkt dat wij meer moeten doen om mensen weer te betrekken bij de lokale democratie. Dat blijkt niet alleen uit de lage opkomstcijfers van 53%. Het besef dat er meer moet zijn dan een keer in de vier jaar stemmen bestaat al jaren. Daarom hebben we inspraak, het indienen van zienswijzen, het actief informeren en betrokkenheid horen, geregeld in allerlei wetten en reglementen. Onze fractie vraagt zich al langere tijd af hoe wij die burger meer invloed kunnen geven en we hebben onze eigen rol daarbij onder de loep genomen. Kunnen wij als partij functioneren op een manier die mensen verbindt en uitnodigt hun eigen ideeën die goed zijn voor de stad te ontwikkelen? Dat is behoorlijk ambitieus maar wij streven ernaar een partij te worden die zo laagdrempelig mogelijk is. Die lokaal en toegankelijk is voor iedereen. Maar democratie kan veel meer zijn. Meer dan het houden van verkiezingen waarbij volksvertegenwoordigers voor vier jaar vertrouwen vragen, een agenda met lokale thema's opstellen en uitvoeren, waarna kiezers opnieuw naar de stembus gaan om hun steun of afkeer uit te spreken. Je kunt die agenda ook maken in samenspraak met de samenleving, waarbij politici vooral luisteren en ideeën en inspiratie opdoen. Maar ook bijvoorbeeld het recht van initiatief, dat iedere partij heeft binnen ons systeem. Dat recht, die feitelijke macht willen wij delen met mensen die ideeën hebben. We willen die ideeën helpen uitwerken, we willen dat faciliteren. Maar wij zijn geen doorgeefluik, zoals sommige nieuwe referendumpartijen zich presenteren. Wij leggen alles langs de meetlat van onze kernwaarden: zorgzaam, verbindend en betrouwbaar. Zo willen wij vernieuwend zijn.

Voorzitter, de gedachte dat politiek datgene is dat door de elite bedreven wordt, daar moeten wij vanaf. Dat kunnen we doen door onszelf en de politiek op een andere manier te presenteren. Het partijlandschap en de gemeenteraad zullen zelf moeten inzien dat de wereld zich op dit moment anders beweegt en het nieuws door filters volgt, zoals op Facebook.

De VOORZITTER: De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, wat bedoelt mevrouw Woldhuis met elite?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Wat ik bedoel met elite? Nou, een veel gehoorde kritiek is dat de burger het gevoel heeft dat wij een eliteclubje zijn dat allerlei beslissingen neemt over de mensen. Dat bedoel ik met elite. Van die titel moeten wij af. Ik zeg niet dat wij elite zijn maar als mensen op die manier naar ons kijken, dan moeten wij daar wat aan gaan doen. Beeldvorming, noemen we dat.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, dat is nog steeds geen antwoord op mijn vraag wat mevrouw Woldhuis onder elite verstaat.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Wat ik onder elite versta? Als mensen zichzelf boven anderen verheffen. Dat is een elite. Ik ga verder.

Het flitsende filmpje van Arjen Lubach is daar een goed voorbeeld van. Nu al binnen, vier dagen tijd, door 41 miljoen mensen bekeken, terwijl onze raadsvergaderingen of documenten taaie materie zijn om naar te kijken, zelfs onmogelijk of onbegrijpelijk zijn. Dan zeg ik niet dat wij dan maar humoristische filmpjes moeten maken, maar wat ik wel zeg is dat wij de boodschap die wij hebben ook op een andere manier kunnen verpakken of presenteren, zodat burgers op een andere manier worden benaderd. En dat kunnen we als een grote uitdaging zien. Als wij willen dat inwoners betrokken zijn bij de lokale politiek, moeten we de lokale democratie ook zo organiseren dat hun betrokkenheid telt en zichtbaar is en dat wij als volksvertegenwoordigers als persoon ook zichtbaar zijn.

Ik sluit af. Laten wij, als een van de jongste gemeenteraden van Nederland, voor vernieuwing zijn van de lokale democratie. Daarin hebben wij het ei van Columbus ook nog niet uitgevonden maar we kunnen wel als gemeenteraad van Groningen ons steentje bijdragen en ons gaan opstellen als de meest innovatieve en inspirerende stad van Nederland, die burgerbetrokkenheid hoog op de agenda heeft staan. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Banach. Blijf nog even staan, mevrouw Woldhuis.

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, dank u wel. Mooie krachtige termen. Ik begrijp dat u er heel erg voor bent om meer met die buurt in gesprek te gaan en zo. Alleen zit ik nog een beetje te zoeken waar die

scheidslijn is. Bent u nu ook echt voor zeggenschap en buurtbudgetten? Dat die allemaal vrij besteed moeten worden?

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ik dacht dat wij het daar zo over gingen hebben, over de experimenten?

De heer BANACH (Student en Stad): Zeker, maar ik vraag naar uw algemene visie.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ik ben voor ieder experiment om maar met vallen en opstaan te kijken of het lukt. Ik zeg niet dat we ons huidige systeem moeten afschaffen maar ik ben ervan overtuigd dat het niet meer voldoet aan wat de maatschappij wil. En ik ben voor elk experiment dat daar ook maar iets van verandering in wil brengen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Voorzitter, dank u wel. Allereerst dank aan de sprekers. U hebt duidelijk aangegeven wat u graag wilt en in het tweede deel kom ik daar nog wat meer op terug, maar in ieder geval dank voor uw bijdragen.

De kern van dit eerste algemene deel is eigenlijk wat wij met zijn allen willen en wat Stadgers willen: zeggenschap over je leefomgeving, het gevoel hebben dat je vertegenwoordigd bent en ook gehoord wordt, want dat is het volgende stapje dat wij moeten maken. In contact met de Stadgers proeven wij twee smaken. Er zijn mensen die het niet altijd eens zijn met gemaakte keuzes of vooral heel grote thema's, die wij in het verleden vaker gehad hebben, waar we ook veel debatten over gehad hebben, maar dan vervolgens voor het meeste vinden dat het prima gaat in de stad. Die zijn het ermee eens dat ons huidige democratische proces de weg is voor keuzes die zorgen voor een leefbare en veilige samenleving. Maar de overheid functioneert niet perfect. Als wij in contact komen met Stadgers die al heel lang een speelplein willen en stuklopen op trage, ambtelijke molens, doen wij het gewoonweg niet goed. Als bij een inspraakavond in de wijk steeds gezegd wordt: "Jammer voor u, maar het stedelijk belang gaat voor", dan heb je niet begrepen wat een voorstel betekent voor een wijk, als je het niet eens vanuit het perspectief van een wijk kunt bekijken. En als vanuit de wijk een voorkeurslijstje is ingediend voor een ingreep in de openbare ruimte maar het wordt afgekeurd omdat daar geen geld voor is, en er vervolgens in diezelfde wijk wel twee weken lang stoepen opnieuw worden gelegd, terwijl dat niet op het lijstje van de wijk stond, sta je als gemeente even heel ver van deze betrokken bewoners af.

De ChristenUnie staat op het standpunt dat de overheid de verantwoordelijkheid voor de publieke samenleving niet alleen kan en moet dragen. Het publieke belang is ook de verantwoordelijkheid van de burger. En wanneer het bestuur, wij ook als gemeenteraad en college, de burger meer zeggenschap geeft en de overheid functioneert als een betrouwbare partner, die naast de burger staat, dan kan het vertrouwen in de overheid weer groeien. Zo ontstaan op allerlei manieren bezielende verbanden in de samenleving.

Lokale democratie werkt dus aan de ene kant wel en aan de andere kant helemaal niet, ook als je de enquête gelezen hebt. De Stadgers die vinden dat het niet werkt, vinden dat wij veel te veel hier zitten en te weinig in de stad. Dat is jammer, want ik denk dat wij met zijn 39'en, ik gaf dat net ook al aan bij interruptie, juist proberen overal oog en oor te zijn. Als wij met 39 raadsleden zijn, zou dit in theorie moeten betekenen dat wij op veel plekken te horen en te zien zijn. Dat is echt op alle plekken, van voetbalveld tot supermarkt, tot schouwburg en alles daartussendoor. Dat wordt niet zo gevoeld en dat betekent dat er een appel op ons gedaan wordt om dat beter te doen. Dat betekent ook voor de toekomst met Haren en Ten Boer erbij, dat wij daar ons ook moeten laten zien. Maar we constateren ook meteen dat wij als raad wel kunnen zeggen: "We zijn overal" maar ook als raad zijn wij niet perfect. Een heel kenmerkende zin uit de enquête was: "U luistert maar u moet niet luisteren voor de schijn" en dat is zeker iets wat wij ons ter harte kunnen nemen, wat ook de spreker aangaf: "Ik kom naar u toe met iets maar vervolgens heb ik niet het gevoel dat naar mij geluisterd is." Dat betekent dat wij in dit proces een heel grote uitdaging voor de toekomst hebben.

Wat betreft inspraak: Drie minuten is ook weer een van die dingen waarmee men niet zo heel erg blij is. Drie minuten is weliswaar kort maar er zijn genoeg sprekers die binnen de tijd op het juiste pijnpunt kunnen wijzen. Wat ons betreft is er ook nog de mail en de telefoon, dus het is nooit het enige moment waarop je iets in kunt brengen maar sommige mensen weten dat nog niet. Ook daar ligt nog een taak voor ons om dat veel beter naar buiten toe te brengen, via de website of wat dan ook.

Efficiënter vergaderen wil zeggen dat we ook minder uren vergaderen en meer die stad in kunnen. Volgens mij is daar ook nog wel winst te behalen maar als ik het vergelijk met andere raden – het is maar

net waarmee je het vergelijkt – doen wij het best al wel kort en krachtig omdat wij hier sowieso spreektijden hebben. Wat wel iets is wat wij ons allen kunnen aantrekken, is dat wij geen herhaling van zinnen doen in deze raad, want dat willen we nog weleens doen. Iets wat wij in de commissie hebben gezegd, willen wij ook zo graag hier nog zeggen.

Voor de rest, als ik alles bekijk, wil ik graag winst halen met de stad, met de Stadgers, met ons allemaal uit experimenten. Maar dat is het volgende blokje in dit debat. Dank u wel, voorzitter. Oh, ik had nog een afsluitende zin. Toch nog even dit: de overheid moet niet alles zelf willen doen. Loslaten is ook een kunst. Laten we het daarom niet meer burgerparticipatie noemen, maar overheidsparticipatie want als overheid, als gemeente, als samenspel moeten wij anders denken. Dat wil zeggen: wij nemen deel aan de maatschappij in plaats van dat men vanuit de stad aan ons moet deelnemen. Dat moet in onze harten landen. Dank u, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, als ik één ding heb onthouden van de voorstelling van Lucas de Man van vorige week, dan is het wel deze zin: “Het is aan ons.” Het is aan ons en dat is op zich geen nieuws want dat verhaal heb ik hier al meerdere keren hier gehouden, toen het over de lokale democratie ging. Als wij willen dat er iets verandert, dan zijn wij daar zelf het grootste instrument voor. Het grootste en ook een van de weinige instrumenten. Natuurlijk, het systeem waarin wij werken zit ons een beetje in de weg, maar er is nog een heleboel ruimte die wij als raad niet nemen. Het is aan ons om te veranderen of om het systeem te veranderen. In het vorige debat, in maart, heeft het CDA al gezegd: “Experimenteer erop los maar evalueer dat goed en kijk wat er eventueel anders zou moeten in het systeem of in de rol van de raad.” Op die manier kan er een goede afweging gemaakt worden in een eventuele volgende stap.

Over die lokale democratie en over het systeem: teksten als ‘fuck the system’, ze zijn erg makkelijk maar wat voegen ze toe? Sterker, er spreekt een zekere mate van minachting uit van wat wij hier doen en hoe wij de samenleving hebben ingericht. Dat is wat mij betreft onterecht. Het is aan ons.

Voorzitter, in het vorige debat heb ik ook aangegeven dat wij niet de illusie moeten hebben dat mensen met hun neus tegen het raam gedrukt zitten te wachten totdat de gemeente zich terugtrekt, zodat wij die burgers zelf het initiatief kunnen geven. Zo zit het volgens ons niet. Daar worden we ook in gesterkt door de enquête over de raad. Dat is wel een verschil met het vorige debat, we hebben nu nadrukkelijk gevraagd aan de stad hoe men over de gemeenteraad denkt. Die uitkomsten zijn niet mals. Maar de oplossingen voor de dingen die genoemd worden, zijn er ook niet één, twee, drie. Er worden interessante suggesties gedaan die we zouden kunnen proberen maar de vraag is of wij daarmee echt een oplossing te pakken hebben en voor welk probleem dit dan een oplossing is.

Voorzitter, de politiek moet ook antwoorden geven. Maar hier is volgens ons niet één makkelijk antwoord op. Het is namelijk aan ons en om voor de verandering maar eens een inconsequentie in een woordvoering te gooien: het is ook aan de kiezer. Dat het antwoord niet klip en klaar is, betekent niet dat je niets kunt doen. Daar kunnen politieke partijen ook zelf een rol in spelen maar de gemeente en de gemeenteraad als geheel ook. Daarom liggen vandaag deze experimenten voor. Die experimenten zouden ervoor kunnen zorgen dat de discussies gaan over wat er echt speelt in de wijk. Dat het dichterbij mensen komt en dat de politiek daar vervolgens dan ook meer aandacht voor heeft. Daarmee gaan we wat ons betreft actief richting Stadgers om het zo makkelijk mogelijk te maken en zo toegankelijk mogelijk. Of dat de veelgenoemde kloof tussen de burger en de politiek gaat dicht, ik weet het niet, om met de woorden van de heer Leemhuis te spreken. Het zou kunnen helpen. Laten we dat proberen. Maar het is aan ons. Als je geen zin hebt en liever zelf de wijk ingaat, zoals de SP, zou ik zeggen: prima, doe dat. Als je achterban bij Vindicat wilt gaan horen: proost. En ook het CDA zal zijn eigen manier hebben om de achterban te raadplegen maar dit kan ook prima naast elkaar bestaan. Het is aan ons.

De VOORZITTER: De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Mijn woordvoering is een beetje gebaseerd op de verschillende vragen die her en der gesteld werden en het onderzoek dat gedaan is. Uit het onderzoek blijkt dat de meerderheid van de respondenten geen vertrouwen heeft in de besluiten van de gemeenteraad. Men voelt zich niet vertegenwoordigd door de raad. Dat vind ik nogal wat. We denken dat het goed zou zijn als meer mensen inspreken bij commissies en dat we als raadsleden de mogelijkheid krijgen om eventueel een vraag te stellen aan een inspreker. Dat kan op dit moment niet. Ikzelf neem wel vaak de vraag over van de inspreker en ik denk dat het een krachtige manier is om direct inspraak te

hebben in de commissie. Terugkoppeling is er dan vaak weer niet. Wat mij betreft zou dat er wel mogen zijn. Ik kom daar straks wel op terug.

De respondenten doen ook suggesties om de betrokkenheid van Stadgers bij de gemeentelijke politiek te vergroten, zoals referenda, enquêtes en het organiseren van fysieke ontmoetingen. Die fysieke ontmoetingen zijn altijd mogelijk met individuele raadsleden, maar wat ons betreft hebben enquêtes nogal eens de neiging om sturend te zijn. Veel van onze waarden vinden we bijvoorbeeld niet terug in de vraagstellingen. Economische afwegingen vinden wij bijvoorbeeld niet altijd even belangrijk. Je zou ook milieuoverwegingen kunnen meenemen in een objectievere manier van enquêteren. Dat zijn allemaal suggesties. Een referendum zien wij als een te kostbaar instrument. De vraag is hoe je dit vorm moet geven. Wij zijn geen partij zoals de SP, die de deuren langsgaat. Maar politici dienen wel goed bereikbaar te zijn als een burger vragen heeft. Overigens met alle respect hoor, SP. Wij beantwoorden dan ook binnen ons kunnen alle inkomende mails die wij krijgen en naar ons inzien gebeurt al heel veel om de burger te betrekken. We weten niet of we naast Let's Gro, Open Raad en andere gedane suggesties nog een extra toevoeging hebben hierin. Toegankelijkheid en het betrekken van de burgers is ook de verantwoordelijkheid van de partijen zelf. 'Raadsleden moeten zichtbaar zijn', wordt er gesuggereerd en er wordt ook gesuggereerd dat er te veel op het stadhuis plaatsvindt. Dat is ook een beetje zo want het werk van de raad is grotendeels vergaderen, daar ontkom je gewoon niet aan. Je ziet dat RTV Noord in het Dagblad van het Noorden de taak op zich genomen hebben om het gebeuren in de raad een beetje naar buiten te brengen, beknopt. Je ziet dat dit met veel hiaten gebeurt en dat de media voornamelijk uit zijn op conflicten, want dat is interessant voor het nieuws. Partijen hebben natuurlijk ook zelf de taak hun woordvoering goed naar hun achterban te brengen en hier zou een livestream van een vergadering een goed idee voor kunnen zijn, om meer bewoners van onze gemeente bij een vergadering te betrekken. Er wordt al live gestreamd maar bijvoorbeeld via Facebook de vergadering uitzenden. Je kunt namelijk via Facebook iets streamen. Op dit moment zijn er zeer weinig kijkers. Als er meer kijkers zouden zijn, zouden de leden van onze partijen, onze achterban, zich meer bewust zijn van de vergaderingen en worden de vergaderingen misschien ook levendiger. Het zou zo kunnen gaan dat als je op Facebook zit, je een notificatie krijgt: er wordt op dit moment live gestreamd. Wie zit er niet op Facebook? Dan krijg je af en toe een melding, als iemand bij een concert staat: ik ben nu live aan het streamen. Dat zou makkelijk kunnen, met een kleine handeling kunnen we dat hier ook voor elkaar krijgen. Vergaderingen zijn vaak saai en gaan vaak over financiële verhandelingen die niemand begrijpt. Daar is niet heel veel aan te doen. Klare taal zou kunnen helpen en ingewikkelde zaken zou je kunnen onderbrengen in afzonderlijke commissies, zodat de reguliere commissies voor de toehoorder begrijpelijk blijven. Maar het is nogal wat, om dat zo aan te passen.

Ik heb het al even genoemd: het inspreken in commissies of raad gaat blijkbaar niet altijd naar tevredenheid. De inspreektijd zou te kort zijn en er zou te weinig met de inspraak gedaan worden in het vervolg van de behandeling. Dat is herkenbaar. Misschien zouden spreektijden ook anders ingevuld kunnen worden. We hebben daar intern met onze commissie al eens over gepraat en het zou misschien een idee zijn als een spreker meer spreektijd krijgt op verzoek van een raadslid. Als de drie minuten om zijn en een raadslid denkt: 'ik vind dat diegene meer spreektijd moet krijgen', dat het raadslid eventueel een paar minuten van zijn tijd opoffert voor deze spreker. Je zou dus af en toe, dat heb ik zelf wel eens gemerkt, bij anderen ook, de spreker wat willen vragen en dat kan nu niet. Een spreker houdt het woord. Je kunt de vraag overnemen maar ik kan niet ter plekke wat aan de spreker vragen. Ook dat lijkt mij iets wat wij misschien nog met elkaar kunnen bespreken.

Dan is de laatste vraag: hoe zie ik mijn eigen rol, ik sta hier tenslotte als eenmansfractie, het afgelopen jaar in het gebiedsgericht werken? Ik denk dat die goed is. Het is tenslotte ook een beetje campagnetijd, als ik andere partijen moet geloven. We hebben meegedaan met de Open Raad. We hebben twee initiatieven geadopteerd, we hebben ook contact met burgers en bewoners omtrent zaken als de zuidelijke ringweg en de bomenkap. Destijds hebben we met de zuidelijke ringweg zelfs samen met bewoners moties samengesteld. En ook antwoorden op onze gestelde schriftelijke vragen bespreken we altijd achteraf met de belanghebbenden en geïnteresseerden. Ten slotte, nog even refererend aan de sprekers, kan ik nog even aangeven dat we actief hebben geluisterd naar bewoners uit Selwerd en Paddepoel. In tegenstelling tot een aantal anderen in deze raad hebben wij juist wel hun suggesties één op één overgenomen. Ik wil ook mijn lof uitspreken over hoe buurtbewoners daar geparticipeerd hebben. Wat mij betreft een goed voorbeeld van hoe burgers betrokken zijn bij een buurt. Jammer dat het niet het gewenste resultaat heeft gehad maar goed, wel een deel van hun suggesties is overgenomen. Voorzitter, hier wil ik het bij laten.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Honkoop.

De heer HONKOO (VVD): Voorzitter, een beetje ironisch is het wel hoe wij hier als politici bespreken hoe wij dichter bij mensen kunnen staan en hen meer kunnen betrekken bij alles wat wij doen. Maar goed. Als eerste misschien wel de vraag: is het nu het systeem of zijn het de spelers? Er zijn veel zorgen over democratie en de ontevreden, zwevende en niet-stemmende kiezers, hoewel het in de kern altijd nog een gezond en gewaardeerd systeem is. Dit blijkt uit onderzoek en gesprekken met mensen. Los van wat GroenLinks hier al over gezegd heeft, kun je in tegenstelling tot bijvoorbeeld China, in Nederland tenminste kiezen voor een andere partij. Kiezers wisselen de afgelopen jaren ook steeds vaker en steeds eenvoudiger. In tegenstelling tot de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk hebben deze partijen echt een kans op alle niveaus en doen ook nieuwe partijen mee voor bestuursverantwoordelijkheid. Met elf partijen is er alleen al in onze raad, keus te over. “Ook in de stadsenquête lezen wij gelukkig geen oproepen tot een Chinees systeem”, had ik braaf opgeschreven, maar toen was ik even onze socialistische vrienden vergeten, die toch weer even een revolutionaire oproep deden. Dank daarvoor. Maar goed, een ruime meerderheid staat toch nog niet open voor de Maoïstische revolutie en tot die tijd zullen we het hiermee moeten doen. Het is goed om soms even terug te gaan naar je wortels.

Tegelijkertijd zien we afnemende ledenaantallen voor politieke partijen en een lage, hoewel stabiele opkomst bij verkiezingen en bereiken ons veel klachten. Ontevredenheid richt zich niet zozeer op het systeem maar op hoe wij als ambtenaren, bestuurders en politici de maatschappij betrekken. Hoe representatief wij zijn voor de samenleving, of wij genoeg kennis hebben en expertise ophalen, hoe wij luisteren, communiceren, onze keuzes verantwoorden en waar men moet zijn met vragen. Dus goed betrekken en luisteren, goed communiceren en verantwoorden, weten welke verwachtingen je wekt, duidelijk maken hoe de politiek georganiseerd is, kennis in huis hebben en met een representatieve raad komen. Het is nogal een lijstje. De enquête geeft dit ook heel mooi aan. Bijvoorbeeld: “Wees beter en meer zichtbaar”, “De gemeenteraad maakt op ons in ieder geval geen indruk, anders hadden we wel meer namen geweten”. Zo, die zit. “Ze moeten meer normaal doen en luisteren naar burgers”, “meer communicatie naar burgers, laat je zien”. “Ik denk dat je draagvlak kunt creëren door updates te geven in lektaal.” Communicatie kan ook nog wel wat duidelijker: “Duidelijk zijn naar burgers waar ze mee bezig zijn”, “Jip-en-Janneketaal”. En over de besluitvorming: “Veel is al in kannen en kruiken en dan pas hoort de burger ervan.” Of: “Doe meer aan de geloofwaardigheid. Stap uit het stadhuis en ga in gesprek met je burgers en doe er ook wat mee.” Toch even wat geluiden die ons op deze manier bereiken.

Of het nu feitelijk niet goed georganiseerd is of dit nu alleen beelden zijn die in de samenleving leven, hier moeten we wel wat mee. Maar wat is dan een adequate reactie?

In de eerste plaats: politici die niet goed betrekken en luisteren, communiceren en verantwoorden, die niet duidelijk maken hoe je hen kunt bereiken, die niet goed de stad weerspiegelen of zich niet goed verantwoorden, verliezen de kiezersgunst. Als dat beeld bestaat, zijn wij dus als politici aan zet. Daarom gaan wij de wijken in, daarom zoeken we mensen op. Daarom halen we ideeën, mensen en problemen op, want dat is wat ik hoor van mensen. Ik hoor en ik zie dat mensen druk zijn met werk en gezin, van GroenLinks tot VVD-rechts, en geen tijd hebben voor democratische experimenten. Als ze ergens tegenaan lopen vragen ze ons in de eerste plaats niet om meer ruimte om op wijkniveau te kunnen participeren, zij vragen om een oplossing van iemand met het gezicht naar de stad. In de woorden van uw voormalige nestor, mijn voorganger, die toch een paar jaar in de raad heeft gezeten, Jan Evenhuizen, ‘de ombudsmanrol van het raadslid’.

Wijzen wij dus de experimenten af? Nee. Maar wij pleiten wel voor een nuchtere blik. Laten we aanvullend – en ik zeg bewust aanvullend – met democratische experimenten kijken of het systeem ook beter kan. Ruimte voor individueel initiatief, los van gemeenschapsgeld en goedkeuring van de buurt juichen wij sowieso toe maar laten we ook meedenken en meebewegen met andere initiatieven. Ook bij deze bewonersparticipatie geldt dan weer diezelfde uitdaging die wij als politici ook hebben. Hoe betrekken zij in dat geval de verdere wijk? Weten zij hun burens te betrekken en naar hen te luisteren? Weten zij goed te communiceren en hun keuzes naar burens te verantwoorden? Neemt de buurt besluiten met een representatief deel van de wijk? Dus ook met, ik noem die groep dan maar even, de werkenden en de gezinnen? Worden verwachtingen goed gemanaged en is duidelijk waar de verantwoordelijkheid voor genomen besluiten ligt? Wij politici worden naar huis gestuurd als de kiezer het er niet mee eens is. Terecht. Kan de wijkbewoner ook zijn wijkvertegenwoordigers aanspreken op zijn acties? Blijven wij als raad meekijken naar het democratische gehalte en de wijkoverstijgende consequenties? Ja, politiek is niet eenvoudig. De VVD stapt er dus nuchter in. Kan het helpen? Wellicht voor delen van de stad. Het verdient een kans. Gaat dit de kloof helemaal dichten? We zijn als partijen vooral zelf aan zet. Laten we die handschoenen oppakken.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Even op het plaatje wachten. Ja, daar is het, het Zwitserse zakmes. *(Geprojecteerd wordt een afbeelding van een Zwitsers zakmes)* De overheid zoals wij die nu kennen is een soort Zwitsers zakmes. Voor elke vraag of voor elk probleem is beleid en zijn er regeltjes. Bij het Zwitserse zakmes is voor elk gebruik een ander hulpstuk of accessoire. Staal is echter te weinig buigzaam en beleid en regeltjes zijn dat in veel gevallen ook. Ze vormen vaak een belemmering om ruimte te bieden aan creatieve ideeën en frisdenkens. Het zakmes uitbreiden heeft dan ook geen zin. Het past niet meer in de broekzak en het wordt onoverzichtelijk welk hulpstuk je wanneer nodig hebt. Dat is met beleid en regels niet anders. Tot zover het zakmes.

In de maatschappij, divers als ze is, spelen sociale media een steeds grotere rol. Meningeën veranderen snel en de vraag om onafhankelijkheid groeit. Die vraag uitte zich vooral in de wil om mee te willen praten over bijvoorbeeld de eigen leefomgeving en de inrichting daarvan. De overheid moet ruimte geven aan burgers, Stadgers, om mee te denken en mee te beslissen over wat voor hen belangrijk is. Een veranderende samenleving vraagt om een andere overheid. Eigenlijk vraagt de nieuwe overheid niet om een overheid maar om een 'onderheid'. Faciliteren, zorgen dat het fundament klopt en voor de rest ruimte bieden aan burgers, aan diversiteit en aan behoeften.

Veranderingen op dit gebied kun je ervaren als bedreiging of als een kans. Bij gebiedsgericht werken gaat het om ruimte en verantwoordelijkheid. Dat kan best een beetje eng zijn, want je bent dan ook aanspreekbaar op je handelen. Daar wringt vaak de schoen en daar haken burgers nogal eens af. Ik merk het zelf ook, ik word weleens aangesproken, meer dan eens, op zaken die ons aangaan. Dan zeggen Stadgers: "Hier zou de gemeenteraad iets aan moeten doen" en "Dit is een probleem" en ja, als je dan de vraag terugstelt: 'wat wil jij eraan doen, want eigenlijk heb je wel gelijk?', dan zijn mensen best snel geneigd om af te haken. Want op het moment dat je ergens verantwoordelijk voor bent, ben je ook aanspreekbaar op het resultaat. Dat is iets wat mensen soms eng vinden en niet altijd willen. Naar jezelf wijzen is nu eenmaal makkelijker dan zelf meedoen.

Gebiedsgericht werken betekent voor ons loslaten en ruimte geven. Loslaten van verantwoordelijkheid en loslaten van de gedachte dat een ander het wel even voor jou regelt, zonder dat je daar zelf iets aan hoeft bij te dragen. Ruimte geven aan nieuwe initiatieven, met name aan die van de samenleving. Daarover citeerde ik vorig jaar ook al Nelson Mandela: "Loslaten betekent niet dat ik hem smeer, het is het besef dat ik de ander ruimte geef." Stadgers in een wijk vragen niet om een aanpak op basis van bestaande regeltjes of bestaand beleid. We moeten niet kijken hoe het niet kan, maar hoe wel. Ambtenaren en politiek moeten meebewegen met een veranderende samenleving. Wanneer we dat niet doen, zal de kloof tussen burger en politiek alleen maar groter worden. Vaste regels, paden en structuren lopen na verloop van tijd vast. Nieuwe paden inslaan gaat met vallen en opstaan en soms gaat het mis maar daar leren we van. Het leven van de mens is niet anders. We zijn flexibel en de een is dat wat meer dan de ander. We moeten ook als politiek flexibel zijn en inspelen op wat een wijk of dorp nodig heeft en waar de Stadger om vraagt. We moeten ruimte geven aan nieuwe initiatieven en zorgen dat de bewoners hierover mee kunnen praten, zodat het een idee wordt dat door de hele wijk gedragen wordt.

En dan de stand van zaken van de lokale democratie in Groningen. We slagen er als politiek vaak nog onvoldoende in om in te spelen op de wensen van een wijk. Dat zullen de wijkraden Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk beamen. Daar was te weinig aandacht voor wat deze inwoners wilden. Burgerparticipatie, burgerinitiatieven en vormen van doe-democratie werden in de wind geslagen. Dit is een voorbeeld waarbij gebiedsgericht werken wat de Stadspartij jammerlijk heeft gefaald. De kracht van een samenleving, drie gezamenlijke wijkverenigingen, is daar niet benut.

De enquête Stad en Raad is schokkend. Niet heel verrassend. Moeten de zichtbaarheid van raad en het contact met de Stadger vergroot worden? De uitslag van de enquête is duidelijk op dat punt. Ik zal daar in het volgende deel op terugkomen. Over onze rol in het afgelopen jaar in het gebiedsgericht werken ga ik u geen volledig kijkje in onze keuken geven maar wij werken op onze eigen manier met onze contacten in de stad. Met wijk- en buurtverenigingen werken wij sinds afgelopen zomer met wijkvertegenwoordigers. Mensen met voeten in de Groninger klei van hun wijk, die problemen signaleren en oplossingen aandragen en nieuwe ideeën inbrengen. Door deze manier van werken brengen wij hun verhaal in de gemeenteraad.

Een samenleving is nooit af. Een samenleving is altijd dynamisch. Wat vandaag is, is morgen weer anders. Denk erom, hoe uitgebreid je Zwitserse zakmes ook is, je zult nooit voldoende hulpstukken of accessoires hebben als je niet openstaat voor de noden en de wensen van de veranderende samenleving.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, nog even over dat wijkgericht werken. Uiteraard spreken wij ook met bewoners en bewonersorganisaties. Ik las nog dit weekend een stuk in Trouw over de Korrewegwijk en eerder was er ook nog positief nieuws over hoe het bijvoorbeeld in West gaat. Toch bent u heel negatief over dat gebiedsgericht werken. Ik kan dat niet plaatsen.

De heer SIJBOLTS (Stads partij): Nee, ik ben absoluut niet negatief over gebiedsgericht werken. Er zijn voldoende voorbeelden waar het goed gaat. Ook het boekje dat wij hebben gekregen over stadsdeel West, daar staan heel leuke initiatieven in. Alleen zoomde ik even in op een voorbeeld waar het misging en wat ons betreft is dat gebeurd in Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk.

De VOORZITTER: Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter, u had het over wijkgericht werken en wijkambassadeurs, sinds de zomer. Ik heb nog bijzonder weinig gezien van de Stads partij zelf, wat dat betreft. Kunt u daar even op reageren?

De heer SIJBOLTS (Stads partij): Ja, misschien zou u beter om zich heen moeten kijken.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nee, ik bedoel hier, schriftelijke vragen. U zegt dat u allerlei vertegenwoordiging hebt. Ik heb daar nog vrij weinig van gezien.

De heer SIJBOLTS (Stads partij): Volgens mij gaat het er niet om wat u ervan ziet en wat deze gemeenteraad ervan ziet. Het gaat ons erom wat de Stadjer daarvan ziet, onze kiezer. Dat vind ik veel belangrijker dan uw waarneming.

De VOORZITTER: Dit was de eerste termijn. Er is aan mij gevraagd om een paar samenvattende woorden te spreken. Dat ga ik ook doen. Ik ga mij nu in een risicovolle positie begeven maar het is wel serieus bedoeld. Er zijn een paar dingen waarvan het verstandig is om ze met elkaar even als grote lijn vast te houden. Ik zeg niet dat het conclusies zijn.

Het eerst punt is: u hebt vrijwel allemaal een analyse gegeven van uw opvatting over wat er op dit moment aan de hand is met onze lokale democratie. Daar haal ik uit, als voorzitter, dat u vindt dat er wel iets moet veranderen in onze manier van werken, in onze aansluiting op die lokale democratie, maar dat het systeem niet over de kop hoeft. Ik denk dat dit het eerste is wat wij kunnen concluderen. Ik vind dat een overall opvatting. Niemand heeft gesproken over het specifieke systeem waarin de gemeenteraad werkt, in al zijn regels et cetera. U vindt wel dat de manier waarop wij werken op dit moment onvoldoende aansluiting heeft.

Het tweede punt wat ik een manifeste opvatting vindt bij u allen, is dat u vrijwel allemaal, op een enkeling na, het gebiedsgericht werken een belangrijk uitgangspunt vindt van ons systeem van werken om dichterbij de bewoner te functioneren en dat ook vorm te geven. Dat hadden wij al eerder gezegd en dat blijft ook op dit moment denk ik een belangrijk uitgangspunt.

Het derde is dat een aantal van u een splitsing maakt tussen wie nou eigenlijk verantwoordelijk is voor het doorontwikkelen van ons democratische systeem. Zijn dat de partijen met hun partijpolitieke cultuur en hun manier van het benaderen van hun kiezer en de samenleving? De SP heeft zo'n opvatting. Of hebben wij ook een collectieve verantwoordelijkheid als raad? Dus daar waar de gemeente als systeem en als organisatie dichterbij de samenleving moet functioneren, is er ook een collectieve verantwoordelijkheid van de raad om het raadswork als het ware mee te laten ontwikkelen in die nieuwe manier van werken. De opmerkingen die ik maak gaan uit van die collectieve verantwoordelijkheid. Dat laat onverlet dat er ook een partijverantwoordelijkheid is, maar die staat hier nu even niet ter discussie. Dat is uw eigen verantwoordelijkheid als partij. U zit hier als lid van de raad, u hebt een collectieve verantwoordelijkheid om te beoordelen of wij het democratische systeem waarin wij functioneren als gemeente, en u dus als raad, verder zouden moeten ontwikkelen. Dat is de basis voor de opvattingen die ik u geef.

Het volgende punt dat ik zie is dat u allemaal opvattingen hebt over de vraag: als wij dan dichterbij de samenleving moeten functioneren, wat is dan de positie van de burger daarin? Op welke manier moeten wij die burger beter betrekken bij het beleid? We gaan straks praten over die experimenten maar u geeft allemaal, op een enkeling na, de ruimte om die experimenten ook daadwerkelijk uit te voeren. U geeft daarmee ook aan dat u met die experimenten accepteert dat wij naar een nieuwe manier van werken zoeken, maar dat wij, en dan neem ik even de opmerking over die de heer Den Boer maakte, met lef

zonder dat wij weten waar het op uitkomt, dus ook incalculerend dat het kan mislukken, proberen ruimte te geven voor een manier van werken waar de burger zich beter door geaccomodeerd voelt en dichter op de gemeentelijke besluitvorming zit en zich daardoor beter gehoord voelt. De een gaat daar verder in dan de ander. We zullen het daar straks verder over hebben maar u geeft aan dat u experimenten wilt en dat u dus ook dat dichter op die samenleving werken, zich zo wilt laten ontwikkelen dat u de burger een andere positie wilt geven.

Dan zegt u ook iets van het werken van de gemeenteraad zelf. Er zijn allerlei opvattingen over hoe raadsleden moeten werken. Ik hoor dat u efficiënter wilt werken, dat u minder in het stadhuis wilt, dat u de stad in moet gaan, dat u zichtbaar wilt zijn, dat er professioneler gecommuniceerd moet worden, dat er andere media ingeschakeld moeten worden. Ik denk dat dit allemaal belangrijk is maar dat het systeemtechnisch niet iets heel essentieels is wat wij nu ten principale zouden moeten bespreken. Ik denk dat wij ons daar wel in vinden.

Tot slot constateer ik ook dat vrijwel iedereen van u vindt dat, als je dichter op de burger wilt functioneren en meer vertrouwen wilt creëren, je dan vooral de persoonlijke dialoog met wijkbewoners meer ruimte moet geven. Er zijn partijen die uitgaan van een wat meer activistisch programma. Tegelijkertijd zie ik, die opmerking maakte de heer Dijk maar anderen zeiden het ook in andere woorden, als we mensen in beweging willen brengen, van buiten naar binnen, mensen positie willen geven om met ons over onderwerpen in dialoog te gaan en daar zodanig invloed op uit te oefenen dat ze ook het gevoel hebben echt gehoord te worden en mogelijk ook aan de knoppen te draaien, dat daar systemen voor gevonden moeten worden om dat daadwerkelijk mogelijk te maken. Dat is iets anders dan de uitgesproken opvatting dat je onmiddellijk al je macht overdraagt maar het is zo dat je als het ware een samenwerkingsverband creëert, waarbij bewoners zich serieus genomen voelen en meer gehoord.

Ik denk dat we elkaar daarop zouden kunnen vinden en als we die lijnen proberen verder door te ontwikkelen, dan komen we toch een stapje verder in de materie waarvan we allemaal zeggen dat het hartstikke moeilijk is om erover te praten. We weten eigenlijk geen van allen hoe het precies moet.

Het is pauze. Tien minuten?

(Schorsing 21.43 uur – 22.00 uur)

9.a: Experimenteren in het gebiedsgericht werken (raadsvoorstel 12 jan 2017, 6132960)

De VOORZITTER: De vergadering is heropend. Aan de orde is het raadsvoorstel over de experimenten in het gebiedsgericht werken. We hebben aan het begin van de avond afgesproken dat u alle experimenten in een keer in uw bijdrage meeneemt. Ik wijs u er even op dat het 22.00 uur is, zonder dat ik daarmee een verstrekkende conclusie wil forceren. Ik geef het woord aan de raad maar daarna, in deze ronde, antwoordt het college wel. Wie mag ik het woord geven? De heer Banach.

Tweede termijn

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, dank u wel, voorzitter. Dan zal ik het proberen kort te houden. Ik was in mijn eerste betoog vrij sceptisch over die lokale democratie. We hebben hier een aantal experimenten lopen en de algemene tendens is: goed dat we gaan kijken naar andere oplossingen, maar waarom zoveel verschillende dingen allemaal in één keer? Waarom niet eens rustig gaan kijken en wat stappen nemen, waarbij we een paar dingen centraal stellen waarvan we zeggen: “die zijn belangrijk”? Dat zijn wat ons betreft begrippen die we al eerder hebben laten vallen, legitimiteit en representativiteit, of in ieder geval een van die twee in de experimenten. Iets wat ik dan gelijk naar voren wil halen, maar waar wij wel heel erg enthousiast over zijn is, een experiment met het Right to challenge, waarin wij dus zorgen dat de legitimiteit wel gewaarborgd blijft. Laten we daar nu eens wat breder mee gaan experimenteren. Dus dat is iets wat wij heel erg goed vinden.

Kijkend naar de wijkraad vinden we op zich goed dat we gaan experimenteren en zijn we er ook heel erg voor om bewonersinitiatieven ruimte te geven, om ze meer te betrekken in het ontwerp van de ruimte, om ze inspraak te geven. Maar hier gaat het echt over zeggenschap en macht gelijk overbrengen en dat gaat ons net een stapje te ver. Loting, er wordt dan gezegd “Dat is legitiem”, maar je moet wel tijd en zin hebben, waardoor je uiteindelijk kunt stellen dat het niet meer legitiem is. Het is alleen legitiem als je er dwang bij oplegt en dat lijkt ons ook geen goed idee.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Voorzitter, is het niet per definitie legitiem op het moment dat een gemeenteraad, het democratisch verkozen orgaan, besluit dat dit een manier is waarop we gaan werken? Heeft het geen legitimiteit gekregen doordat de raad besluit: we gaan op deze manier een experiment doen?

De heer BANACH (Student en Stad): Ik vind legitimiteit door verkregen legitimiteit net even een bruggetje te ver. Nee, daar wil ik dan toch afstand van doen. Ik wil graag dat mensen die de zeggenschap krijgen over de wijk en dan vind ik elf ook erg weinig, die dan beslissen over de hele wijk. Dan kom ik weer terug bij waar ik mee eindigde, dan ben ik gewoon bang dat er misschien wel meer verdeeldheid gaat komen want het is ons nog niet gelukt om die andere mensen te betrekken. Goed dat we gaan experimenteren maar laten we dan zuinig aan doen met die zeggenschap en met die macht en met die budgetten. Prima dat het ooit gaat gebeuren, maar niet in één keer.

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u, voorzitter. Ja, legitimiteit via legitimiteit. Kijk, ik zit naast mijn lijsttrekker waardoor ik een heleboel legitimiteit heb maar heel weinig stemmen. Mijn lijsttrekker heel veel. Dat is legitimiteit via legitimiteit. Dat is bij de heer Banach volgens mij exact hetzelfde. Hoe reageert u daarop, in het licht van de eerdere vraag van de heer Leemhuis?

De heer BANACH (Student en Stad): Poeh, nou, daar zou ik nog eens even over na moeten denken. Daar kan ik niet zo één, twee, drie een eenduidig antwoord op geven wat ik daar dan van vind.

De heer BOLLE (CDA): Ja, uiteindelijk is de vraag heel simpel. Kijk, ik heb niet zoveel stemmen gehaald maar ik zit hier namens een partij en via die lijn heb ik enige mate van legitimiteit. U zit hier ook namens een partij, niet omdat er heel veel mensen op u gestemd hebben maar omdat u lid bent van die partij en daardoor enige legitimiteit binnen hebt gehaald. Vervolgens, al die mensen die enige vorm van legitimiteit hebben, leggen die legitimiteit nu naar de wijk. En dat zeg u “Nee, legitimiteit via legitimiteit vind ik een heel slecht begrip”, terwijl wij daar zelf voorbeelden van zijn.

De heer BANACH (Student en Stad): Nou, ik zei niet dat ik het een slecht begrip vind maar het ging mij te ver en ik probeer toch te zoeken naar een antwoord op de vraag: waarom zou ik het slecht vinden? Omdat ik ervoor wil waken dat het niet tot meer verdeeldheid leidt. Ik vind het oké als er wordt geëxperimenteerd met inspraak, het meepraten daarover. Maar laten we het op dit moment rustig aan doen met die budgetten en met die zeggenschap. Dat vind ik gewoon ontzettend belangrijk, en dat is ook wat de voorzitter van de raad net aangaf. Het is belangrijk om te kijken hoe de mensen meer gehoord kunnen worden en dat ze serieus genomen worden, maar die macht en geld, laten we daar nog even rustig aan meedoen.

De VOORZITTER: Nou wordt de voorzitter ergens in meegezogen wat hij misschien niet helemaal heeft bedoeld.

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, u hebt die woorden uitgesproken en die haal ik aan.

De VOORZITTER: Nou, rond uw betoog maar af.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Voorzitter?

De VOORZITTER: De heer Banach maakt even zijn zin af en dan krijgt u het woord, mevrouw Woldhuis.

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, wat ons betreft zouden we dus beginnen met één experiment en als wij dan zouden mogen kiezen, zou dat Right to challenge zijn.

De VOORZITTER: Oké. Eerst had de heer Luhoff nog gevraagd om een interruptie. Die heb ik even over het hoofd gezien. Dus u komt straks.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Student en Stad maakt een heel duidelijk punt over de twijfels die zij heeft ten aanzien van de legitimiteit en de representativiteit als het gaat om loting. Ik kan best begrijpen dat je daar twijfels over hebt, heel goed zelfs. Maar dat is juist het hele idee van een experiment. U zegt ook: “Misschien wel in de toekomst maar niet alles in één keer” maar als ik even kijk naar die experimenten zijn het er vijf, slechts. Ze zijn heel beperkt. Zeker wanneer het gaat over loting en de coöperatieve wijkraad, zit er juist ook een toets op om te onderzoeken wat dit betekent voor legitimiteit en representativiteit. Is het dan juist niet heel erg interessant om dingen eens te onderzoeken in plaats van te wachten op iets?

De VOORZITTER: Ik geef gelijk mevrouw Woldhuis het woord, dan kunt u in één keer antwoorden.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, voorzitter, dank u wel. De heer Banach gaf het voorbeeld dat hij elf bewoners, die vertegenwoordigd zijn door een wijk, erg weinig vindt. Wat dat betreft kan ik mij volledig aansluiten bij de heer Bolle. Wij zijn hier met 39 man en wij vertegenwoordigen de hele stad. Wat vindt u daar dan van? Als voorbeeld.

De heer BANACH (Student en Stad): Nou, dan begin ik even met de vraag van de heer Luhoff. Ja, ik ben het ermee eens, met dat experiment. Misschien moeten we het maar gewoon gaan proberen. Dat is natuurlijk ook ontzettend goed. Maar waarom gaan we niet eerst kijken welke we het beste vinden en wat we eraan ten grondslag leggen? Vanuit uw optiek wordt er gezegd, en dat kan ik ook begrijpen: “We moeten zorgen dat we dat vertrouwen terugwinnen, dat wij meer die wijken op laten bloeien, en ze meer zeggenschap geven over de wijken” en wij zeggen: “Zorg nou eerst dat eerst die representativiteit en die legitimiteit geborgd zijn”. Als wij dan gaan kijken naar alle experimenten die er zijn, dan komt er bij ons bijvoorbeeld die Right to challenge uit. Daar lijkt dit het beste geborgd, dus laten wij daar dan mee gaan experimenteren en dan mondjesmaat stappen zetten. Dat is de visie die wij erop hebben. Dan had mevrouw Woldhuis het erover dat wij hier met 39 mensen zitten op een stad van 200.000. Ja, dat is zo. Dus ik ben heel blij dat wij naar 45 gaan, binnenkort.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nee, u snapt ook wel. U zegt: “Ik vind elf ...”

De VOORZITTER: Nee, ik stop dit even af, mensen. Laten wij echt even proberen to the point te discussiëren.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Maar dit gaat echt specifiek over het experiment.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, ten aanzien van het doel van deze experimenten: Wat Student en Stad nu voorstelt is om één experiment te gaan doen. Wat het volgens mij juist zo interessant maakt om vijf verschillende experimenten te doen, is dat je ze met elkaar kunt vergelijken. Zeker wanneer het gaat om die representativiteit en legitimiteit kun je dan kijken wat nu precies het verschil is. Als je er elke keer eentje doet, kun je natuurlijk wel iets zeggen en kan er natuurlijk wel wat onderzocht worden, maar volgens mij komen we veel meer te weten juist door vijf verschillende experimenten naast elkaar te leggen.

De heer BANACH (Student en Stad): Dat zal ik niet ontkennen dat het interessant is, maar wij vinden het belangrijk dat die waarden die ik net al een paar keer genoemd heb, geborgd zijn in die experimenten en wij zien te veel dat ook met name de doelgroep die wij vertegenwoordigen hier in de raad, maar heel weinig betrokken wordt. Als je dan gaat kijken naar die twee begrippen, dan vinden wij dat wel belangrijk.

De VOORZITTER: Ik heb de indruk dat wij in een kringetje rondraaien nu en daar gaan we mee stoppen. Ik geef de heer Sijbolts het woord. Ja, u vroeg dat net. Dus nu krijgt u het.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ik was even met wat anders bezig.

De VOORZITTER: Voor een woordvoering, hè. Wilt u dat niet?

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja, ik wil het wel. Dank u, voorzitter. Van experimenteren kunnen we leren en daar is de Stadspartij absoluut niet bang voor. Het hoeft niet allemaal in één keer goed of perfect te zijn, gaandeweg komen we er achter wat wel werkt en wat niet. Laat ik dan meteen maar met voor onze fractie het grootste hoofdpijndossier – zal ik het maar noemen – beginnen en dat is die coöperatieve wijkraad. Een nieuw experiment en een grote uitdaging. De Stadspartij deelt wel de opvatting van het college dat bewoners expert zijn in hun eigen wijk. Die stelling is tenslotte een van de grondbeginselen van de Stadspartij. Daarnaast zijn voorstellen die een groot draagvlak hebben onder de bevolking per definitie beter dan wanneer ze worden opgelegd onder het mom ‘wij weten wat goed voor u is’. De kracht zit bij dit experiment, wat de Stadspartij betreft, in de directe beslissingsbevoegdheid van wijkbewoners. De uitdaging blijft wel het lotingsmodel. Krijg je een goede afspiegeling en loop je niet het risico dat ingrijpende veranderingen in een straat worden besloten door mensen die daar eigenlijk niet wonen? Spreiding van bewoners, volgens mij stond het woord ‘stratificeren’ daarin, dat betekent geloof ik ook iets anders, dat is wel een lichtpuntje net zoals een panel van vierhonderd wijkbewoners. Wat dat betreft is dat beter dan zoals wij vorige week bespraken. Maar wij hopen wel dat we daar dan ook poolse landdagen en wijkburgemeesters mee voorkomen.

Wel een aantal vragen nog. Hoe lang zitten wijkbewoners in deze wijkraad? Raadsleden inloten, dat is ook een lastig ding, want wat als de hele fractie van D66 wordt ingeloot? Daar zit toch niemand echt op te wachten. Kan het college ook uitleggen hoe wijk- en buurtverenigingen hierin zijn meegenomen? We kregen toch nog een brief vandaag van de bewonersvereniging Oosterpark en men heeft daar toch wel wat zorgen. Graag een reactie van het college op dat punt.

Buurtsamenwerking De Wijert-Helpman, daar hebben we niet zoveel opmerkingen over. Gewoon proberen. Wel een kanttekening: het uitgangspunt is de buurtsamenwerking en dat de gemeentelijke middelen uitsluitend worden ingezet als er sprake is van een cofinanciering. Wij vragen ons af of dat geen belemmering gaat vormen.

Golvend Lewenborg; dat vraagt om ambtelijke flexibiliteit om mee te kunnen varen op de golven van Lewenborg. Deze vloot gaat wel gezamenlijk varen met de bestaande bewonersvereniging en vindt op die manier een mooie aansluiting. Niet de grenzen van het beleid zijn maatgevend en dat is wat ons betreft goed. Verder varen dan de horizon, je valt daarna echt niet van de wereld af.

Het wijkbedrijf Selwerd bestaat al langer en is succesvol. “Problemen en oplossingen in de wijk kennen niet de afgebakende beleidsterreinen en budgetten zoals de gemeente die kent en dit vraagt van de gemeente een andere omgang met de begroting en regels en om een nieuwe invulling van de organisatie van democratische processen in de wijk”, zo staat te lezen en dat is wat ons betreft een hoopvolle toekomst.

Herontwikkeling A-kwartier; een mooi voorbeeld van hoe bewoners en ambtenaren samen redelijk eenvoudig een toekomstvisie kunnen ontwerpen. De uitvoering is de uitdaging, maar daarmee meteen ook een kans.

Wijkoverstijging wordt bij veel varianten als uitsluitel genoemd. Toch mag het wat ons betreft niet zo zijn dat wijkoverstijgende belangen door het college als schaamlapje gebruikt gaan worden om plannen er min of meer door te drukken. Bij deze projecten is juist draagvlak onder de Stadjsers, onze inwoners, van belang en zeker ook voor de betreffende wijken van levensbelang.

Wat betreft de twee experimenten die worden voorgesteld naar aanleiding van de commissie Werkwijze raad: wij moeten de zichtbaarheid van de raad en het contact met de Stadjsers vergroten. De uitslag is duidelijk op dit punt en de aanleiding van de enquête. Dat kan wat de Stadspartij betreft door gezamenlijk als raad en wijken te gaan vergaderen. Daarmee brengen we de gemeenteraad laagdrempeliger naar de wijk toe. Dat gaat dus concreet over die wijkbijeenkomsten en stadsdeelcommissies. Nait soezen moar down.

Tot slot: de Stadspartij pleit ervoor dat het college vaker periodiek verslag gaat doen aan de raad over de ontwikkeling van het wijkgericht werken tijdens commissievergaderingen. Graag een toezegging van het college op dat punt.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Bloemhoff.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik heb net al het kader geschetst waaraan wij de experimenten beoordelen. Als PvdA zijn wij er voorstander van dat je het middel wijkraad ook vernieuwt. Over loting hebben we al aangemerkt dat het een systeem is dat kan leiden tot een participatie-elite, wat dus echt wel een kanttekening is. Maar we zijn ook wel van mening dat we dit experiment een kans moeten geven, omdat het er ook toe kan leiden dat een wijkraad uit nieuwe mensen bestaat. Maar we wijzen wel echt op dat gevaar en houden dat ook goed in de gaten. Juist om dat gevaar zo klein mogelijk

te maken, vinden wij het wel heel goed dat de gelote bewoners een vergoeding krijgen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat geld en computervoorzieningen een manier zijn om lageropgeleiden en migranten meer te betrekken. Maar besef wel: we hebben te maken met laaggeletterde mensen in de wijk, veel mensen die niet gestudeerd hebben en die houden niet van ellenlange praatsessies. Er zal dus echt heel wat uit de kast worden gehaald om een enigszins representatief panel te krijgen. Bovendien moet een werkvorm goed passen voor alle opleidingsniveaus.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Voorzitter, ik wilde een vraag stellen over precies het punt waar mevrouw Bloemhoff nu over spreekt. Is het niet zo dat dit problemen ook nu al speelt, die matige vertegenwoordiging van allochtonen en lageropgeleiden? En is het niet juist mooi dat in het plan zoals het er staat, het als expliciete opdracht is geformuleerd om ook hen te bereiken die normaal gesproken niet bereikt worden? Maakt dit het voorstel niet juist zo mooi?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Ik zeg ook dat het punt van die vergoeding het sterker maakt, maar ik blijf wijzen op dat gevaar want uit alle eerdere experimenten is gewoon gebleken dat er toch een soort participatie-elite ontstaat. Wij werken ook mee aan het experiment en we hopen dat het werkt, maar we hebben er gewoon nog steeds wel twijfels bij. We vinden het daarom ook van groot belang dat opbouwwerkers en anderen die de haarvaten van de buurt kennen en al jaren kennen, een rol krijgen binnen dit project en ook dat de bewonersorganisatie op een of andere manier hierbij betrokken wordt. Dan twee zaken. In het voorstel wordt gesproken over gelote raadsleden. Mijn fractie is hiertegen. Wij vinden het niet goed dat er vanuit de gemeenteraad geloot wordt. Prima om als raadslid aan te schuiven en de dialoog aan te gaan maar we willen geen onzuivere verhoudingen en geen vermenging van de representatieve democratie met deze wijkraad. Wij controleren als raad uiteindelijk ook weer de budgetten en wie controleren wij dan? Zes mederaadsleden? En zitten zij daar dan namens de raad? En leggen ze verantwoording af in de raad of in de fracties? Daarom dienen wij een tweetal amendementen in.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Voorzitter, wat dat betreft heb ik een vraag. Deze raad is ook op meerdere plekken vertegenwoordigd in gemeenschappelijke regelingen, waarbij ook raadsleden beslissingsbevoegd zijn in een gemeenschappelijke regeling en waarbij deze raad vervolgens met die raadsleden alsnog een besluit neemt, bijvoorbeeld over budgetten of op wat voor manier er wordt geparticipeerd. Ik snap het ongemak wel, want het is niet makkelijk. Ik zit zelf in een GR, het Meerschapp Paterswolde en soms heb ik die discussie met mezelf, misschien wel. Maar dit bestaat al wel, ook wettelijk geregeld in Nederland.

De VOORZITTER: Het punt is helder.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Twee zaken. Een: het is een gedrocht, op die manier, die gemeenschappelijke regelingen. Het is niet voor niets dat wij op een aantal manieren uit die AB's willen, juist omdat wij in zo'n rare positie zitten. Twee: het is gewoon wettelijk geregeld en dit helemaal niet. Aan wie leg je verantwoording af? Dat is gewoon wat wij daar op die manier tegen hebben. Wij vinden het gewoon niet kies om hier zes mensen uit te loten die daar dan een plaats innemen. We vinden dat dit representatief moet en niet op die manier.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter?

De VOORZITTER: De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Dank u wel, voorzitter en de heer Luhoff. En als we dat lotingsaspect bij die raadsleden er uithalen en wij het zouden doen op basis van handje opsteken en zeggen: "Ik zou daar wel in willen zitten", zou het dan wel goed zijn voor de PvdA?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Nou, ik blijf sowieso het probleem houden met besluitvorming. Maar goed, wij dienen een tweetal amendementen in. Het ene amendement gaat over het niet loten en het

tweede amendement gaat erover dat wij niet deelnemen aan de besluitvorming. Maar de loting is voor ons het allerbelangrijkste onderdeel.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, met betrekking tot de loting kan ik mij voorstellen dat daar twijfels over zijn. Inderdaad moeten we er niet aan denken dat daar zes D66'ers ingeloot worden. Desalniettemin, als het gaat om de positie van raadsleden in zo'n coöperatieve wijkraad, kijk: het hele idee komt uit Engeland. Daar wordt dit ook op vele plekken toegepast, heel veel gemeenteraden doen dat daar. Daar is juist de kracht van dit voorstel die gelijkwaardige positie die je als gekozen raadsleden hebt met vertegenwoordigers uit de wijk, die op basis van loting worden gekozen. Haalt u daarmee niet het hart uit dit experiment, uit het hele idee van een coöperatieve wijkraad en krijgen we eigenlijk niet gewoon een bewonersorganisatie, waarbij het bestuur wordt geloot in plaats van op een andere manier wordt aangesteld?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Weet u, wij vinden het hartstikke belangrijk dat we erbij betrokken zijn en dat wij het gesprek met mensen aangaan, dat we de dialoog aangaan maar dat de mensen die in de wijk wonen zelf de beslissing nemen. Dat vinden wij van belang en dat zou ook kunnen met onze twee amendementen. Dus dat je er toehoorder bent, dat je ze, als zij dat willen, een stukje verder kunt helpen maar niet dat wij daar besluitvormend in optreden. Wij hebben als fractie bijvoorbeeld ook wijkvertegenwoordigers. We hebben in elke wijk mensen die verantwoordelijk zijn voor die wijk en als wij deelnemen willen wij dus bepaalde gronden. Degene die daar al woont, in de Oosterparkwijk of degene die dat als aandachtsgebied heeft, die wordt daarnaartoe gezonden en dus niet via loting.

De VOORZITTER: Laatste punt even.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, dat snap ik. Maar het hart van het experiment is ...

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): De dialoog en niet de besluitvorming.

De heer LUHOFF (D66): Nee, een gelijkwaardige deelname raadsleden én wijkbewoners. En dat haalt u weg door raadsleden daar een andere positie in te geven.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Nou, en ik heb aangegeven waarom wij dat op een gegeven moment een principieel probleem vinden dat wij daarmee beslissen over de besteding van budgetten, over dingen en dat wij vervolgens hier in de raad daarmee geconfronteerd worden en dat je eigenlijk niet anders dan jezelf aan het controleren bent, voor zes mensen. Mogen die dan meestemmen daarover of niet? Dat roept bij mijn fractie zoveel bezwaren op dat wij twee amendementen indienen. U bent het daar niet mee eens, nou, ons standpunt is een ander.

Ik wil, voorzitter, ook nog graag wat tijd besteden aan een ander experiment.

De VOORZITTER: Nou, moment even. Ik wil eigenlijk deze discussie afronden maar ik merk dat er toch behoefte is om nog een opmerking te maken. Kunnen wij dat als laatste beschouwen, dan?

De heer LUHOFF (D66): Ja, dat is goed, voorzitter, als het antwoord ook compleet is. Het punt over de verantwoording die de coöperatieve wijkraad zou moeten afleggen aan de gemeenteraad, levert volgens u problemen op. Terwijl we het juist hebben over het overdragen van bevoegdheden en budgetten naar de wijkraad, om de mensen daar zelf over te laten beslissen. Dan blijft enkel nog een rol van de raad over. Een toetsing van het democratische proces, een marginale toetsing, zeg maar. Dan is dat hele probleem toch niet aanwezig dat wij hier een besluitvorming van de coöperatieve wijkraad of beide andere experimenten over gaan doen?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Het is wel lastig dat ik de heer Luhoff eraan moet herinneren dat wij ook nog een jaarrekening vaststellen en dat wij op die manier ook kijken of het geld in de wijken goed besteed is. Dat is ook een rol die wij hier hebben, volgens mij.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, het gaat toch om een marginale toetsing? Dat is toch heel iets anders dan een inhoudelijke toetsing?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Volgens mij zijn we het gewoon niet eens, mijnheer Luhoff en gaan wij elkaar ook nu niet overtuigen.

De andere initiatieven, voorzitter. Golvend Lewenborg, daar krijgen we een heel positieve indruk van als we in Lewenborg komen. Daar zit veel power, ik kijk bijvoorbeeld naar de oude bibliotheek.

Dan de samenwerking in Zuid. Hier hebben we nog vrij weinig van gehoord. Niet tijdens onze bezoeken in De Wijert en Helpman en niet op het stadhuis, dus hier zou nog werk aan de winkel zijn.

De herontwikkeling van het A-kwartier, daar waren wij vanaf het begin heel positief over en heel enthousiast. Alleen hebben we nu een beetje het idee dat het vastloopt. Ik ben benieuwd hoe het college aankijkt tegen de recente ontwikkelingen.

Dan het wijkbedrijf Selwerd. Dat is vanaf het begin een toonbeeld geweest van participatie, echt in de ruime zin van het woord. Niet alleen burgerbetrokkenheid, maar ook participatie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daar zijn we heel positief over. Wat betreft het plan om hier ook ondernemend Selwerd aan toe te voegen, daar zijn we wat minder enthousiast over. Het klinkt heel mooi maar je ziet vaak dat als er een professionaliseringsslag wordt gemaakt, het maar de vraag is of het ook lukt qua organisatie. Je ziet vaak dat burgerinitiatieven op een gegeven moment, als er veel bij komt kijken, in deze fase onderuitgaan omdat het te veel en te ingewikkeld wordt. Laat dat niet gebeuren, is onze oproep. Dank u, voorzitter. Tot slot dan de twee amendementen.

Amendement 2: Geen gelote raadsleden (PvdA, VVD)

De raad van de gemeente Groningen in vergadering bijeen op 25 januari 2017 besprekend het voorstel inzake Experimenteren in het gebiedsgericht werken,

constaterende dat:

- voor de oude wijken als experiment de instelling van een coöperatieve wijkraad wordt voorgenomen, bestaande uit zeventien personen: elf gelote burgers en zes gelote raadsleden;
- deze coöperatieve wijkraad verantwoording moet afleggen aan de wijk en aan de gemeenteraad;

overwegende dat:

- de in de wijkraad gelote raadsleden zich op een bijzondere manier komen te verhouden t.o.v. de gemeenteraad;
- de Gemeentewet geen verantwoordingsrelatie kent tussen raadsleden die deel uitmaken van een bestuur of wijkraad en de rest van de gemeenteraad;
- raadsleden ook deel uitmaken van politieke fracties, op de lijst van een partij zijn gekozen en aan het einde van de raadsperiode verantwoording moeten afleggen aan de kiezer;

van oordeel dat:

- het huidige voorstel onduidelijkheid oplevert over de verhouding van de in de wijkraad gelote raadsleden t.o.v. de overige raadsleden, m.b.t. verantwoording, stemvrijheid en relatie tot eigen fractie;
- het niet verstandig is de representatieve democratie, gebaseerd op evenredige vertegenwoordiging, te vermengen met een systeem van loting;
- het beter is dat raadsleden deelnemen aan het wijkgesprek en de dialoog aangaan met bewoners zonder plaats te nemen in de wijkraad zelf;

besluit het voorgestelde raadsbesluit als volgt te wijzigen:

- “In te stemmen met de opzet (doelen, acties en evaluatie) van de vijf experimenten gebiedsgericht werken, met dien verstande dat de coöperatieve wijkraad in de oude wijken slechts zou moeten bestaan uit elf gelote wijkbewoners en een representatieve afvaardiging van de gemeenteraad.”

en gaat over tot de orde van de dag.

Amendement 3: Geen gelote raadsleden-2 (PvdA, VVD)

De raad van de gemeente Groningen in vergadering bijeen op 25 januari 2017 besprekend het voorstel inzake Experimenteren in het gebiedsgericht werken,

constaterende dat:

- voor de oude wijken als experiment de instelling van een coöperatieve wijkraad wordt voorgenomen, bestaande uit zeventien personen: elf gelote burgers en zes gelote raadsleden
- deze coöperatieve wijkraad verantwoording moet afleggen aan de wijk en aan de gemeenteraad;

overwegende dat:

- de in de wijkraad gelote raadsleden zich op een bijzondere manier komen te verhouden t.o.v. de gemeenteraad;
- de Gemeentewet geen verantwoordingsrelatie kent tussen raadsleden die deel uitmaken van een bestuur of wijkraad en de rest van de gemeenteraad;
- raadsleden ook onderdeel uitmaken van politieke fracties, op de lijst van een partij zijn gekozen en aan het einde van de raadsperiode verantwoording moeten afleggen aan de kiezer;

van oordeel dat:

- het huidige voorstel onduidelijkheid oplevert over de verhouding van de in de wijkraad gelote raadsleden t.o.v. de overige raadsleden, m.b.t. verantwoording, stemvrijheid en relatie tot eigen fractie;
- het niet verstandig is de representatieve democratie, gebaseerd op evenredige vertegenwoordiging, te vermengen met een systeem van loting;
- het beter is dat raadsleden deelnemen aan het wijkgesprek en de dialoog aangaan met bewoners zonder plaats te nemen in de wijkraad zelf;

besluit aan het voorgestelde raadsbesluit toe te voegen:

- “Dat in de coöperatieve wijkraad in de oude wijken de raadsleden deelnemen aan de dialoog maar buiten de besluitvorming blijven”;

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Wie mag ik het woord geven? De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Dank u wel, voorzitter. Op 23 maart 2016 heeft SP-fractie in een openbaar debat over de lokale democratie vijf voorstellen aangedragen. Wij deden toen voorstellen om Stadgers beter te betrekken en meer zeggenschap over hun buurten te geven. Zo hebben we eerder gepleit voor een taalbrigade. Er werd toen toegezegd dat dit voorstel zou worden meegenomen. Zou het college aan ons kunnen aangeven wat er met dit voorstel gedaan is? Als de kloof tussen Stadgers en bestuur namelijk verkleind moet worden, dan doet taal ertoe. Wanneer u Stadgers vraagt om tijdens een Open Raad ‘een pitch’ te komen geven, spreekt dit bepaalde mensen aan en weerhoudt het juist anderen om te komen. Het mag dan ook geen verrassing zijn dat alle aanwezigen die tijdens de Open Raad een pitch kwamen geven, een Twitter- en een LinkedIn-account hadden. Met normale taal zonder hashtags, Engelse powerterminologie en vakjargon maken wij het mensen in ieder geval niet gemakkelijker om zich tegen de besluitvorming aan te bemoeien en daar deel van uit te maken.

Wij pleiten er met andere partijen voor om bewoners meer zeggenschap te geven in de WIJ-teams. Daarbij wil de SP-fractie het opbouwwerk ook nog versterken. Opbouwwerkers kunnen bewoners helpen zichzelf en hun buurtgenoten te organiseren, om zo initiatieven tot stand te brengen of elkaar op voorgenomen beslissingen in de buurt te wijzen.

Dan, ten aanzien van de vijf experimenten kan mijn fractie vrij helder zijn. De discussie over vier van de vijf experimenten hoeft wat ons betreft niet gevoerd te worden. Deze zijn namelijk al grotendeels in uitvoering en wat de SP betreft akkoord. Over één experiment moeten we nog wel een beslissing nemen: de coöperatieve wijkraad. Een wijkraad die wordt gevormd door middel van loting. Een loting van elf wijkbewoners en zes raadsleden. Wel vaker krijgen we te horen van politici en opiniemakers dat institutionele veranderingen als lapmiddel kunnen fungeren tegen de vermeende crisis van de democratie. Ook de vermeende oplossing van loting getuigt van dit democratische wensdenken. Het zal niet leiden tot een betere afspiegeling van de bevolking maar versterkt eerder de positie van de deelnemende, hoogopgeleide middenklasse, die nu de politiek ook al domineert. Misschien zoals mevrouw Bloemhoff het verwoordde, de participatie-elite. Daarbij sluit het ook nog eens grote groepen mensen uit die niet uitgeloot worden. De rol van de raadsleden, die als volksvertegenwoordiger in de gemeenteraad namens een partij met een programma zijn verkozen en in diezelfde wijkraad een stem hebben, vinden wij ongelukkig en onwerkbaar.

Het uitkeren van een vergoeding voor wijkraadsleden is wat ons betreft een perverse prikkel. Het ondermijnt de kracht van de intrinsieke motivatie om zich in te zetten voor een belang van de straat en de buurt. Het is ook typisch dat er vanuit deze raad een dergelijk experiment bedacht is. Dit experiment komt niet direct van buurt -en wijkbewoners zelf. Het lijkt er dan ook op dat het experiment zelf belangrijker is geworden dan daadwerkelijk te luisteren en de bewoners in de Oosterparkwijk beter te betrekken.

De VOORZITTER: De heer Sijbolts.

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Ja, de heer Dijk van de SP noemt het een perverse prikkel, maar u zou het toch ook een stimulering kunnen noemen, dat bewoners die zich nog meer gaan inzetten voor hun wijk en daar een financiële compensatie voor krijgen? Waarschijnlijk zullen ze heel veel voorstellen krijgen en daar veel tijd aan kwijt zijn. Vindt u het dan juist niet een toevoeging?

De heer DIJK (SP): Nee, daarom noemde ik bewust de term ‘intrinsieke motivatie’. De financiële prikkel haalt juist de intrinsieke motivatie bij mensen vandaan als zij zien dat anderen betaald krijgen, omdat ze zien dat zij in een coöperatieve wijkraad een rol spelen. Bij anderen haalt het misschien de prikkel weg. “Ja, hij krijgt er betaald voor, terwijl ik hier loop te zwoegen in de wijk voor mijn buurman of mijn buurvrouw”, noem maar op. Nee, dat vinden wij een heel ongelukkige en we willen ook liever dat mensen zich belangeloos inzetten voor hun wijk en buurt in plaats van hun daarbij een financiële prikkel te geven.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, over die financiële prikkel gesproken: er is één experiment waarbij dit aan de orde is en dat is bij de coöperatieve wijkraad. Het zou misschien ook wel eens zo kunnen zijn dat het ontbreken van een vergoeding de financiële prikkel is om niet mee te doen. Dus misschien is het wel interessant om in een van die experimenten dit in ieder geval wel mee te nemen, zodat dit ook meegenomen kan worden in de uitkomsten van de experimenten, als het gaat om de legitimatie en hoe de betrokkenheid is en hoe welwillend mensen ertegenover staan om mee te doen in zo een coöperatieve wijkraad.

De heer DIJK (SP): En uw vraag is?

De heer LUHOFF (D66): Of u daar niet eens naar wilt kijken. U stelt namelijk dat het wat doet met intrinsieke motivatie, het kan interessant zijn dit dan ook eens mee te nemen in het experiment.

De heer DIJK (SP): Volgens mij heb ik net helder uiteengezet waarom wij geen voorstander zijn. Daar heb ik argumenten voor genoemd. Wij vinden zo’n financiële prikkel onwenselijk. Je zou het wel bijvoorbeeld voor mensen mogelijk kunnen maken om meer geld in de wijken zelf te steken, in plaats van dat geld uit te geven aan mensen, om ze een financiële prikkel te geven om ze deel te laten nemen aan een wijkraad. Ik vind het ongelukkig, ik vind het ook een onnodige. Ik zie heel veel mensen in de stad die zich graag willen inzetten en die financiële prikkel haalt wat ons betreft, ik kan het wel herhalen, de intrinsieke motivatie bij de mensen weg. Ik hoef dat niet te experimenteren.

De VOORZITTER: De heer Banach.

De heer BANACH (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Dijk net zeggen dat het onnodig is. Nou hamerde ik net al beetje op de legitimiteit. Bent u het er wel mee eens dat zo’n financiële prikkel, zo’n vergoeding er in ieder geval wel voor kan zorgen dat mensen eerder geneigd zijn om ja te zeggen en dat daardoor de legitimiteit van zo’n experiment wel vergroot wordt? Dat vinden wij bijvoorbeeld wel.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, ik wil het niet in het negatieve trekken maar de keerzijde hiervan is dat het mensen aantrekt om de financiële reden en niet om het belang van buurt of wijk. Dat ze daarom in de wijkraad plaatsnemen. Dus nee, dat geldt daar niet voor.

De VOORZITTER: Ik heb de indruk dat rondom dit thema de argumenten zijn uitgewisseld. Is er nog iets nieuws toe te voegen aan deze discussie op dit moment? Mevrouw Jongman heeft nog iets nieuws.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Nou, iets nieuws? Als je uitgeloot wordt, weet je van tevoren niet dat je er geld voor krijgt. Wat vindt u daar dan van?

De heer DIJK (SP): Dat kan een reden zijn om niet te komen.

De VOORZITTER: Oké, dit was het laatste punt over dit punt.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, tot slot: In het Dagblad van het Noorden stelt wijkwethouder Van der Schaaf openlijk de vraag waar deze coöperatieve wijkraad over zou moeten gaan en beslissen. Wat ons betreft voeren wij dit experiment met loting helemaal niet uit. Maar om toch duidelijkheid te geven op de vraag waar wijkraden en buurtbewoners zeggenschap over zouden moeten krijgen, dienen wij een motie in, of een amendement. Ik moet even kijken wat erboven staat.

De VOORZITTER: Kom eerst maar met de tekst.

De heer DIJK (SP): Het is een amendement.

De VOORZITTER: Oké, twee amendementen.

Amendement 4: Taken en bevoegdheden wijkraad (SP)

De raad van de gemeente Groningen in vergadering bijeen op 25 januari 2017 besprekende het voorstel inzake Experimenten in het gebiedsgericht werken,

constaterende dat:

- voor de oude wijken als experiment de instelling van een coöperatieve wijkraad wordt voorgenomen;
- wethouder Van der Schaaf in het Dagblad van het Noorden van 24 januari 2017 aangeeft dat het nog zoeken is naar de thema's die onder de bevoegdheden van de coöperatieve wijkraad vallen;

van oordeel zijnde dat:

- er vooraf een helder kader moet worden meegegeven t.a.v. de taken en bevoegdheden van een coöperatieve wijkraad;
- dit kader ervoor moet zorgen dat verwachtingen over en onduidelijkheden t.a.v. de taken en bevoegdheden niet tot teleurstellingen leiden;

besluit aan het voorgestelde raadsbesluit het volgende besluitpunt toe te voegen:

- "2. Aan de coöperatieve wijkraad het volgende kader m.b.t. taken en bevoegdheden mee te geven:

Stedelijk	Wijken
Zorg (recht)	Welzijn (preventie en sociale samenhang)
Werk- en inkomen (recht)	Participatie (inzet)
Volkshuisvesting (betaalbaarheid en beschikbaarheid)	Bestemmingsplannen (zeggenschap)
Openbare veiligheid	Grijs (fysieke openbare ruimte)
Afval	Groenbeheer en onderhoud
Sport, cultuur en onderwijs (stedelijke dekking)	Sport, cultuur en onderwijs (zeggenschap over invulling)

en gaat over tot de orde van de dag.

Amendement 5: Geen perverse prikkel (SP)

De raad van de gemeente Groningen in vergadering bijeen op 25 januari 2017, besprekende het voorstel inzake Experimenten in het gebiedsgericht werken,

constaterende dat:

- voor de oude wijken als experiment de instelling van een coöperatieve wijkraad wordt voorgenomen, waarvoor (onder meer) elf gelote wijkbewoners in wisselende samenstelling worden uitgenodigd;
- het de bedoeling is dat de wijkraadsleden die als bewoners geloot zijn een vergoeding ontvangen, naar rato van de te besteden tijd, die vergelijkbaar is met de raadsvergoeding;

overwegende dat:

- het verstrekken van vergoedingen aan wijkraadsleden als perverse financiële prikkel kan gaan functioneren;

van oordeel zijnde dat:

- deze financiële vergoeding de intrinsieke motivatie om zich in te zetten voor het belang van de straat en de buurt in gevaar brengt;

besluit het voorgestelde raadsbesluit als volgt te wijzigen:

- “In te stemmen met de opzet (doelen, acties en evaluatie) van de vijf experimenten gebiedsgericht werken, met dien verstande dat de wijkraadsleden die als bewoners geloot zijn, geen vergoeding dienen te ontvangen”;

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Ik ga naar de volgende spreker. Wie meldt zich daarvoor aan? De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen toch nog even een reactie op de eerste termijn, maar ik zal het niet te lang houden. Knap dat de burgemeester op basis van zo'n divers beeld toch nog iets van een verbindende samenvatting heeft weten te maken, in ieder geval op hoofdlijnen een beeld heeft kunnen schetsen van het debat hier.

Even ingaand op de punten die de SP en de PvdA aangaven; mijn betoog was vooral gericht op de democratie en de participatie daarin maar ik zie natuurlijk ook wat de redenen zijn waarom sommige mensen niet of minder willen participeren, namelijk de tweedeling in de samenleving. Daarvoor is spreiding van macht, kennis en inkomen wel belangrijk.

Het valt me ook op dat hier en daar democratie wordt gereduceerd tot het stemmen en wat de raad doet. Ik heb geprobeerd in mijn eerste termijn neer te zetten dat het ook gaat over wat de gemeentelijke organisatie doet en wat er onder de legitimiteit van de gemeenteraad gebeurt.

Tot slot verbaast me wel het conservatisme van Student en Stad. Ik zou het bijna negentiende-eeuws, Thorbeckiaans fundamentalisme willen noemen maar zover ga ik niet. Maar het valt me wel op hoe conservatief een partij die zegt op te komen voor een bepaald deelbelang, namelijk jongeren, is en hoe mondjesmaat het experiment wordt ontvangen.

De VOORZITTER: Weet u, ik vind zelf dat iemand best ruimte mag nemen om even in een paar zinnen duidelijk te maken wat het eerste deel van het debat bij hem of haar teweeg heeft gebracht. Maar als u er een scherp politiek debat van gaat maken, wil ik u erop wijzen dat dit over een ander onderwerp gaat, nu.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Het verbaast mij wel want volgens mij hebben we in het presidium afgesproken dat ook ingaan op de eerste termijn een onderdeel kon zijn van de tweede termijn. En nu ben ik al klaar met het ingaan op de eerste termijn. Maar ik zie dat er nog een interruptie is.

De VOORZITTER: Ja uiteraard, de heer Banach.

De heer BANACH (Student en Stad): Ja, dat kunt u natuurlijk verwachten. Ik verbaas mij echt een beetje. Ik weet niet of u ook mijn tweede termijn hebt gehoord, waarin ik zeg: prima dat we gaan experimenteren, er zijn voor ons alleen een paar waarden belangrijk. En nu komt u met zo'n heel kromme analyse. Dat verbaast mij echt. Ik weet niet waar u uw vingers heeft gehad, waarschijnlijk in uw oren.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Nou ja, ik heb precies gehoord wat Student en Stad zei en dat was: “Liever niet” en “misschien dan maar één experiment en daar hebben we ook nog allerlei eisen bij” en “we zijn er niet zo blij mee”. Ik vat het even kort samen.

De VOORZITTER: De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Ja voorzitter, ik ga toch de heer Banach van Student en Stad even een beetje bijvallen. Ja, in zijn woordvoering had hij het over doelgroepen en daarmee doelde hij waarschijnlijk op de studenten. Maar aan de andere kant moet mij ook iets van het hart waar ik een beetje moe van word. Als er experimenten worden bedacht, moeten we het er allemaal per se mee eens zijn, anders worden we voor conservatief uitgemaakt. Ik ga daar de keerzijde van weergeven. Er zijn eigenlijk maar twee partijen in deze gemeenteraad, dat zijn D66 en GroenLinks, die van het begin af aan hebben zitten hameren op loting, een systeem van loting waarbij andere partijen veel bedenkingen hadden. Het wordt er constant

doorgedrukt. Op die manier wil ik echt de heer Banach even bijvallen. Dat mensen wegzetten als conservatief als zij tegen vormen van loting zijn, vind ik zeer onterecht.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Het is opvallend dat de heer Dijk nu zo aanslaat, terwijl hij zelf ook van mening is dat ook hij die in een minderheid discussieert, ook het recht heeft om zijn stelling te geven. Die ruimte krijgt hij ook. Dan is dit toch wel een heel vreemde aanval.

Ik ga verder. Ik merk dat de discussie zich toespitst op de gelote raadsleden in de coöperatieve wijkraad. Ik zou het jammer vinden als dat gedeelte eruit zou gaan. De kern van de gedachte van die coöperatieve wijkraad is juist die verbinding tussen de representatieve democratie en de participatieve democratie. Maar we zullen zien waar die discussie straks eindigt. Dat is een democratisch proces en dat is erg goed. Tot slot zou ik willen afsluiten met een citaat uit de Internationale, namelijk de vijfde regel: "Sterft gij oude vormen en gedachten." Ik dacht dat het misschien in dezen wel een mooie afsluiter was. Dank u wel.

De VOORZITTER: Wie mag ik het woord geven aan? De heer Honkoop.

De heer HONKOOP (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ben nog even aan het bijkomen van de Internationale van onze vrienden op links. Ik denk dat er een aantal PSP'ers is dat toch een beetje verbaasd opkijkt.

De VOORZITTER: Het wordt tijd voor een liberaal geluid, dacht u.

De heer HONKOOP (VVD): Ja, zeker. Om met Thorbecke te spreken ... Nee, helaas. Maar 'Thorbeckiaans fundamentalisme', daar wil ik dan nog wel iets over kwijt. Een goed historicus en een goed democraat weet dat Thorbecke ons een heel degelijke basis heeft gegeven, waar wij tot op de dag van vandaag veel plezier van hebben. Dus ik hoop dat dit gevoel gedeeld wordt.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Dan kan ik de VVD geruststellen. Natuurlijk, zonder twijfel. Maar daar waar het doordrijft in fundamentalisme is er misschien een probleem.

De heer HONKOOP (VVD): Maar los daarvan: voor ons ligt een vijftal experimenten. Vier van de vijf experimenten lopen al en hierbij is de rol van de raad bijzonder duidelijk. Iedereen lijkt hier ook wel achter te staan. Kaders stellen, tussentijds erbij betrokken worden en achteraf controleren of het proces goed verloopt, of doelen gehaald worden en wat het wijkoverstijgend betekent voor de stad. Er wordt samenwerking tussen wijkbewoners, ambtenaren en ondernemers nagestreefd, er wordt ambtelijke flexibiliteit gevraagd, allemaal heel goed. Bewoners daarbij gemeentelijke taken in eigen beheer laten uitvoeren als zij dit beter kunnen met het uitdagingrecht, ook hartstikke goed. Duim omhoog dus voor herontwikkeling A-kwartier, wijkbedrijf Selwerd, Golvend Lewenborg en buurtsamenwerking De Wijert wat betreft deze zaken.

En wat betekent het dan, wat wij zo voorstaan: toetsen op het proces? Hier hebben wij al het een en ander over gezegd. Hoe wordt de verdere wijk betrokken? Hoe wordt er gecommuniceerd? Hoe wordt er geluisterd? Hoe zetten we in op besluitvorming door een representatief deel van de stad, waarin bijvoorbeeld ook werkenden en gezinnen volwaardig worden meegenomen? Wie legt hoe verantwoording af voor de genomen besluiten? Laten we met dat voor ogen meer specifiek kijken naar de coöperatieve wijkraad. De VVD dient met de PvdA een tweetal amendementen in. Net als de PvdA hebben wij serieuze bedenkingen bij de loting van de raadsleden en bij de positie die raadsleden innemen als deelnemer aan een wijkraad. Waarom geen loting van raadsleden? Dit kan leiden tot een weinig representatieve vertegenwoordiging van de raad in de coöperatieve wijkraad. En waarom niet een dubbel lidmaatschap? Meerdere redenen. Raadsleden gaan hun eigen werk controleren, waarbij vooralsnog onduidelijk is hoe dit op te lossen. Dat is een punt van zorg. Ook als veelal uit kan worden gegaan van een marginale toetsing, kunnen punten van discussie tussen wijkraad en raad niet worden uitgesloten bij voorbaat. En wat is dan de positie van het dubbel lid?

Een andere zorg die bij ons leeft is dat de zes raadsleden ...

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Dan ook de vraag aan de heer Honkoop hoe de VVD aankijkt tegen het lidmaatschap van een aantal raadsleden in het Meerschap Paterswolde, bij Rengers en andere gremia.

De heer HONKOOP (VVD): Als oud-lid van twee gemeenschappelijke regelingen die er inmiddels niet meer zijn, zie ik in elk geval dat het afneemt, dat we dit doen. Volgens mij kan het soms best ingewikkeld zijn. Ik zie wel dat het ingewikkeld kan zijn en ik hoop D66 met ons.

Een andere zorg die bij ons ook leeft is dat de zes raadsleden te veel een stempel gaan zetten op het werk van de raad als geheel en daarmee eigenlijk ook de ideeën van de elf wijkraadsleden uit de wijk. Waar adviserende raadsleden veel kunnen toevoegen, zou het zonde zijn als het geluid van elf wijkraadsleden wordt overstemd door zes raadsleden. Dialoog en wijkgesprek bieden een duidelijk terughoudender rol. Dus zijn wij daarom voor het andere amendement, dat wij indienen.

Dan ten slotte: is het erg dat de raad hierover verschillende geluiden laat horen en dat wij niet eensgezind hier gelijk inspringen? Ik denk dat het goed is dat de verschillen in de samenleving en in de stad ook in deze raad tot uiting komen. Ik denk dat we elkaar niet van fundamentalisme enerzijds of anderzijds hoeven te betichten. Er wordt verschillend gedacht en dus maken we verschillende keuzes, maar wel met een open vizier. Wij staan wel open, in ieder geval als VVD, voor enige experimenten, maar met kanttekeningen.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Als u mij toestaat wil ik het toch nog even over die eerste termijn hebben. Heel kort. De heer Kelder stelde voor om dit debat op Facebook te gaan uitzenden. Ik denk dat dit wel het einde van Facebook zou betekenen als wij dat op dit moment zouden gaan doen. Dat heb ik trouwens gestolen van mijn buurman van de VVD.

Gelijk naar die gelote wijkcoöperatie. We zien die dingen die de VVD noemt en die de PvdA noemt ook. Aan de andere kant heb ik hier het coalitieakkoord voor me liggen waarin een zinnetje staat dat de coalitie voor een dienstbare overheid is, die ervan doordrongen is dat de mensen de stad maken en dat ze invloed en betrokkenheid willen vergroten en ruimte geven en ruimte laten voor initiatieven uit de samenleving. Nou, dat vind ik eigenlijk een zin die hier op deze experimenten heel mooi zou passen, met de kanttekening dat dit niet allemaal uit de samenleving komt. Dat is ook zo. Aan de andere kant hebben we insprekers gehoord die het wel mooie initiatieven vonden. Het enige probleem dat mijn fractie dan nog heeft, is het loten van de raadsleden aan sich. Daar heb ik een amendement voor dus dat zal ik straks komen brengen, waarin wij wel raadsleden in het bestuur houden, dus wel die koppeling houden met die elf mensen, omdat wij denken dat er toch een meerwaarde aan zit en dat wij vinden dat we het experiment maar moeten aangaan. En als het dan misgaat, dan zijn we er zelf bij maar dan hebben we het in ieder geval geprobeerd. Dus dat kom ik nu even indienen.

Amendement 5: Afgevaardigde raadsleden (CDA)

De raad van de gemeente Groningen in vergadering bijeen op 25 januari 2017 besprekend het voorstel inzake Experimenteren in het gebiedsgericht werken,

besluit het voorgestelde raadsbesluit als volgt te wijzigen:

- “In te stemmen met de opzet (doelen, acties en evaluatie) van de vijf experimenten gebiedsgericht werken, met dien verstande dat de coöperatieve wijkraad in de oude wijken zou moeten bestaan uit elf gelote wijkbewoners en een afvaardiging van zes raadsleden”;

en gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Aangezien er verschillende amendementen zijn ingediend over precies hetzelfde onderwerp, ga ik u zo meteen even zeggen in welke volgorde ze in stemming worden gebracht. Daar moet ik nog even naar kijken. Wie mag ik het woord geven? Gaat uw gang, mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Ja, wat betreft de experimenten doen we het wat ons betreft niet om het experiment zelf maar doen we het meer om te kijken wat er allemaal kan om meer Stadgers bij het wel en wee van hun wijk te betrekken. Daarom is het van belang dat er in het stuk een heel aantal vragen staat als: Zijn er meer bewoners actief dan eerder? Zijn er andere bewoners actief? Bijvoorbeeld met loting kan het heel interessant zijn of de heer X van driehoog achter ook eens een keer mee gaat doen. Gaat er een andere dynamiek in wijken ontstaan? Zo kan ik het hele rijtje citeren. Het is voor ons essentieel om in ieder geval het experiment in te gaan en niet zomaar ‘leuk, we gaan iets doen’, maar ‘leuk, we willen iets veranderen’. En als je dan kijkt naar de experimenten die voorliggen: het A-kwartier loopt al en wat ons betreft loopt dat gewoon lekker door. Daar zijn mensen ook

enthousiast. Wijkbedrijf Selwerd, daar horen we alleen maar positieve berichten over en wat ons betreft loopt dit ook gewoon door, net als Golvend Lewenborg. De buurtsamenwerking De Wijert, Helpman, dat is een nieuw experiment maar ook daar zien wij het positief tegemoet.

En dan blijft een beetje de discussie over de coöperatieve wijkraad. Daar hebben wij natuurlijk best over nagedacht als fractie. We hebben eigenlijk bedacht dat we als raad tegen de stad zeggen: “De speeltuin is geopend, gaat u maar spelen.” Dan kunnen we niet bij voorbaat gaan zeggen: “Maar je mag niet op dat ene speeltoestel want dat is niet goed voor u.” Het is raar om dan van tevoren een speeltoestel uit te sluiten en dat is een beetje aan de hand met de coöperatieve wijkraad. Er loopt nu een aantal amendementen over wel of niet loten of wel of niet op wat voor manier dan ook. Die gaan wij zeker nog even goed bekijken. Wat wij fijn vinden is dat er in ieder geval in de wijk geloot wordt om mensen in de volle breedte mee te nemen in het proces van de wijk. Daar laat ik het bij en de rest ziet u bij de amendementen en de stemming.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Kelder.

De heer KELDER (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ik houd het een beetje kort. Gebiedsgericht werken, daar hebben wij weinig op aan te merken. Het raadsvoorstel met de experimenten lijkt ons ook prima. Het voorstel over de coöperatieve wijkraad is in de lijn zoals wij hebben aangegeven in de commissie, namelijk deelname door loting, zodat ook minder mondige mensen aan bod kunnen komen. Wel vinden wij dat raadsleden niet geloot moeten worden maar dat dit afgevaardigden van partijen moeten zijn of eigenlijk van de raad moeten zijn. Ook denken we dat een wijkraad dan zelf moet kunnen beslissen over het aantal bevoegdheden of advies moet kunnen geven, binnen de kaders die de gemeenteraad opstelt. Over de verschillende experimenten wil ik nog even aangeven dat wij bij het A-kwartierexperiment vinden dat bewoners niet de overhand moeten krijgen als het gaat over het bespreken van de overlastsituatie, aangezien het probleem nu gebiedsoverstijgend is geworden. Dat is de enige kritische noot die ik heb. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik begon de eerste termijn al te zeggen dat ik dit altijd een lastig debat vind, tenminste dit onderwerp, om een debat met elkaar over te voeren. Ik merk eigenlijk ook gedurende deze avond dat dit weer het geval is. Hoewel wij dit als raad en raadsleden allemaal een thema vinden en dit een onderwerp is waar wij wat mee moeten, vinden we het toch heel moeilijk om elkaar op te zoeken en vaak proberen we vooral het verschil aan te duiden. Aan de ene kant is dat voor een debat heel erg goed maar ik denk dat het voor een thema als dit juist heel belangrijk is om elkaar een beetje op te zoeken.

Voorzitter, dan over de vijf experimenten die nu voorliggen. Het zal u vast niet verbazen dat mijn fractie ontzettend enthousiast is over deze vijf experimenten. Natuurlijk, het A-kwartier is een project dat al loopt en wat minder ver gaat. Dat neemt niet weg dat als je deze vijf experimenten naast elkaar legt, het onderzoek, goed begeleidt, tussentijds maar zeker na die tijd ook goed evalueert, wij hopen wel degelijk in staat zullen zijn om een aantal uitspraken te doen over hoe we verder kunnen gaan met het wijkgericht werken en het delegeren van bevoegdheden en het delegeren van budgetten richting de wijkorganisaties. Voorzitter, wij kijken er in ieder geval naar uit om dat in de komende twee jaar te gaan doen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ja, ik had u gezien, mevrouw Woldhuis. Ik kijk nog even verder rond maar volgens mij bent u de laatste hier vanavond.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, en dat is uw schuld, voorzitter. Nu ga ik u toch een compliment geven want het is mooi om te horen, in uw samenvatting, dat wij bijna allemaal de collectieve verantwoordelijkheid voelen. En mooi dat de voorzitter in zijn samenvatting ook vooral de verbinding zoekt.

Burgertoppen, buurtbegrotingen, doe-democratie, interactief bestuur, lokale referenda, buurt-apps, begin-inspraak in plaats van inspraak achteraf, ze moeten het bestuur dichterbij de bevolking brengen. In een gemeente word je immers als eerste geconfronteerd met de maatschappelijke veranderingen. Daar wordt ook als eerste een oplossing verzonnen. Maar wat zijn de successen van de lokale directe democratie? Dat moet nog grotendeels blijken. Wel hebben we gezien dat burgers vaak zelf met goede oplossingen komen. Helaas, soms sneuvelen die ook, zoals bij de fietspaden van Selwerd, wat ik echt oprecht heel jammer vind. Wel zien we bij de veranderlabs een aantal successen zoals het A-kwartier, waar ik ook in het echt

heb ervaren en niet alleen van papier heb kunnen lezen dat het nieuwe werk een succes was. Daarbij kan ik beamen, zoals de inspreker, de heer Den Boer zei, dat de houding van de ambtenaren positief aan het veranderen is maar dat onze inspanning wel iets meer mag zijn. Ik, samen met Fleur Woudstra was toen de enige die mee was naar Deventer, om samen met de buurtbewoners te kijken naar een wijk die als voorbeeld diende voor het nieuwe A-kwartier.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): De heer Ubbens was er ook.

De VOORZITTER: Gaat u verder, mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nou ja, 3 van de 39 is nog vrij weinig en dat is een gemiste kans. Je zou kunnen zeggen dat wij ons inderdaad soms extra mogen inspannen om meer bij het gebiedsgericht werken betrokken te zijn. Ik denk juist omdat Ten Boer en wellicht ook nog Haren zich straks bij de nieuwe gemeente voegen, gebiedsgericht werken nog meer een gezicht krijgt.

De VOORZITTER: Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Voorzitter, even van de orde. Als we elkaar allemaal de maat gaan nemen waar we wel of niet zijn, dan krijgen wij hier heel rare besprekingen. Ik ga altijd uit van de mensen die er wel zijn en niet van de mensen die er niet zijn. En geen oordeel daarover.

De VOORZITTER: Waarvan akte. Mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Nou, dat is uw mening. Heel goed. Het dorpskarakter moet tenslotte behouden blijven en daarom vinden wij een coöperatieve wijkraad een heel goed initiatief. Daarin worden raadsleden en burgers gedwongen om op eenzelfde niveau te spreken over invloed, keuzes en democratie. Het zorgt ervoor dat er meer kennis komt over de democratie en hoe moeilijk en ingewikkeld democratie soms is. Daarom vinden wij dat een vergoeding helemaal niet gek is. Een waardering die meer is dan alleen maar een dankjewel en een applaus kan er juist voor zorgen dat de mensen die wij normaal niet zien, dan juist wel verschijnen. En vooral de SP zou dat moeten aanspreken.

De VOORZITTER: Dit waren de beraadslagingen van de raad in de eerste termijn. We gaan nu naar het college. Vertel?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Voorzitter, ik zou even een aanpassing willen doen op amendement 2. Ik zie dat door de haast het derde oordeel is blijven staan; ik wil dit graag schrappen.

De VOORZITTER: En het derde oordeel, daar staan twee punten 3 in.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Nee, van het oordeel!

De VOORZITTER: “dat het beter is dat”?

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Ja.

De VOORZITTER: Die gaat eruit? Oké. Hebt u daar allemaal kennis van genomen? Dan is het er bij dezen uit en dan krijgt nu de wethouder het woord.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ja, dank u wel, voorzitter en dank u wel ook raad, op dit late uur in ons prachtige stadhuis, waar onze toekomstige gemeentegenoten uit Ten Boer ook naar ons luisteren. Een buitengewoon interessant debat over experimenten in het gebiedsgericht werken, nadat we ook een minstens zo interessant debat hebben gehad over de lokale democratie in de breedte.

Het lijkt me niet zinvol dat ik vanuit het college nog heel veel ga toevoegen aan de uitstekende samenvatting die uw voorzitter daar al over heeft gegeven, maar ik denk wel dat het goed is om namens het college en namens ons aller wijkwethouders nog even te reflecteren op uw opmerkingen over de verschillende experimenten, het waarom daarvan binnen het gebiedsgericht werken en daarna ook even in te gaan op die experimenten; er is er eigenlijk maar één waarover heel veel gesproken is: de coöperatieve wijkraad, hoe wij daar als college tegenaan kijken, waarbij ik vooraf wel wil aantekenen dat wij het hier

met name hebben over uw rol daarin. Juist dit experiment is een experiment waar de raad een heel actieve rol in zou kunnen spelen en ik hecht er ook aan dat het uiteindelijk uw raad zelf is die daar een keuze in moet maken en dat de initiatiefgroep, daar zitten ook weer deels de raadsleden in, daar vervolgens mee aan de slag gaat. Maar daar kom ik zo nog wel even op.

Even terughalend, even om het scherp te krijgen: dat gebiedsgericht werken, waarom doen we dat eigenlijk ook alweer? Ik denk dat dit terecht door een aantal mensen al gezegd is. Het is niet drie jaar geleden begonnen. Het begon al langer geleden maar we hebben in het afgelopen coalitieakkoord daar wel een duidelijke nieuwe stap in gezet met een aantal doelstellingen die deels nieuw waren maar deels ook voortborduurden op het verleden. Het gaat inderdaad, een aantal fracties heeft daar terecht op gewezen, niet alleen om een betere verbinding tussen overheid en burger. Het gaat ook over het stimuleren, het aanjagen, het met elkaar, met bewoners beter leggen van verbinding tussen de mensen in de wijk zelf. Dat kan inderdaad soms zijn tussen de actieve wijkbewoner en de minder actieve wijkbewoner, tussen de hogeropgeleide wijkbewoner en de lageropgeleide wijkbewoner en de bewoner in de ene straat versus de bewoner in de andere straat. Juist die verbinding in de samenleving zelf is altijd een belangrijke doelstelling geweest van het gebiedsgericht werken. Maar ook het verbeteren van de relatie tussen overheid, de politiek en ambtenarij en burgers. Hier is door een aantal insprekers denk ik heel interessante dingen over gezegd, ook in het verleden door uzelf. De een zegt: “Het gaat de goede kant op” en dat compliment neem ik namens onze organisatie zeker met graagte aan. Maar we weten ook allemaal met elkaar dat er nog heel veel te verbeteren valt en dat dit voor heel veel mensen die dagelijks met de overheid te maken hebben, misschien wel het allerbelangrijkste is in de relatie tussen overheid en burger. Gewoon het dagelijkse contact dat je hebt op het moment dat je een concrete vraag hebt, kan er iets aan die boom gedaan worden, kan er iets aan vuil op straat gedaan worden, dat de overheid daar adequaat op reageert. Dat is voor heel veel mensen het dagelijkse, directe contact met de overheid en ook daar gaat beter gebiedsgericht werken wel degelijk over. Maar het gaat ook, voor alle duidelijkheid en daar praten wij dan met name over, over hoe wij op zoek kunnen gaan naar gebiedsprogramma's die wij met elkaar maken, naar gebiedsagenda's die wij met elkaar maken. Hoe wij ook een agenda, een programma van die wijk zelf kunnen maken. Niet alleen maar van ambtenaren en politici die iets bedenken en dan aan een wijk vragen: “Vindt u het goed?” Nee, ook samen, van onderop, via de term co-creatie, die is ook al gevallen, tot elkaar komen en ook de zekerheid hebben dat het een agenda is en een plan is die breed in die wijk leven. U hebt zelf ook meerdere keren aangegeven en gevraagd: “Hoe ziet het college dat nou? Hoe moeten we dat nou op een goede manier doen? Op zodanige manier dat wij ook echt het gevoel hebben dat er inderdaad sprake is van een vorm van legitimiteit, om die term maar eens te gebruiken, en draagvlak?” We hebben ook met elkaar geconstateerd, ongeveer een jaar geleden, dat wij bereid zijn om daarin het experiment te zoeken. Het experiment in het gebiedsgericht werken, waarbij de betekenis wel degelijk groter kan zijn dan alleen het gebiedsgericht werken, laat ik dat vooropstellen. Maar daar heeft uw voorzitter net al een aantal verstandige dingen over gezegd.

Kijken wij verder dan de specifieke experimenten? Er werd al gezegd: “Is vijf niet wat veel?” En iemand anders zei: “Het zijn er maar vijf”. Nou, het zijn er zeker vijf en we hebben ze met opzet ook verdeeld over de verschillende stadsdelen, de verschillende wijkwethouders en ze zijn er ook in soorten en maten. Sommige experimenten zitten misschien wel heel dicht aan tegen dingen zoals we in het verleden ook deden, maar net een beetje anders. Sommige experimenten breken misschien wel heel radicaal met de manier waarop we het nu doen. Daar is bewust voor gekozen. Veel experimenten zijn ook niet tot stand gekomen alleen van bovenaf maar zijn ook wel degelijk tot stand gekomen in interactie met mensen in de wijk. Soms professionals, soms bewoners. We denken wel dat we hiermee een soort pallet hebben van experimenten waarmee we aan het eind ook kunnen zeggen: “Hier kunnen we wat van leren.” Het zijn dus nadrukkelijk experimenten en experimenten mogen ook schuren. Experimenten mogen ook vragen oproepen die we op voorhand niet direct kunnen beantwoorden. We moeten ook daarom, naar het oordeel van het college, op voorhand daar niet bang voor zijn. Ik merk ook aan uw raad eerlijk gezegd in ruime meerderheid dat die angst er ook niet is. Wat ik wel merk, ik denk dat we ons dat heel goed moeten realiseren – en nu kom ik op het punt van de coöperatieve wijkraad want daar is het natuurlijk het meeste over gegaan – is dat er door verschillende fracties een aantal heel terechte vragen gesteld is. Ook een aantal kritische vragen die met name gaan over: wat is nou onze positie als raad? De een zegt: “Eigenlijk is het niet zo bijzonder want je kunt het vergelijken met de situatie in bedrijvenpark Rengers waar we ook een afvaardiging hebben” en de ander zegt: “Nee dat dubbelmandaat kan schuren, dat kan vragen oproepen.” Ja, dat is natuurlijk wel een van de redenen dat wij dit ook doen, dat we ook op zoek zijn naar dit soort vragen. Ik zeg ook op voorhand: u gaat zo meteen op basis van ingediende amendementen uiteindelijk een besluit nemen, maar dat neemt niet weg dat, op het moment dat een amendement wordt afgewezen of aangenomen, de vragen en opmerkingen en de kritische noten daarmee niet weg zijn en

plotseling daarmee irrelevant zijn geworden. Bij de verdere uitwerking van in ieder geval dit experiment, en het staat in principe ook in de opzet, hoe de delegatie van de gemeenteraad ook vastgesteld is, zullen wij samen met de wijkraad, met de initiatiefgroep, al die vragen die hier terecht zijn opgeworpen van een antwoord moeten voorzien. Deels zullen wij het antwoord niet 100% weten, maar dat is ook een van de redenen waarom wij het experiment aangaan. Ik merkte dat er op een gegeven moment een beetje een discussie was tussen de heer Dijk en de heer Leemhuis over de vraag of er ook kritiek mogelijk is. Ja. Ik denk dat wij juist op zoek moeten naar kritiek. We moeten juist op zoek naar waar het wringt en daar ook met zijn allen open in staan.

Er is nog een paar andere opmerkingen gemaakt en vragen gesteld wat nou de risico's, met name bij die coöperatieve wijkraad zouden zijn. Het thema loting: loop je niet bij loting het risico op een wat eenzijdige samenstelling? Het klopt dat dit risico er is. De vraag is wel, die stel ik dan terug: die eenzijdige samenstelling kun je natuurlijk ook in andere vormen van participatie krijgen. Maar, voor alle duidelijkheid: juist bij de coöperatieve wijkraad heeft de initiatiefgroep bemerkt – en ik merk dat het in de wijk ook een van de redenen is waarom het in elk geval bij een deel enthousiasme oproept – dat je juist de ambitie hebt om via een loting nu juist wel die groep te bereiken die zich over het algemeen minder snel laat horen in allerlei participatieprocessen of in de democratie hier. Alleen, dat gaat niet vanzelf goed. Dus alle kritische opmerkingen die daarover gemaakt zijn, delen wij en zullen wij denk ik ook moeten uitwerken. Hoe gaan we dat dan doen? Nou, hij weet het nog niet maar ik kan mij voorstellen dat bij de mensen die wij uitloten via het systeem, de burgemeester bijvoorbeeld persoonlijk langskomt. Ik zei al: hij weet het nog niet. Het is een idee. Het kunnen ook andere mensen zijn dan de burgemeester hoor. Maar om aan te geven: “U bent uitgeloot en dat is heel bijzonder. Dat geeft u ook een verantwoordelijkheid.” En ook de risico's die er aan loting zitten: daarom is het ook een experiment. We gaan kijken hoe het werkt, namelijk dat mogelijk die elf wel een heel selectief beeld geven van wat er in de wijk leeft. Vandaar ook dat wij die brede raad eromheen hebben georganiseerd van vierhonderd mensen. Ja, ik hoop dat dit voor elkaar komt om vierhonderd mensen bij elkaar te krijgen. Het is ingewikkeld maar die ambitie is er wel. Ik ben het daarin met iedereen eens dat het van buitengewoon groot belang is dat wij in die kring eromheen ook bestaande bewonersorganisaties, bestaand actief kader nadrukkelijk betrekken. Dat hebben we ook in het traject tot nu toe gedaan maar het klopt wat de heer Sijbolts zei, er lag een vrij kritische brief van de bewonersorganisatie Oosterparkwijk. Nu moeten we wel zeggen dat we een aantal gesprekken hebben gehad en dat wij die scherpste die er in de brief zat, niet direct herkenden uit die gesprekken maar dat neemt niet weg dat er heel relevante vragen en opmerkingen in gedaan worden, die wij ook in het verdere traject, als u met het experiment instemt, moeten uitwerken. Even kijken. Dan zijn er nog een paar andere opmerkingen. Ja, het punt van de verhouding tussen representatieve democratie en dit model. Ik kom wat nadrukkelijker terug op hoe je tegen die amendementen aan zou kunnen kijken. Maar laat ik vooropstellen dat van iedereen die zegt dat dit vooral een aanvulling is op onze representatieve systeem, dit in ieder geval ook de opvatting is van het college. Het is een experiment. Er wordt niets afgeschaft, er wordt ook niets ter discussie gesteld of zwart gemaakt. We gaan kijken of deze manier van werken werkelijk een relevante aanvulling kan zijn op de representatieve democratie die we al hebben en ook een relevante aanvulling kan zijn op de wijze waarop wij onze participatie plaats laten vinden.

Voordat ik op de amendementen inga, nog een paar specifieke punten. Er is een vraag gesteld over het A-kwartier, ik dacht door mevrouw Bloemhoff. Of dit niet een beetje vastloopt. Ik neem aan dat uw opmerking niet zozeer slaat op het participatieproces zelf, want dat loopt nog steeds als een trein. De bewoners spreken ook al met de eigenaren. Maar ook het tempo in de bouwvergunningen zit er nu in. We hebben toevallig vanmorgen samen met collega Van Keulen een bespreking gehad en we verwachten daar toch op korte termijn wel resultaat.

Zal ik dan gaan naar de amendementen? Wat ik in het begin al zei namens het college: het is eigenlijk een beetje raar om als college te gaan adviseren over amendementen die van u komen en die ook primair over u gaan, namelijk over uw rol in het idee coöperatieve wijkraad. Maar het lijkt mij wel verstandig, omdat wij u natuurlijk ook een voorstel hebben voorgereken, om daar toch even op te reflecteren.

Om mee te beginnen het amendement 2, dat lijkt een beetje op het laatste amendement, dat ik nu niet voor mij heb, van het CDA. In essentie is dit eigenlijk hetzelfde met een belangrijk verschil: het amendement van het CDA, van de heer Bolle houdt die zes raadsleden in stand maar zegt: “We gaan niet loten” en het amendement van PvdA en VVD zegt: “We gaan ook niet loten maar ook het aantal laten wij nog even in het midden.”

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, daarnaast staat er ook een tweetal oordelen in het amendement, die ik wel relevant vind om uit te spreken als raad.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ja, dat klopt. Als het gaat om het uiteindelijke besluit zit er geen verschil in, maar in de motivatie zitten wel verschillen. Overigens lijken mij de oordelen zoals die hier nu staan, wat u er ook van vindt, wel in lijn met wat hier in het voorstel staat. Zeker als het derde oordeel eruit is. Maar goed.

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, dan heb ik nog een inhoudelijke vraag aan het college. Bijvoorbeeld het oordeel dat het niet verstandig is om de representatieve democratie te vermengen met het systeem van loting, dat is toch juist de kern van de coöperatieve wijkraad?

De heer DIJK (SP): Voorzitter, even een punt van de orde, hoor. Ik vind het allemaal leuk en aardig, maar gaat de heer Luhoff nou een stemadvies geven aan het college over hoe wij met amendementen moeten omgaan en wat erin staat?

De heer LUHOFF (D66): Nee, voorzitter, ik stel een vraag aan het college.

De VOORZITTER: Ja, ik vind dat de vraag gewoon gesteld kan worden.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ja, zo leest het college dit. Hier ligt een voorstel en dat is overeenstemmend, min of meer met dat van amendement 6. Daarin staat dat de representatieve afvaardiging van de gemeenteraad op de een of andere manier representatief tot stand zou moeten komen. Dat is aan uzelf. Niet meer via loting. En er staat dat je op het moment dat je dat systeem van loting combineert met de representatieve democratie, dus loot in de representatieve democratie, dit niet handig zou zijn. Zo hebben wij dat gelezen. Verder lijkt me dit vooral iets van de indieners. Wij hebben ons even geconcentreerd op de uitspraak. Nogmaals, het is aan uzelf. Wij hebben wel het idee dat als je dit zou aannemen, daarin verschil ik wellicht wat van mening met de heer Luhoff, maar als je puur kijkt naar wat er staat en wat de consequentie zou zijn, dit niet echt de kern van het experiment onderuithaalt. Het is van groot belang dat de gemeenteraad, want dat is wel de kern van het experiment, meedoet aan die coöperatieve wijkraad en de wijze waarop de gemeenteraad uw afvaardiging kiest, lijkt mij echt aan u. Op het moment dat u er als raad voor kiest, in meerderheid, om dat niet via loting te doen maar anderszins, vanwege het feit dat je toch met 11 van de 39 of 6 van de 39 een ander risico loopt dan bij een heel grote wijkbevolking, haalt dat wat ons betreft de essentie van het experiment niet onderuit.

De VOORZITTER: De heer Honkoop.

De heer HONKOOP (VVD): Even voor alle helderheid, het college zegt dus: “Wij zien uiteindelijk wat betreft het effect of uitkomsten of wat de beide amendementen uiteindelijk beogen, geen grote verschillen tussen de beide amendementen. Herhaal ik dat zo goed?”

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ja, maar dan hebt u het over de amendementen 2 en 6. Het enige verschil, als je letterlijk de tekst neemt, is dat het CDA zegt: “Het moeten er zes zijn die representatief worden gekozen” en dat in het amendement van u dat nog in het midden blijft. Maar ook dat is naar mijn idee de vraag, op het moment dat je ervoor kiest om raadsleden niet te loten, dat is eigenlijk de fundamentele keuze, hoe je dit dan gaat doen. Wat ons betreft is het geen wezenlijk verschil. Het is echt aan u zelf maar het haalt naar ons idee ...

De VOORZITTER: Misschien mag ik gelijk – want het is wel een relevant punt – even de wethouder onderbreken om aan te geven in welke volgorde wij nu zien dat de besluitvorming over de amendementen gaat plaatsvinden. Naar mijn idee werkt het zo dat amendement 6 het meest verstrekkend is. In amendement 6 wordt bepaald over de afvaardiging dat het er dan om zes gaat. Vervolgens hebben we daarnaast amendement 2, dat zegt dat het enige verschil representativiteit is. Dus dit amendement vult die afvaardiging van die zes verder in. En amendement 3 geeft aan wat ze mogen en wat ze niet mogen. Dat is naar ons idee de goede volgorde. Even los van de overwegingen voor het bepalen van de volgorde van de besluitvorming op het amendement is uitsluitend het dictum van belang. Zo kijken wij er nu tegenaan. Gaat uw gang.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ik wil nu graag overgaan op amendement 3. Oh, sorry.

De VOORZITTER: Dit is de volgorde zoals ik die nu zie.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Voorzitter, uw samenvatting klopt naar mijn mening niet maar de indieners kunnen daar meer duidelijkheid over geven. Maar amendement 6 noemt een getal van zes en amendement 2 noemt geen getal, qua raadsleden.

De VOORZITTER: Dat klopt. De wethouder vervolgt nu en dan gaan we het er straks nog even over hebben.

Wethouder VAN DER SCHAAF: Ik heb geen oordeel over de volgorde maar ik geef even aan dat in beide gevallen naar ons idee de keuze niet uitmaakt. Bij amendement 3 ligt dat wel anders. Hierin wordt aangegeven dat op het moment dat raadsleden zouden kunnen deelnemen aan een dialoog, dat op allerlei manieren zou kunnen maar ze moeten buiten de besluitvorming blijven. Daarmee wordt het experiment wel anders van karakter. Daarmee blijft het nog wel een experiment, ook nog steeds waardevol experiment. Laat ik vooropstellen, als uw raad voor deze variant zou kiezen, dan kan dat. Dan kunnen wij nog steeds een experimenteel karakter zien maar het verandert natuurlijk wel de positie van u als gemeenteraad. Twee dingen wil ik ter overweging aan u meegeven. Een ding eigenlijk. Wat u ook beslist, welke keuze u ook maakt, op wat voor wijze u aan dit experiment wenst deel te nemen, in alle gevallen zal ik bij de verdere uitwerking over de precieze positie van de raad, ook met die vraagtekens over een eventueel dubbelmandaat maar ook als het gaat om de positie van wijkbewoners, echt op basis van de groep zoals we die voorstellen, nader preciezer afspraken moeten maken. Op welke wijze u dit voorstel van coöperatieve wijkraden ook gaat ondersteunen, in alle gevallen zullen wij op dit thema echt nog even heel precies moeten doorakkeren hoe we dat formeel ook gaan regelen. Maar het is wel zo dat bij dit amendement u het experiment, naar het oordeel van het college wel wezenlijk verandert. Het is nog steeds een experiment maar met echt een wezenlijk ander karakter.

Datzelfde geldt eigenlijk ook voor het amendement van de SP, amendement 4, 'Taken en bevoegdheden van de wijkraad'. Eigenlijk is het een heel goed amendement in de zin dat hier precies staat wat naar mijn idee wel door de wijkraad straks in samenspraak met u moet worden bepaald: wat is het kader waarbinnen de wijkraad opereert? Dus in die zin stelt het precies de goede vragen die gesteld moeten worden. Het advies van het college aan u is om dat niet nu even vast te stellen maar dit als opdracht mee te geven aan een groep om dit bij de start van de coöperatieve wijkraad uitgewerkt te hebben.

Dan hebben we nog amendement 5. Hier kun je heel verschillend tegenaan kijken maar het college is echt van mening, en ik heb ook gehoord dat, wil je de ambitie hebben om ook mensen met een vrij grote afstand tot bestuur mee te laten doen aan zo'n wijkraad, zo'n vergoeding die bovendien vergelijkbaar is met wat de raadsleden krijgen, echt kan helpen. Ja, u kunt het een perverse prikkel noemen maar naar ons idee is het juist een oprechte en eerlijke beloning die drempels kan wegnemen. Dus in die zin volgen we geheel de woordvoering van de PvdA op dit punt en is ons advies om die motie niet aan te nemen.

Tot slot: wat u ook besluit, wij hopen uiteraard dat u het experiment zoveel mogelijk intact laat als bedacht is maar alle opmerkingen die gemaakt zijn, zijn waardevol en zullen wij betrekken en zullen wij ook met een groep verder uitwerken. Laten we in ieder geval samen de uitdaging aangaan. We zetten hiermee een belangrijke stap, gericht op participatie, gericht op verbinding. Het klopt inderdaad dat er ook in de wijken vragen zijn maar ook veel draagvlak en het zou mooi zijn als wij met elkaar deze uitdaging aankunnen en er echt wat moois van kunnen maken voor onze Oosterparkwijk.

De VOORZITTER: Ik dank u. Mijn voorstel is om niet nog naar een tweede termijn te gaan. Is er naar aanleiding van de termijn van het college nog behoefte om de ingediende amendementen te wijzigen, iets anders te doen? Mijnheer Banach?

De heer BANACH (Student en Stad): Een korte schorsing zou nog wel even fijn zijn. Vijf minuutjes.

De VOORZITTER: Kunnen we die beperken? Ik vind vijf minuten al heel lang, gezien het tijdstip.

De heer BANACH (Student en Stad): Dan gaan wij het in drie minuten proberen.

De VOORZITTER: Ja, ik denk dat wij drie minuten moeten schorsen.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Ik steun ook wel vijf minuten.

De VOORZITTER: En dan bepalen we daarna met elkaar nog even de volgorde van besluitvorming van de amendementen. Ja? Oké, een korte schorsing.

(Schorsing 23.12 uur – 23.28 uur)

De VOORZITTER: De vergadering is heropend. Het woord is aan mevrouw Bloemhoff. Dames en heren, even geduld. Order, order.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Voorzitter, we willen amendement 2 aanpassen, in die zin dat het besluitpunt ter zake doend is en de overwegingen, die hebben we al genoeg toegelicht. Die hoeven niet in het amendement zelf te staan. Die kunnen dus gewoon allemaal geschrapt worden. Het gaat ons om het besluitpunt dat er elf gelote wijkbewoners zijn en een representatieve afvaardiging van de gemeenteraad waarbij we het gewoon met de gemeenteraad kunnen hebben over hoeveel het er dan zijn, vijf, zes, zeven, daar kunnen we het in de uitwerking in overleg met de wijkraad over hebben.

De VOORZITTER: En worden er nog amendementen geschrapt?

De heer LUHOFF (D66): Voorzitter, mag ik nog een vraag hierover stellen? Wat deze wijziging betekent voor de constatering en de oordelen, die ook in het amendement staan.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Ik zeg dat die dus allemaal geschrapt worden.

De VOORZITTER: Maar het dictum blijft overeind. De heer Bolle.

De heer BOLLE (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijn betoog in de eerste termijn was: “Het is aan ons” en dat is het nog steeds. En nu zien we vanavond een niet zo mooi voorbeeld van hoe dat dan in de praktijk gaat hier in de raad. Amendementen worden dusdanig aangepast dat de logo’s erboven daadwerkelijk de meerderheid krijgen. Het zij zo. Het gaat uiteindelijk om het resultaat dus wij trekken ons amendement in.

De VOORZITTER: Dank u wel. Amendement 6 is ingetrokken.

Dan blijft de volgorde van indiening ook de volgorde van de besluitvorming. Zijn er nog anderen voor een stemverklaring? Kunnen we alle stemverklaringen in een keer proberen te doen? Gaat uw gang, mevrouw Woldhuis.

Mevrouw WOLDHUIS (100% Groningen): Ja, heel graag zelfs want ik heb één stemverklaring over alle amendementen. Die is namelijk dat ik er geen zal steunen en waarom niet? Omdat lef tonen soms betekent dat je niet weet hoe de uitkomst is. Wij zien ook haken en ogen maar we gaan lef tonen. Dus we steunen geen enkel amendement.

De VOORZITTER: De heer Banach.

De heer BANACH (Student en Stad): Dank u wel. Amendement 2, daar zijn we voor. We willen geen gelote raadsleden. Amendement 3, daar zijn we tegen want wij vinden het juist belangrijk dat die besluitvorming van de raadsleden er nog wel in zit, omdat zij toch beter in staat zijn om het grotere belang te zien. Dat vinden wij van belang.

Amendement 4, daar zijn we tegen. Zeker de bestemmingsplannen waar zeggenschap over komt, dat zien wij qua jongerenhuisvesting niet goed komen. En ook zijn we tegen amendement 5 want juist op deze manier, met wel een vergoeding, kunnen wij ervoor zorgen dat niet alleen de usual suspects aan het woord komen.

Ook wat betreft het raadsvoorstel een stemverklaring nu?

De VOORZITTER: Ja, alle stemverklaringen zoveel mogelijk in één keer.

De heer BANACH (Student en Stad): Nou, dan wil ik nog even een keer onze visie heel kort uiteenzetten. Wij vertegenwoordigen in de raad een doelgroep die moeilijk te betrekken is. Wij zijn er niet van overtuigd dat deze experimenten hier nu wel voor gaan zorgen. Daarom hebben wij gezegd: “kleine

stapjes". Het betekent in onze ogen niet dat wij conservatief zijn maar gewoon dat we voorzichtig zijn wat betreft de doelgroep die wij hier vertegenwoordigen.

Nu moet ik wel zeggen, die vraag kreeg ik van de burens, op het moment dat wij als raad akkoord geven aan dit voorstel, is het inderdaad toch legitiem. Dan zijn we ook ontzettend benieuwd wat er gaat gebeuren en staan we daar ook achter.

De VOORZITTER: Ik begrijp overigens dat op het moment dat het echte besluit aan de orde komt, mensen, afhankelijk van welke amendementen zijn aangenomen, nog iets willen zeggen. Dus dat kan nog. De heer Dijk.

De heer DIJK (SP): Voorzitter, over amendement 2 en 3: het is een beetje ongebruikelijk maar volgens mij heb ik in mijn woordvoering al duidelijk gemaakt dat de SP-fractie niet voor deze vormen van loting is. Ik heb daar de argumenten voor genoemd. Toch zullen wij wat strategisch gaan stemmen en om die reden zullen we amendement 2 en 3 gaan steunen.

De VOORZITTER: De heer Luhoff.

De heer LUHOFF (D66): Dank u wel, voorzitter. Met betrekking tot amendement 2 kunnen wij ons voorstellen, dat is ook veelvuldig in het debat aan de orde geweest, dat er twijfels zijn of loting de beste manier is om raadsleden in een coöperatieve wijkraad te krijgen. Gezien de wijzigingen kunnen wij dit amendement om die reden ook wel steunen.

Amendement 3 past, zoals bekend, het idee van het hele experiment aan. Dan is het niets anders dan een wijkraad. Dit zullen we niet steunen. Amendement 4, dat gesprek, dat moeten we hebben over die bevoegdheden en taken. Ik vind het te veel om dit nu met een amendement te beslissen. En amendement 5 kunnen we niet steunen maar dat was al duidelijk in mijn woordvoering. Dank u wel.

De VOORZITTER: De heer Honkoop.

De heer HONKOOP (VVD): Ja, amendement 4 vinden we een goede aanzet van de SP maar we vinden het beter dit later te bepalen, de taken en bevoegdheden van de coöperatieve wijkraad. Daarom zullen wij dit niet steunen. Amendement 5, daar zijn wij niet voor. Dit werpt een ongewenste drempel voor deelname op en daarom zijn we tegen.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Sijbolts

De heer SIJBOLTS (Stadspartij): Dank u wel, voorzitter. Wij vonden amendement 6 beter, maar dat is er niet meer, dus zullen we amendement 2 steunen.

Amendement 3, ja, daar staat een oordeel onder II en dat weten wij dus nog niet, hoe dat nu zit. Dus dit zullen wij niet steunen. Wij hebben liever gelijke monniken, gelijke kappen, wat betreft het dictum.

Amendement 4 gaat wat ons betreft nog te veel uit van gestaalde kaders. Er staat ook in het proces omschreven dat het nog terugkomt en wij vinden dat die kaders vooral vanuit de bewoners moeten komen. Dit zullen wij dus niet steunen. Amendement 5 gaat in het oordeel uit van een tegenstelling die er in onze ogen niet is. Dit zullen wij niet steunen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Jongman.

Mevrouw JONGMAN (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Wij wilden graag amendement 6 steunen, omdat het uitgaat van een positief beeld van het coalitieakkoord en dat heel goed had beschreven. Het is op groot moedige wijze ingetrokken door het CDA. Amendement 2 is gewoon een nieuw amendement 6, dus wij kunnen niet anders dan ook voor zijn. Maar jammer dat het zo verlopen is.

Wij zijn voor amendement 4, die taken en bevoegdheden, om dat nu toe te voegen. En we zijn tegen de rest.

De VOORZITTER: De heer Leemhuis.

De heer LEEMHUIS (GroenLinks): Wat mijn fractie betreft was de loting van raadsleden gehandhaafd. Om een voorstel erdoor te krijgen en nu amendement 6 er niet meer is, zullen we ook voor amendement 2 stemmen. Voor het andere amendement 'Geen gelote raadsleden - 2' zullen wij niet stemmen.

Amendement 4, een beetje zoals de heer Honkoop zei: dit zou er best uit kunnen komen als dat gesprek met de initiatiefnemers verlopen is. Maar nu niet. En amendement 5 zullen wij niet steunen want het is goed om mensen ook op een andere manier de mogelijkheid te geven om deel te nemen aan de coöperatieve wijkraad. Dus wij zijn ook tegen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Geen anderen meer? Ja, mevrouw Bloemhoff.

Mevrouw BLOEMHOFF (PvdA): Dank u wel. De eerste twee amendementen, daar staan we op. Het derde amendement, amendement 4, het amendement van de SP: we vinden het bewonderenswaardig dat zij hier met deze onderwerpen komen. Ik denk dat het een heel goed onderscheid is. Alleen weet ik niet of het helemaal dekkend is en of wij het op alle aspecten eens zijn. Ik vind het heel goed dat de suggestie door het college is gedaan om dit als uitgangspunt te nemen en verder met het kader aan de slag te gaan. Vandaar dat we het amendement niet zullen steunen maar laten we er wel mee aan de slag gaan. En amendement 5, daar zijn we natuurlijk tegen, omdat het juist een goede prikkel is om laagopgeleiden mee te laten doen.

De VOORZITTER: Anderen nog? Niet? Dan gaan we stemmen.

Amendement 2 onder de titel 'Geen gelote raadsleden'. Blijft u nog een beetje bij de les? Het is zo gebeurd. 37 voor, 1 tegen. Het amendement is aanvaard.

Amendement 3, 'Geen gelote raadsleden-2'. 15, 23 tegen. Het amendement is afgewezen.

Dan hebben we amendement 4, onder de titel 'Taken en bevoegdheden wijkraad'. 12 voor, 26 tegen. Het amendement is afgewezen.

Dan hebben we amendement 5, 'Geen perverse prikkel'. 7 voor, 31 tegen. Het amendement is afgewezen.

Dan hebben we het voorstel zelf met inachtneming van de aangenomen amendementen. De heer Dijk wil, voordat wij overgaan tot stemming, het woord.

De heer DIJK (SP): Ja, voorzitter, ik weet dat het voorstel alle vijf de experimenten betreft. Toch wil ik hebben opgenomen dat wij geen groot voorstander zijn van de coöperatieve wijkraad zoals hij nu aangenomen is, met de vorm van loting. Dat wil ik in ieder geval in de notulen hebben opgenomen want wij zullen wel voor het voorstel stemmen, omdat de andere vier initiatieven erg goed zijn.

De VOORZITTER: Dat is bij dezen opgenomen in de notulen. Anderen nog? Niet? Dan gaan we stemmen. 36 voor, 2 tegen. Het voorstel is aanvaard.

9. Sluiting

De VOORZITTER: Ik dank u. De vergadering is gesloten.

(Sluiting 23.38 uur)